

Programmabegroting 2020-2023

Gemeente Brummen

Inhoudsopgave

2020

2023

Inhoudsopgave.....	3
Aanbieding van de programmabegroting.....	5
Financiële hoofdlijnen 2020-2023.....	7
Deel 1 – Begroting	
De programma's	
1. Bestuur en veiligheid.....	15
2. Ruimtelijke ontwikkeling en Beheer.....	19
3. Sociaal Domein en Samenleving.....	33
4. Bedrijfsvoering en Financiering.....	43
De paragrafen	
A. Lokale heffingen.....	51
B. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....	55
C. Onderhoud kapitaalgoederen	59
D. Financiering	63
E. Bedrijfsvoering	67
F. Verbonden partijen	69
G. Grondbeleid	79
Deel 2 – Financiële begroting	
Meerjarig overzicht van baten en lasten en de toelichting.....	83
Financiële positie.....	87
Bijlagen	
1. Subsidieplafonds.....	97
2. Grondslagen en uitgangspunten begroting.....	99
3. Lasten en Baten Taakvelden.....	101
4. Uitkomst werkgebieden.....	103
5. Kenmerkende verschillen Programmabegroting en Perspectiefnota.....	105

Programmabegroting 2020-2023:
Kenmerk : Z038183/D317063
Vastgesteld : 31 oktober 2019

Aan de leden van de Gemeenteraad,

1. Inleiding

Deze programmabegroting 2020 geeft op hoofdlijnen aan wat we als gemeente volgend jaar gaan doen. De programma's geven inzicht in de gemeentelijke prioriteiten en de budgetten die daarvoor beschikbaar zijn.

2. Ontwikkelingen na de perspectiefnota

De perspectiefnota vormt het uitgangspunt voor de ontwerpbegroting. Met de vaststelling van de perspectiefnota heeft de raad richting gegeven. Zo zijn er amendementen aangenomen om niet of minder te bezuinigen op sport, cultuur, kunst en bibliotheek. Deze wens vanuit de raad hebben wij verwerkt in deze conceptbegroting. Ook de amendementen over de kosten van de raad en de vriendschapsbanden zijn verwerkt in deze begroting.

De perspectiefnota liet door alle aangenomen amendementen wel een flink tekort zien. De tweede bestuursrapportage bevat ook structurele negatieve effecten en daarnaast hebben we ramingen moeten verhogen voor bijvoorbeeld PlusOV en Jeugdzorg.

Het financiële beeld is dus negatief. Daarom ontkomen we er niet aan om toch een paar voorstellen in de begroting op te nemen die ook in de concept-perspectiefnota waren opgenomen. Het meest ingrijpende voorstel is een flinke verhoging van de OZB, waardoor we niet langer bij de goedkoopste gemeenten van Gelderland behoren, maar in de middenklasse terecht komen.

Daarnaast stellen we voor de kosten voor de planvorming voor het centrum van Brummen te dekken uit grondexploitaties en we stellen een extra verhoging van de toeristenbelasting voor. Helaas noodzaakt het financiële beeld ons ook om minder budget vrij te maken voor de ambities op het gebied van Duurzaamheid en Openbare ruimte. Daarnaast stellen we voor de meerjarige taakstellingen in het sociaal domein te handhaven en een extra bezuinigingsopdracht op de ambtelijke organisatie te leggen.

3. Financieel gezonder is een lastige ambitie

Het uitgangspunt van de kaders om financieel gezond te worden was om in 2020 € 950.000 toe te kunnen voegen aan de algemene reserve. In de concept-perspectiefnota hebben we voorstellen gedaan met een positief effect van € 1,2 miljoen in 2020. Een deel daarvan heeft de raad via amendementen niet overgenomen. Daarnaast zijn de tegenvallers aan de lastenkant zo groot dat we ondanks alle maatregelen een sluitende begroting aanbieden die helaas niets bijdraagt aan de versteviging van onze algemene reservepositie.

4. We blijven investeren in de overige ambities

Naast de ambitie om financieel gezond te worden geven we deze bestuursperiode prioriteit aan vier andere onderwerpen. We blijven in 2020 verder werken aan de centrumplannen voor Eerbeek en Brummen en we plegen inzet op Duurzaamheid. In het sociaal domein komen diverse onderzoeken in 2020 tot een afronding, waarna de uitkomsten hiervan moeten gaan leiden tot invulling van de taakstellingen die nog steeds in de meerjarenraming zijn opgenomen. We maken tot nu toe jaarlijks een overzicht 'budgetneutraliteit in het sociaal domein'. Dit overzicht is als aanvullende informatie voor de begrotingsbehandeling beschikbaar. Hieruit blijkt dat we voldoen aan de politieke afspraak uit het bestuursprogramma om de taken in het sociaal domein budgettair neutraal uit te voeren.

5. De volksvertegenwoordiging aan zet

Besturen is keuzes maken. De begroting bevat een pakket aan maatregelen om te bezuinigen, om inkomsten te verhogen, om tegenvallers op te vangen en om te blijven investeren in ambities. Het is nu aan u als raad om te beoordelen in hoeverre dit allemaal aan uw wensen voldoet. Met amendementen kunt u wijzigingen doorvoeren.

De programmabegroting is een belangrijk instrument voor uw raad om aan te geven wat u wilt bereiken, waar de gemeentelijke prioriteiten liggen en wanneer u tevreden bent. We zien dan ook uit naar een constructieve bespreking van deze begroting.

*Brummen, september 2019
Burgemeester en wethouders*

Financiële hoofdlijnen

2020

2023

In deze financiële hoofdlijnen nemen wij u mee in het verloop van het meerjarensaldo 2020-2023 van de Perspectiefnota naar deze Programmabegroting.

1. Vaststelling Perspectiefnota 2020-2023

De Perspectiefnota 2020-2023 stelde de raad op 27 juni 2019 vast. De concept Perspectiefnota die het college aanbood, werd na het aannemen van een aantal amendementen vastgesteld. Dit leidde tot het volgende perspectief voor de jaren 2020 tot en met 2023:

bedragen x € 1.000		2020	2021	2022	2023
Resultaat concept-Perspectiefnota 2020-2023	€	314	€ 646	€ 973	€ 1.506
Amendement A1 Bezuinigingen sport cultuur kunst taal	€	-21	€ -26	€ -28	€ -28
Amendement A3 Bibliotheek	-	€	€ -100	€ -100	€ -100
Amendement A5 Toeristenbelasting	€	30	€ 30	€ 30	€ 30
Amendement A6 OZB	€	-420	€ -350	€ -350	€ -350
Amendement A8 Kosten raad	€	15	€ 15	€ 15	€ 15
Amendement A11 Vriendschapsbanden	€	4	-	-	-
Amendement A12 Kerstbomenactie	-	-	-	-	-
Amendement A20 Centrum Brummen	€	-100	€ -100	€ -50	€ -50
Resultaat vastgestelde Perspectiefnota 2020-2023	€	-178	€ 115	€ 490	€ 1.023
		nadelig	voordelig	voordelig	voordelig

2. Resultaat na structurele effecten 2° bestuursrapportage 2019 en autonome ontwikkelingen

Na vaststelling van de Perspectiefnota 2020-2023 zijn er ontwikkelingen geweest die het resultaat van de vastgestelde Perspectiefnota hebben beïnvloed. De structurele effecten van de 2° bestuursrapportage zijn meegenomen in deze programmabegroting 2020-2023. Daarnaast zijn er ook een aantal autonome ontwikkelingen opgenomen in de doorrekening van deze begroting.

bedragen x € 1.000		2020	2021	2022	2023
Resultaat vastgestelde Perspectiefnota 2020-2023	€	-178	€ 115	€ 490	€ 1.023
Structurele effecten 2e bestuursrapportage 2019	€	-235	€ -235	€ -235	€ -235
Autonome ontwikkelingen	€	-328	€ -881	€ -1.540	€ -1.600
Nieuw beleid	€	-40	€ -50	€ -	€ -
Resultaat na 2e burap 2019 en autonome ontwikkelingen	€	-780	€ -1.050	€ -1.285	€ -812
		nadelig	nadelig	nadelig	nadelig

Structurele effecten 2° bestuursrapportage 2019

Onder de structurele effecten van de 2° bestuursrapportage 2019 zijn de ontwikkelingen binnen het sociaal domein meegenomen. Binnen de Jeugdzorg en Wmo zien we een toename van de Persoonsgebonden budgetten (PGB's). Daarnaast nemen binnen de Wmo de kosten voor de woonvoorzieningen toe. Op het gebied van Werk en inkomen zien we een afname van het aantal uitkeringsgerechtigden maar daarnaast wel een toename van de inkomensvoorzieningen. De bijdrage die we aan Delta moeten betalen voor de SW-medewerkers buiten gemeente is een negatief financieel effect wat ook doorwerkt in deze begroting.

Autonome ontwikkelingen

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2019. Voor 2020 betekent dit een voordeel van € 193.000 maar voor de volgende jaren is dit een nadeel olopend naar € 722.000 in 2023.

De begroting 2020 van Plus OV zorgt voor een nadeel van ongeveer € 250.000. De begroting 2020 voor Jeugdzorg is op basis van het rekeningresultaat 2018 en de ontwikkeling van het aantal jeugdigen in de Jeugdzorg in 2019 bijgesteld naar het niveau van de begroting 2019. Dit betekent een verhoging van het budget met ruim € 500.000. Daarnaast zijn vanaf 2020 de budgetten voor Jeugdzorg en Wmo 2015 geïndexeerd. In de algemene uitkering hebben we

hiervoor in de meicirculaire 2019 compensatie gekregen. De kosten van de organisatie zijn gebaseerd op het principeakkoord Cao gemeenteambtenaren 2019-2020. Op basis hiervan ontstaat er een voordeel van ongeveer € 135.000 ten opzichte van de opgenomen cijfers in de Perspectiefnota.

Nieuw beleid

In de begroting is één onderdeel opgenomen waarover nog geen besluitvorming bij de Perspectiefnota heeft plaats gevonden. In 2020 is een bedrag van € 40.000 en 2021 een bedrag van € 50.000 opgenomen voor innovatiesubsidies binnen het sociaal domein. Voor een nadere onderbouwing verwijzen we naar de financiële toelichting bij programma 3.

3. Dekkingsvoorstellen Programmabegroting 2020-2023

Om een sluitende begroting aan te bieden stellen we een aantal maatregelen voor. Ten eerste stellen we voor om twee amendementen die bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2020-2023 aangenomen zijn, terug te draaien. Het gaat om de volgende amendementen:

- *Amendement A6 Onroerend zaakbelasting (OZB):*
Gezien de ontwikkeling van de lokale lastendruk en de noodzaak om in het kader van Financieel Gezond Brummen extra inkomsten te genereren, wordt voor dit amendement voorgesteld om het terug te draaien.
- *Amendement A20 Centrum Brummen:*
Ook voor dit amendement geldt dat het college het verantwoord vindt om de kosten voor het centrum Brummen onder te brengen in een GREX. De master-GREX centrum Brummen zullen we op een later moment ter vaststelling aan de raad aanbieden. Hierin zullen de opbrengsten vanuit de grexen voor de schoollocaties in Brummen worden meegenomen. In de master-GREX centrum Brummen zal inzichtelijk zijn hoe de kosten en opbrengsten binnen de GREX zich tot elkaar verhouden.

Naast het terugdraaien van deze amendementen stellen we de volgende maatregelen voor om de begroting 2020 structureel sluitend aan te bieden.

- *Efficiencykorting van 1% op beïnvloedbare budgetten*
In de lijst met mogelijkheden om te komen tot de kaders van Financieel gezond Brummen is aangegeven dat het mogelijk is om de budgetten die geïndexeerd worden met 1% te verlagen. De toegepaste indexering voor 2020 en volgende jaren bedraagt jaarlijks 2,3%. Door de budgetten die geïndexeerd worden jaarlijks met 1% te verlagen, zal gezocht moeten worden naar efficiëncymaatregelen om binnen de budgetten te blijven. Op de budgetten voor Jeugdzorg en WMO wordt gezien de beperkte beïnvloedbaarheid van deze budgetten geen efficiencykorting toegepast.
- *Toeristenbelasting extra verhogen met € 190.000*
Bij de vaststelling van de Perspectiefnota is besloten om de opbrengst toeristenbelasting naast de inflatiecorrectie van 2,3% te verhogen met € 120.000. Voorgesteld wordt in deze begroting om de opbrengst toeristenbelasting verder te verhogen naar € 190.000. Dit betekent een verhoging van € 70.000 ten opzichte van de Perspectiefnota. 25% van de opbrengst wordt toegevoegd aan de reserve Toerisme en recreatie. Het voordeel voor de begroting bedraagt daarom € 53.000. In paragraaf A Lokale heffingen is te lezen wat deze verhoging betekent voor de ontwikkeling van het tarief.
- *Ambitie duurzaamheid verlagen budget*
Bij de Perspectiefnota 2020-2023 hebben we het budget voor de ambitie duurzaamheid uit het Coalitieakkoord al naar beneden bijgesteld. Om de begroting structureel sluitend te kunnen aanbieden stellen we voor het budget verder naar beneden bij te stellen met € 25.000 in 2020 oplopend naar € 100.000 vanaf 2022.

- **Ambitie openbare ruimte verlagen budget**
Bij de Perspectiefnota 2020-2023 hebben we het budget voor de ambitie openbare ruimte uit het Coalitieakkoord al naar beneden bijgesteld. Om de begroting structureel sluitend te kunnen aanbieden stellen we voor het budget verder naar beneden bij te stellen met € 25.000 in 2020 oplopend naar € 100.000 vanaf 2022.
- **Ambitie wegbeheer verlagen budget**
Bij de Perspectiefnota 2020-2023 hebben we het budget voor de ambitie wegen uit het Coalitieakkoord al naar beneden bijgesteld. Om de begroting structureel sluitend te kunnen aanbieden stellen we voor het budget voor 2020 van € 100.000 te schrappen in afwachting van het nieuwe wegenbeheerplan. In 2021 wordt het budget van € 225.000 in dat jaar verlaagd met € 50.000. Vanaf 2022 wordt het jaarlijkse budget van € 300.000 verlaagd met € 100.000.
- **JOGG-regisseur en bijdrage JOGG**
Als laatste wordt voorgesteld om vanaf 2020 te stoppen met de inzet van de JOGG-regisseur via Stichting Sportkompas. Dit levert een besparing van € 13.000 op. De samenwerkingsovereenkomst met de stichting Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) loopt nog door tot en met eind oktober 2020. Hierdoor vervalt per 2021 pas de financiële bijdrage van € 5.000. Per saldo is de verwachte besparing € 18.000 per 2021.

Bovenstaande voorstellen leiden tot het volgende financiële resultaat voor deze Programmabegroting 2020-2023:

bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023
Resultaat na 2e burap 2019 en autonome ontwikkelingen	€ -780	€ -1.050	€ -1.285	€ -812
Terugdraaien amendement A3 Onroerend zaakbelasting (OZB)	€ 420	€ 350	€ 350	€ 350
Terugdraaien amendement A20 Centrum Brummen	€ 100	€ 100	€ 50	€ 50
Efficiencykorting van 1% op beïnvloedbare budgetten	€ 59	€ 119	€ 181	€ 245
Toeristenbelasting extra verhogen met € 190.000	€ 53	€ 53	€ 53	€ 53
Ambitie duurzaamheid verlagen budget	€ 25	€ 50	€ 100	€ 100
Ambitie openbare ruimte verlagen budget	€ 25	€ 50	€ 100	€ 100
Ambitie wegbeheer verlagen budget	€ 100	€ 50	€ 100	€ 100
JOGG-regisseur vanaf 2020 en bijdrage JOGG vanaf 2021	€ 13	€ 18	€ 18	€ 18
Resultaat na dekkingsplan Programmabegroting 2020-2023	€ 14	€ -261	€ -333	€ 203
	voordelig	nadelig	nadelig	voordelig

4. Vaststelling Programmabegroting 2020-2023

Op 31 oktober 2019 heeft de besluitvorming over de Programmabegroting 2020-2023 plaatsgevonden. Op de concept begroting die door het college is aangeboden, zijn zeven amendementen aangenomen. Deze amendementen leiden tot de volgende vastgestelde Programmabegroting 2020-2023:

bedragen x € 1.000				
	2020	2021	2022	2023
Resultaat na dekkingsplan Programmabegroting 2020-2023	€ 14	€ -261	€ -333	€ 203
Amendement A1: Parapluplan bestemmingsplan buitengebied € 3.000 (uit reserve duurzaamheid)	€ -			
Amendement A2: Cofinanciering natuurinclusiviteit / kringlooplandbouw € 30.000 (uit reserve duurzaamheid)	€ -			
Amendement A3: Budgetsubsidie Sportkompas structureel	€ -	€ -50	€ -50	€ -50
Amendement A4: Accountmanager industrie inpassen in bestaande formatie	€ -	€ 40	€ 40	€ 40
Amendement A5: Bezuiniging minimaleid	€ -45	€ -80	€ -80	€ -80
Amendement A6: Extra OZB-verhoging	€ 545	€ 545	€ 545	€ 545
Amendement A6: Extra OZB-verhoging toevoegen aan de algemene reserve	€ -500	€ -500	€ -500	€ -500
Amendement A7: Wonen	€ -	€ -	€ -	€ -
Resultaat vastgestelde Programmabegroting 2020-2023	€ 14	€ -306	€ -378	€ 158
	voordelig	nadelig	nadelig	voordelig

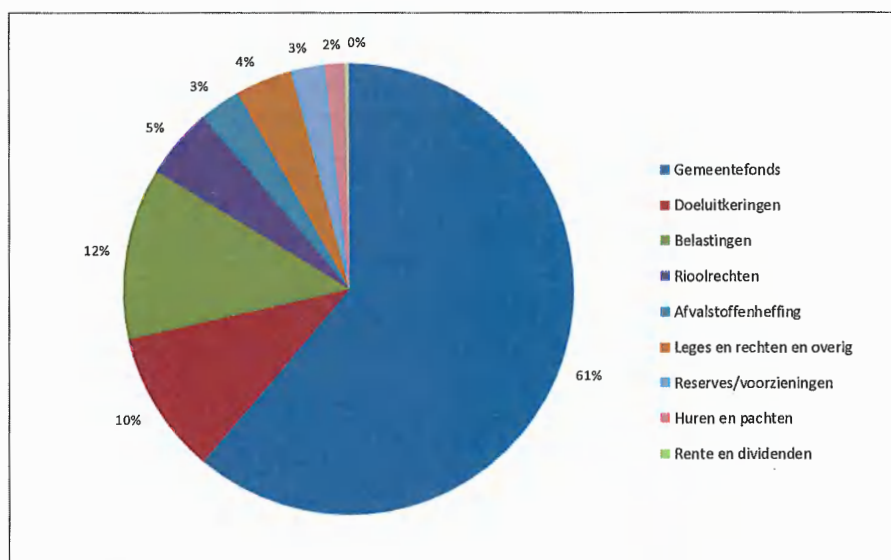
Voor een specificatie van de verschillen tussen de vastgestelde Perspectiefnota 2020-2023 en de vastgestelde Programmabegroting 2020-2023 verwijzen we naar bijlage 5.

5. De financiële uitkomst 2020-2023

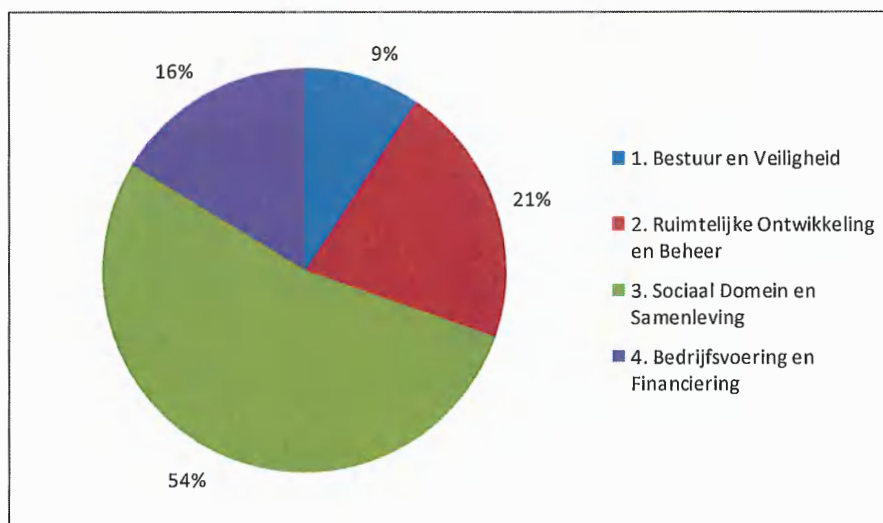
Het totaal van de financiële uitkomst van de vier programma's in deze begroting leidt op hoofdlijnen tot het onderstaande beeld:

Bedragen x € 1.000	2020 V/N	2021 V/N	2022 V/N	2023 V/N
Uitkomst begroting voor bestemming	96 V	-201 N	-314 N	301 V
Voorgestelde toevoeging aan reserves	-737 N	-742 N	-747 N	-752 N
Voorgestelde onttrekking aan reserves	654 V	637 V	684 V	611 V
Begrotingsresultaat na bestemming	14 V	-306 N	-377 N	160 V

In onderstaande grafiek laten we zien waar de inkomsten in deze begroting vandaan komen.

De totale lasten in deze begroting bedragen ruim € 48 miljoen. Hieronder is af te lezen wat het procentuele aandeel van de verschillende programma's is in dit totale bedrag.

6. Ontwikkeling van de algemene reserve en de weerstandsratio

Bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2020-2023 is amendement A2 aangenomen. Hierin besloot de raad om de ambitie voor de weerstandsratio aan te passen zodat pas in 2022 en 2023 een weerstandsratio van 1,4 wordt bereikt. De omvang van de algemene reserve zou hierop aangepast moeten worden.

Het effect van het meerjarig resultaat van deze programmabegroting op de hoogte van de algemene reserve en de weerstandsratio is als volgt:

Ontwikkeling algemene reserve en weerstandsratio (Bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2023
Benodigde weerstandscapaciteit					
- Risico-inventarisatie 2019	€ 2.802	€ 2.802	€ 3.077	€ 3.077	€ 3.077
- Verwachte toename risico's	€ -	€ 275	€ -	€ -	€ -
A. Benodigde weerstandscapaciteit	€ 2.802	€ 3.077	€ 3.077	€ 3.077	€ 3.077
Algemene reserve					
- Weerstandsreserve	€ 2.802	€ 3.077	€ 3.077	€ 3.077	€ 3.077
- Vrije reserve	€ 319	€ 558	€ 752	€ 875	€ 1.535
B. Algemene reserve	€ 3.121	€ 3.635	€ 3.829	€ 3.952	€ 4.612
C. Post onvoorzien	€ 10	€ 10	€ 10	€ 10	€ 10
Weerstandsratio ((B+C) / A) op basis van vastgestelde begroting 2020-2023	1,1	1,2	1,2	1,3	1,5
Gewenste Weerstandsratio op basis van amendement A2	1,1	1,2	1,3	1,4	1,4
Tekort (-) / overschot (+) in de algemene reserve op basis van gewenste weerstandsratio amendement A2	€ 48	€ -48	€ -162	€ -346	€ 314

De omvang van de weerstandsreserve is op basis van risico-inventarisatie 2019 bepaald en bedraagt in 2019 € 2.802.000. Op basis van de huidige inzichten verwachten we dat de risico's in 2020 verder gaan stijgen door bijvoorbeeld de invoering van Omgevingswet en kosten bestrijding eikenprocessierups.

De ontwikkeling van de algemene reserve is berekend op basis van de resultaten vanuit de 2^e bestuursrapportage 2019 en de vastgestelde programmabegroting 2020-2023.

De weerstandsratio die de verhouding tussen de algemene reserve en de benodigde weerstandscapaciteit weergeeft, zal op basis van amendement A2 bij de Perspectiefnota 2020-2023 moeten stijgen van 1,1 eind 2019 naar 1,4 in 2022.

In bovenstaande tabel is te zien dat we deze ontwikkeling gaan halen. In de onderste regel van de tabel hebben we aangegeven welk bedrag we per einde jaar tekort komen c.q. over hebben in de algemene reserve om de gewenste weerstandsratio te behalen.

7. Conclusie

Er zijn in het afgelopen jaar veel maatregelen getroffen in het kader van Financieel gezond om ruimte te creëren in de begroting. Die maatregelen waren nodig om de algemene reserve te vullen en zo weer meer vet op de botten te krijgen.

In de 1^e bestuursrapportage 2019 hebben wij voor ruim € 700.000 aan financiële ruimte gevonden voor 2019. In de Perspectiefnota 2020-2023 hebben we voor ruim € 1,2 miljoen in 2020 olopend naar ruim € 1,8 miljoen in 2023 aan voorstellen gedaan in het kader van Financieel gezond.

Door forse tegenvallers in onder andere de algemene uitkering en het sociaal domein hebben we helaas niet de doelen kunnen behalen die we in februari 2019 in het kader Financieel gezond hebben vastgesteld.

Met de vaststelling van deze begroting zorgen we er voor dat we een structureel sluitende begroting hebben voor 2020 en de algemene reserve versterken door een jaarlijkse toevoeging van € 500.000. Op basis van dit fundament verwachten wij voor de komende jaren verder te kunnen bouwen aan een financieel gezonde gemeente.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 31 oktober 2019,
De gemeenteraad van Brummen,

A.R.M. Nengerman
griffier

A.J. van Hedel
voorzitter

De programma's

Portefeuillehouders: A.J. van Hedel

Dit programma gaat over de volgende werkgebieden

- Bestuur en Dienstverlening
- Veiligheid, Handhaving en Toezicht

Bestuur en dienstverlening

Wat willen we bereiken?

De gemeente wordt door en voor inwoners bestuurd. Het lokaal bestuur is dan ook de overheid waar inwoners het meeste mee te maken hebben. We organiseren als gemeente zaken die anders niet goed van de grond komen. Denk hierbij aan wegenonderhoud, openbare verlichting en de keuze waar gebouwd mag worden. Maar ook aan het organiseren van zorg en het inrichten van een sociaal vangnet valt onze verantwoordelijkheid.

We willen inwoners gelegenheid geven om invloed uit te oefenen op de uitvoering van deze taken en de bijbehorende democratische besluitvorming. Daarom proberen we telkens tijdig in beeld te brengen waar de beïnvloedingsruimte zit. De participatiewijzer hanteren we hierbij als hulpmiddel.

We willen dat inwoners tevreden zijn over de gemeentelijke dienstverlening. De visie dienstverlening geeft aan hoe we dat willen bereiken.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Instandhouding van een goede dienstverlening op basis van de visie dienstverlening.	Monitoren en waar mogelijk verbeteren van onze dienstverlening.	Als de gemiddelde waardering voor dienstverlening een 7 of hoger is.
2	Goed geïnformeerde inwoners.	Een tijdige en begrijpelijke communicatie die ook voor laaggeletterden leesbaar en begrijpelijk is.	Als het inwonerpanel de gemeentelijke communicatie beoordelen met een 7 of hoger.
3	Een sterk lokaal bestuur.	Via diverse activiteiten inwoners betrekken bij de lokale democratie.	Als er jaarlijks minimaal 50 inwoners kennismaken met de lokale democratie als gast van de raad.

Kengetallen

	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
Lokaal	Tevredenheid dienstverlening	Rapportcijfer. De waardering van de gemeentelijke dienstverlening	2018: 6,75	Inwonerpanel
Lokaal	Tevredenheid communicatie	Rapportcijfer. De waardering van de gemeentelijke communicatie en voorlichting	2018: 6,6	Inwonerpanel
Lokaal	Tevredenheid participatie	Rapportcijfer. De waardering van hoe de gemeente inwoners betreft	2018: 6,1	Inwonerpanel

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
<u>Visie Dienstverlening "Wij werken voor Brummen"</u>	2017	
<u>Communicatiebeleidsnota 'Regisseur in woord en daad'</u>	2011	2019
<u>Participatiewijzer Brummen</u>	2018	2019

Veiligheid, Handhaving en toezicht

Wat willen we bereiken?

We willen een veilige en gezonde woon-, werk- en leefomgeving voor onze inwoners, bedrijven en instanties. Daarom houden we toezicht. We treden handhavend op om overtredingen van wet- en regelgeving ongedaan te maken of verder te voorkomen.

Voortvloeiend uit de Wet Milieubeheer moet een aantal bedrijven verplicht investeren in energiemaatregelen. Vanuit de regionale samenwerking ondersteunen we bedrijven door middel van de MKB Energy Checkup. De Omgevingsdienst Veluwe IJssel voert het toezicht en de handhaving hierop uit.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Efficiënte brandweezorg.	Inzet op eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid inbrengen bij de VNOG.	Als er in onze gemeente een verantwoorde brandweezorg plaatsvindt tegen acceptabele kosten.
2	Efficiënte brandweezorg.	Inzetten op efficiëntieverbeteringen binnen de VNOG.	Als er in onze gemeente een verantwoorde brandweezorg plaatsvindt tegen acceptabele kosten.
3	Preventie en handhaving met betrekking tot kleinschalige overlast.	Inzet van gemeentelijke geüniformeerde buitengewone opsporingsambtenaren (boa's).	Als we weinig of geen klachten krijgen over kleinschalige overlast.
4	Terugdringing van ondermijnende criminaliteit.	In- en externe bewustwordingsactiviteiten organiseren.	Als er een toenemende bewustwording en meldingsbereidheid van ondermijnende activiteiten in de samenleving aanwezig is.
5	Terugdringing van ondermijnende criminaliteit.	Toepassen en uitbreiden van Bibob-beleid.	Als er eind 2020 een geactualiseerd Bibob-beleid is vastgesteld en toegepast.
6	Geen risico's op excessen door onvoldoende delen van informatie.	Bevorderen van een goede informatie-uitwisseling tussen alle betrokken partijen.	Als informatiewisseling geen belemmering meer is om te komen tot een effectieve inzet van hulpverlening.

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
<u>Drank- en Horecabeleid gemeente Brummen</u>	2013	2018
<u>Preventie en handhavingsplan Drank en Horeca 2014-2018</u>	2014	2018
<u>Evenementenbeleid gemeente Brummen</u>	2016	2020
<u>Nota Vergunningen, Toezicht en handhavingsbeleid fysieke leefomgeving 2015-2019</u>	2015	2019
<u>Integraal Veiligheidsplan IJsselstreek 2016 – 2019</u>	2015	2019
<u>Transformatieagenda huiselijk geweld & kindermishandeling 2016-2019</u>	2016	2019

Kengetallen

BBV	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
6	Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 jongeren (12-17 jaar)	2015: 68 2016: 55 2017: 64 2018: 33	Bureau Halt
8	Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	2015: 0,5 2016: 0,7 2017: 0,5 2018: 0,7	CBS
9	Geweldmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. (o.a. seksuele misdrijven, moord en doodslag, lichamelijk letsel door schuld, bedreiging, mishandeling)	2015: 3,1 2016: 2,6 2017: 2,1 2018: 2,4	CBS

10	Diefstal uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners	2015: 2,6 2016: 3,1 2017: 2,9 2018: 1,2	CBS
11	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners	2015: 4,8 2016: 4,1 2017: 3,3 2018: 4,6	CBS

Wat mag het kosten?

Programma 1 - Bestuur en Veiligheid

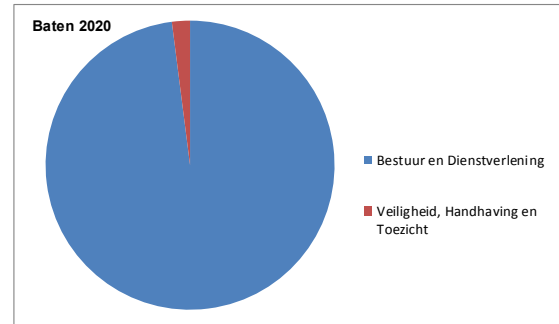
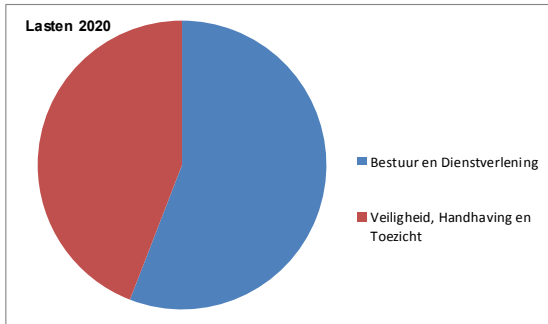
	Rekening 2018	Begroting 2019 NW	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
Incidenteel	€ 12	€ 3	€ 2	€ 0	€ 17	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 4.738	€ 4.617	€ 4.517	€ 4.634	€ 4.699	€ 4.774
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 4.750	€ 4.621	€ 4.519	€ 4.634	€ 4.716	€ 4.774
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 518	€ 397	€ 346	€ 361	€ 320	€ 326
Totale baten (excl. bestemming)	€ 518	€ 397	€ 346	€ 361	€ 320	€ 326
Saldo excl. bestemmingen	-€ 4.232	-€ 4.224	-€ 4.173	-€ 4.273	-€ 4.397	-€ 4.448
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingen per saldo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Saldo incl. bestemmingen	-€ 4.232	-€ 4.224	-€ 4.173	-€ 4.273	-€ 4.397	-€ 4.448

nadelig nadelig nadelig nadelig nadelig nadelig

Het financiële verloop van de werkgebieden

Bij het programma horen de volgende werkgebieden. De bedragen betreffen de uitkomsten na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Voor een uitgebreid overzicht van de werkgebieden zie bijlage 4.

	2018 Rek	2019 NW	2020	2021	2022	2023
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Bestuur en Dienstverlening	-€ 2.165	-€ 2.193	-€ 2.070	-€ 2.134	-€ 2.212	-€ 2.257
Veiligheid, Handhaving en Toezicht	-€ 2.067	-€ 2.031	-€ 2.103	-€ 2.140	-€ 2.185	-€ 2.191
Totaal 1 Bestuur en veiligheid	-€ 4.232	-€ 4.224	-€ 4.173	-€ 4.274	-€ 4.397	-€ 4.448

Overzicht van de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Werkgebied	Onderwerp	2020	2021	2022	2023
Bestuur en dienstverlening	Veteranendag: 5 jarig bestaan / 75 jaar bevrijding	€ 2			
	Afscheid oude / installatie nieuwe raadsleden			€ 4	
Veiligheid, handhaving en toezicht	Regionale veiligheidsscan (4 jaarlijks)			€ 13	
Totaal Programma 1		€ 2	€ 0	€ 17	€ 0

Toelichting financiële ontwikkelingen

Bestuur en dienstverlening

Verkiezingen

In 2020 zijn er geen verkiezingen gepland. In 2021 houden we rekening met verkiezingen voor de Tweede Kamer. In 2022 zijn er verkiezingen voor de Gemeenteraad. Voor elke verkiezing reserveren we een budget van € 20.000.

Veiligheid, handhaving en toezicht

Veiligheidsregio

De bijdrage aan de Veiligheidsregio (VNOG) baseren we op de Kadernota 2020-2023 van dit samenwerkingsverband. De Brummense bijdrage voor 2020 stijgt ten opzichte van 2019 met € 148.000 tot afgerond € 1.115.000.

Omgevingsdienst (OVIJ)

De bijdrage aan de Omgevingsdienst OVIJ stijgt met ruim € 5.000. Deze bijdrage ramen we nu op afgerond € 342.000. Voor 2021 en verder houden we rekening met een jaarlijkse stijging van ruim € 10.000.

Portefeuillehouders: E. van Ooijen en P.J.Q. Steinweg

Dit programma gaat over de volgende werkgebieden

- CO2-neutraliteit
- Duurzaam landschap en biodiversiteit
- Circulariteit, klimaat en openbare ruimte
- Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek 2030
- Centrum Brummen
- Economie Recreatie en toerisme
- Cultureel Erfgoed en monumenten
- Verkeer en vervoer
- Ruimtelijke Ordening, Omgevingswet
- Wonen

Duurzaamheid, Energie, Klimaat en Circulair

Wat willen we bereiken?

Duurzaamheid is een breed begrip waar iedereen verschillende beelden bij heeft. Welk beleid en welke activiteiten en projecten dragen bij aan ons doel om een duurzame gemeente te zijn? Het antwoord op deze vraag willen we in 2020 formuleren. Onze aanpak vergelijken we met een boek dat uit verschillende hoofdstukken bestaat.

1. Een duurzaam landschap

We streven naar een duurzaam landschap in onze gemeente. Hierbij gaat het om zaken als natuurinclusieve landbouw en karakteristieke landschapselementen. Maar ook om biodiversiteit, bodemkwaliteit en natuurontwikkeling. Bij dit alles betrekken we water en klimaatadaptatie in de planvorming.

2. Een duurzame inrichting en onderhoud van de openbare ruimte

Bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte gaat het om duurzaam groenbeheer. Hierbij willen we biodiversiteit stimuleren. We willen een buitenruimte die uitnodigt om te bewegen. En ook bij dit onderdeel speelt adaptatie aan klimaatverandering een grote rol.

3. Een (Regionale) Energiestrategie

We schakelen de komende decennia om naar een duurzame energievoorziening. Daarom willen we een visie op windenergie en een visie op zonne-energie. Maar ook een visie op warmte en een visie op energiebesparing vinden we hierbij belangrijk.

4. Een circulaire samenleving

Met een circulaire samenleving bedoelen we dat we veel minder afval en vervuiling produceren. Kortere voedselketens dragen daar zeker aan bij.

5. Een duurzame gemeentelijke organisatie

We willen de gemeentelijke organisatie verduurzamen. Hierbij denken we aan duurzame inkoop, duurzaam vastgoed en een duurzame openbare verlichting.

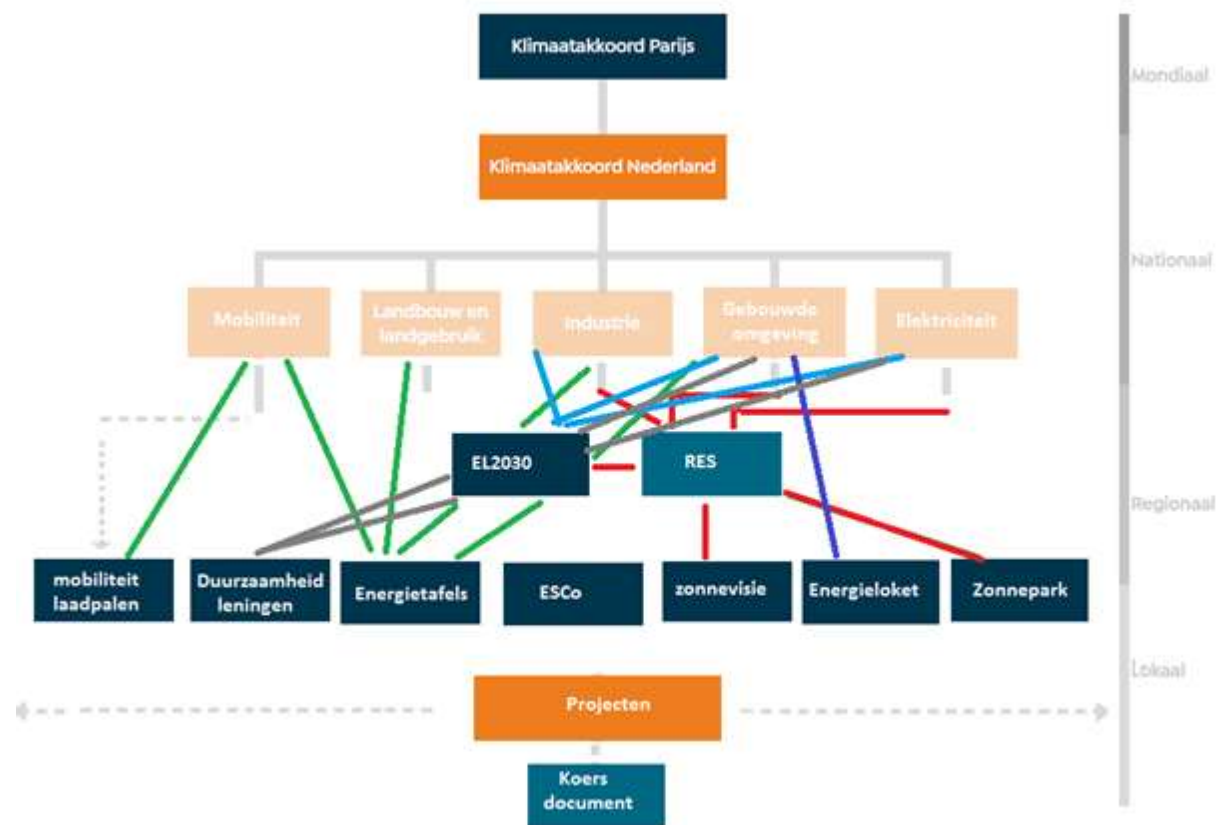
Ons uitgangspunt is dat we voorbeeldgedrag willen vertonen. Een tweede uitgangspunt is dat we initiatieven vanuit de samenleving zo min mogelijk willen belemmeren met onnodige regelgeving.

CO2 Neutraliteit

Wat willen we bereiken?

De naam van het werkgebied zegt het al; we willen toegroeien naar CO2 neutraliteit binnen onze gemeentegrenzen. Dus niet alleen als gemeentelijke organisatie, maar ook als gemeenschap van Brummen. Dit betekent dat we samen de schouders er onder gaan zetten. Inwoners, bedrijfsleven en overheid kunnen allemaal op hun eigen terrein stappen zetten om de CO2-uitstoot terug te brengen. Zo leveren we van onderaf onze bijdrage aan de afspraken uit het Klimaatakkoord van Parijs.

Onze nationale doelstelling is om in 2030 tenminste 49% minder CO2 uit te stoten dan in 1990. Het Gelders Energieakkoord dat wij hebben ondertekend gaat nog een stap verder. De ondertekenaars streven naar 55% CO2-reductie in 2030. De doelstelling van de Cleantech Regio en van ons als gemeente Brummen gaat nog veel verder. Wij streven naar energieneutraliteit in 2030.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Een effectieve Regionale Energiestrategie.	Een visie op zonne-energie opstellen als bouwsteen voor de RES	Als er in 2020 een concept-RES ligt die acceptabel is voor de raad.
2	Een effectieve Regionale Energiestrategie.	Een visie op windenergie opstellen als bouwsteen voor de RES	Als er in 2020 een concept-RES ligt die acceptabel is voor de raad.
3	Een effectieve Regionale Energiestrategie.	Een visie op warmte-distributie opstellen als bouwsteen voor de RES	Als er in 2020 een concept-RES ligt die acceptabel is voor de raad.
4	Vermindering van de CO2-uitstoot.	Bevorderen dat binnen het programma Eerbeek 2030 in 2022 restwarmte van de industrie wordt gebruikt.	Als de verkenning van Eerbeek 2030 duidelijkheid geeft of en hoe de industrie zich kan aansluiten op de restwarmte van de papierproducerende bedrijven.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
5	Vermindering van de CO ₂ -uitstoot.	Bevorderen dat binnen het programma Eerbeek 2030 er in 2022 duidelijkheid is over de mogelijkheden van aardwarmte voor de papierindustrie en overige gebouwde omgeving.	Als de verkenning van Eerbeek 2030 duidelijkheid geeft over de mogelijkheden van de inzet van aardwarmte. Dit geldt voor zowel de industrie op Eerbeek Zuid als de overige bebouwde omgeving.
6	Vermindering van de CO ₂ -uitstoot.	Bevorderen van acties in de roadmap van de papierindustrie binnen het programma Eerbeek 2030.	Als de verkenning van Eerbeek 2030 duidelijkheid geeft over de mogelijkheden van de roadmap energieneutraliteit.
7	Vermindering van de CO ₂ -uitstoot.	Ondersteunen van lokale initiatieven.	Als de CO ₂ -uitstoot van woningen een dalende trend laat zien.

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
34	Hernieuwbare elektriciteit	Percentage. Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	2014: 5,3 % 2015: 5,3 % 2016: 6,1 % 2017: 5,4 %	RWS

Duurzaam landschap en biodiversiteit

Wat willen we bereiken?

In een plattelandsgemeente als Brummen vertalen ontwikkelingen op het gebied van landbouw, natuur, klimaat, zich in de kwaliteit van het landschap, groen, water, bodem en biodiversiteit. De natuurgebieden en de verschillende landschapstypen zoals benoemd in Ligt op Groen (IJsselvallei, de Oeverwal, het arcadisch landschap en de Veluwe flank) zijn in meerdere opzichten waardevol. Daarom willen we er voor zorgen dat deze gebieden zo veel mogelijk in stand worden gehouden en dat ingrepen zoveel als mogelijk gericht zijn op behoud of ontwikkeling van de waardevolle eigenschappen van deze landschappen. Dit vraagt om zorgvuldige afwegingen.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Meer biodiversiteit in het landschap.	In projecten zoals WaardeVol Brummen en via soortengericht bermbeheer dragen we bij aan deze doelstelling.	Een hogere score op de nectar-indexscore van IVN.
2	Meer biodiversiteit in het landschap.	Nieuwe landschapselementen toevoegen aan het landschap.	Als er in 2020 vijf hectare aan nieuwe elementen is toegevoegd.
3	Behoud van gemeentelijke landschapselementen.	Uitvoeren van benodigd onderhoud aan meidoornhagen, knotwilgen, e.d.	Als de landschapselementen in stand blijven en hun functie behouden.
4	Meer biodiversiteit in het landschap.	Vorbereiding van inventarisatie van bestaande landschapselementen.	Als deze inventarisatie in 2021 plaatsvindt.
5	Behoud van karakteristieke landschapskenmerken.	Ondersteunen van vrijwilligers.	Als vrijwilligers werkzaamheden in het landschap uitvoeren die bijdragen aan het behoud van landschapselementen.
6	Behoud van karakteristieke landschapskenmerken.	Subsidiëring projecten via landschapscontract 2019-2023	Als er projecten gerealiseerd worden die bijdragen aan de landschappelijke kwaliteit of biodiversiteit.
7	Een duurzaam landschap.	Het stimuleren van natuurinclusieve landbouw via advisering en het geven van trainingen aan lokale agrariërs.	Als er in 2020 drie agrariërs kiezen voor natuurinclusieve landbouw.
8	Een duurzaam landschap.	In Cleantechverband werken aan korte voedselketens.	Als er in 2022 vijfhonderd inwoners van zorginstellingen van lokaal geproduceerd voedsel worden voorzien.

Circulariteit, klimaat en openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

Met het grondstoffenakkoord zijn op nationaal niveau afspraken gemaakt op het gebied van circulariteit: in 2050 worden alle grondstoffen voor 100% gerecycled. We hebben in samenspraak met Circulus Berkel onze ambities vastgelegd. Maar we zien ook ontwikkelingen buiten de consumentenstroom om waar we onze verbindende rol als overheid kunnen vervullen.

Er liggen ook opgaven in groenbeheer en wegenonderhoud. De afgelopen jaren is er weinig geïnvesteerd in het onderhoud van de openbare ruimte. Dit heeft geleid tot ongewenste beheersituaties. De komende jaren voeren we een verbeteringslag door in de openbare ruimte. Dat pakken we integraal aan. Klimaatontwikkelingen in de vorm van frequenter optredende extreme hoosbuien en perioden van droogte en extreme hitte geven aanleiding om de openbare ruimte beter te benutten voor de retentie van hemelwater en te voorzien van klimaatbestendige beplantingen die een gunstig effect op de temperatuur hebben en op de biodiversiteit.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Een toekomstbestendige representatieve openbare ruimte met een grotere biodiversiteit.	De bermen zodanig beheren dat de bloemenrijkdom toeneemt.	Een hogere score op de nectar-indexscore van IVN.
2	Een toekomstbestendige representatieve openbare ruimte met een grotere biodiversiteit.	In samenspraak met inwoners omvormen van wegen en plantsoenen naar een meer klimaatbestendige inrichting.	Als de omvorming bijdraagt aan de klimaatdoelstellingen en met de beschikbare middelen ook duurzaam onderhouden kan worden.
3	Een toekomstbestendige representatieve openbare ruimte met een grotere biodiversiteit.	In de woonwijken afgestorven beplantingen en plantvakken met woekerende onkruiden vervangen in samenhang met verharding en klimaatmaatregelen.	Als we in 2020 2.000 m ² hebben vervangen.
4	Een toekomstbestendige representatieve openbare ruimte met een grotere biodiversiteit.	Plan van aanpak opstellen invasieve soorten zoals de Japanse duizendknoop, reuzenberenklauw.	Als in de perspectiefnota 2021 duidelijk is welke financiële keuzes kunnen worden gemaakt.
5	Beheersing overlast eikenprocessierups	Preventieve aanpak van de eikenprocessierups.	Als het aantal klachtmeldingen in 2020 lager ligt dan in 2019.
6	10 kg restafval per inwoner per jaar in 2030.	Opstellen grondstoffenbeleid- en uitvoeringsplan voor de jaren 2020-2023.	Als in 2020 een scheidingspercentage van 70% wordt behaald.
7	Duurzame openbare verlichting die in 2021 minstens 20% minder energie verbruikt dan in 2013.	Vervanging 40% van de traditionele verlichting door Ledverlichting in de jaren 2018-2021.	Als eind 2020 80% van de te vervangen lichtmasten en armaturen daadwerkelijk is vervangen.
8	Een klimaatbestendige inrichting van het buitengebied.	Regionale Adaptatiestrategie voor het buitengebied opstellen.	Als we in 2020 een Regionale Adaptatiestrategie hebben opgesteld.

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
33	Omvang huishoudelijk afval.	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg).	2015: 143 kg 2016: 104 kg 2017: 100 kg 2018: 102 kg	CBS

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
<u>Agenda Cleantech Regio 2019 – 2023</u>	2018	
<u>Integrale visie beheer Openbare Ruimte</u>	2018	ntb
<u>Parkeernota 2007 en wijziging parkeernormen parkeernota 2007 (dd 2018)</u>	2007	
Koersdocument Duurzame energie 2016-2018	2016	2019
<u>Beleidsplan Openbare Verlichting 2016-2020</u>	2016	2020

Document	Laatste versie	Evaluatie
<u>Beheerplan wegen 2016-2020</u>	2016	2018
<u>Uitvoeringsplan 'Van afval naar grondstof'</u>	2015	2018
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2016-2020	2015	2020
<u>Speelplan 'Brummen kiest voor Creatief!'</u>	2008	
<u>Toekomstvisie 2030 'Innoveren met oude waarden'</u>	2014	
<u>Landschapscontract Brummen 2019-2023</u>	2014	2018
<u>Afvalbeleidsplan 2013-2017</u>	2013	2017
<u>Beleidsplan gemeentelijke gebouwen</u>	2013	2018
<u>Nota Faunabeheer</u>	2011	
<u>Groen Werken 'Leidraad Flora en Fauna-wet & beheer openbare ruimte</u>	2018	
<u>Waterplan Brummen</u>	2008	
<u>Landschapsbeleidsplan</u>	2008	
<u>Bosplan Eerbeek</u>	2003	
<u>Groenstructuurplan kern Brummen</u>	2003	
<u>Groenstructuurplan kern Eerbeek</u>	2003	
Bomenvisie 'Zorgen voor Brummens Bekroning'	2000	

Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek – Loenen 2030

Wat willen we bereiken?

De realisatie van het vastgestelde bestemmingsplan Eerbeek wordt verder opgepakt. Eerbeek 2030 vergt een langdurige investering van de gemeente in tijd en financiën. Nadat het bestemmingsplan in werking is getreden kunnen we aan de slag met woningbouw en de verdere ontwikkeling van het centrum. De papierindustrie kan zich ook oriënteren op de gewenste ontwikkelingen. We continueren de samenwerking met provincie en industrie in Eerbeek-Loenen 2030.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Verdere uitwerking van de samenwerking tussen provincie, IKEL en gemeente	Concretiseren van de intentie-overeenkomst Eerbeek-Loenen 2030.	Als er duidelijkheid is over de haalbaarheid en betaalbaarheid van projecten.
2	Verkoop van het Burgersterrein.	Verkennen van de mogelijkheid om een Logistiek centrum te realiseren.	Als er in 2020 een verkoop-overeenkomst kan worden gesloten.
3	Herstructurering Eerbeekse Enk (Veluwonen).	Faciliteren van de bouwplannen.	Als de bouw in 2021 is afgerond.
4	Realisatie woningen Lombok.	Faciliteren van de bouwplannen.	Als in 2020 de eerste woningen zijn opgeleverd.
5	Invulling van de vrijkomende schoollocaties	Verkopen van bouwrijpe kavels.	Als de start van de bouw in 2020 heeft plaatsgevonden.
6	Opstellen Masterplan voor centrum Eerbeek en voor de Eerbeekse Beek.	In samenspraak met inwoners en stakeholders een nieuw masterplan voor het centrum van Eerbeek afronden.	Als in 2020 een Masterplan is vastgesteld en er duidelijkheid is over de financiering.

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
<u>Programmaplan 'Ruimte voor Eerbeek'</u>	2017	2018
<u>Ruimtelijke economische visie Eerbeek</u>	2017	2021
<u>PlanMer Eerbeek</u>	2018	N.v.t.
<u>Bestemmingsplan Eerbeek</u>	2018	N.v.t.

Centrum Brummen

Wat willen we bereiken?

Ons toekomstbeeld van Brummen: Een dorp zoals een dorp hoort te zijn, met ondernemers die een ambacht uitoefenen. Enkele aandachtspunten in het centrumplan zijn:

- Wonen, waaronder de vrijgekomen schoollocaties en de locatie Meidoornlaan;
- Herinrichting Marktplein en Ambachtstraat;
- Verbetering verbinding van en naar Bronkhorst;
- Van Limburg Stirumplein.

We willen komen tot een integrale aanpak van het centrum. Dit doen we samen met de dorpsraad, ondernemers, woningstichting, projectontwikkelaars en betrokken inwoners. We richten ons daarbij op ontwikkeling, investering en beheer. De participatie wordt per deelproject bepaald en uitgewerkt.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Een aantrekkelijk centrum voor inwoners, toeristen en ondernemers.	Vaststellen van een centrumplan.	Als in 2020 een centrumplan is vastgesteld.
2	Een duidelijke en aantrekkelijke verbinding tussen Brummen en Bronkhorst	Ondersteunen van plannen voor opwaardering route Brummen – Bronkhorst.	Als er eind 2020 concrete opwaardering heeft plaatsgevonden.
3	Een woningaanbod met de juiste woning op de juiste plek.	Bepalen van de woningbouwprogrammering voor de ontwikkellocaties in de kern Brummen	Als in 2020 duidelijk is welke typen woningen op de verschillende ontwikkellocaties kunnen worden gebouwd.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
Structuurvisie Centrumplan Brummen	2011	2018
Kwaliteitsimpuls Brummen-Bronkhorst	2012	-
Brugverbinding Brummen-Bronkhorst, rapportage werkgroep	2018	-

Economie, Recreatie en Toerisme

Wat willen we bereiken?

Een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en winkels is essentieel. Daarvoor creëren we als gemeente voorwaarden: in fysieke zin (bereikbaarheid, parkeren, digitaal), vergunningtechnisch en in dienstverlening. Door lokaal en duurzaam aan te besteden versterken we de lokale economie.

De gemeente voert een pro-actief verkoopbeleid inzake voor industrie beschikbare grond.

In het Regionaal Programma Werklocaties werken we als regiogemeenten samen. We zijn als regio daarin één gesprekspartner voor de provincie. Regionaal werken we aan een integrale gebiedsaanpak voor verduurzaming van bedrijventerreinen. Ook maken we nadere afspraken over de omvang en locaties van bedrijventerreinen.

Recreatie en Toerisme vormt een belangrijke sector in het Midden- en kleinbedrijf. Landschap en groen zijn een 'unique selling point' van de gemeente. Initiatieven voor versterking en uitbreiding komen van particuliere ondernemers en organisaties. We leggen deze naast de lijnen uit de visie 'Sterk in Verblijf' die we met de sector hebben opgesteld. De Stichting Visit Brummen Eerbeek is onze partner voor gastheerschap, lokale gebiedsmarketing en ontwikkeling van samenwerking in de sector.

We voegen vijftienvijf procent van de jaarlijkse opbrengsten uit de toeristenbelasting toe aan de reserve Recreatie en Toerisme. We geven onder meer aandacht aan aantrekkelijke fietsroutes door het buitengebied en (fiets-) toegangsroutes naar de centra van Brummen en Eerbeek.

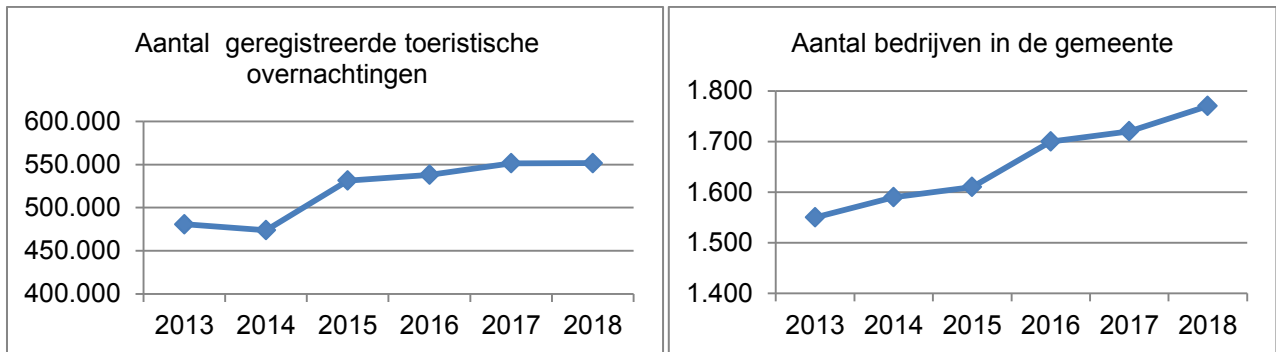
	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Verbetering van het huidige ondernemersklimaat / vestigingsklimaat.	Structureel overleg met de ondernemersverenigingen en intensiveren van de contacten met ondernemers.	Als aangedragen knelpunten kunnen worden weggenomen.
2	Tegengaan van de verrommeling van het bestaande bedrijventerrein De Hazenberg.	Voorlichting geven over de voordelen van parkmanagement.	Als de verrommeling eind 2020 zichtbaar is afgenomen.
3	Groei van het aantal overnachtingen, werkgelegenheid en bestedingen in de toeristische sector.	Verbetering van de bewegwijzering en investeringen in de toeristische infrastructuur.	Als het aantal toeristische overnachtingen en het aantal banen in de toeristische sector gelijk blijft of stijgt.
4.	Een financieel gezonde gemeente waardoor ook meer middelen voor toerisme beschikbaar komen.	Verhogen van de toeristenbelasting met 25% bovenop de inflatiecorrectie. Van de meeropbrengsten is 25% geormerkt voor de reserve Recreatie en Toerisme.	Als het aantal toeristische overnachtingen en het aantal banen in de toeristische sector gelijk blijft of stijgt.
5.	Een goed vestigingsklimaat.	Faciliteren van aanleg van glasvezel op industrieterreinen.	Als alle industrieterreinen op glasvezel zijn aangesloten.
6.	Een afgerond bedrijventerrein De Hazenberg.	Verkoop van kavels stimuleren.	Als eind 2020 alle kavels zijn verkocht.
7.	Een sterke lokale economie.	Waar mogelijk lokaal aanbesteden.	Als we waar mogelijk lokaal aanbesteden.
8.	Een goede kennis van onze lokale bedrijvigheid.	Bedrijfsbezoeken afleggen als college.	Als we in 2020 als college acht bedrijfsbezoeken hebben afgelegd.
9.	Behoud van de papierindustrie en aanverwante bedrijvigheid	Samenwerken met provincie en IKEL in Eerbeek-Loenen 2030.	Als de pijler Economie binnen het programma Eerbeek-Loenen 2030 tot successen leidt.

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
Visie 'Brummen Eerbeek Sterk in Verblif'.	2018	2020

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
14	Funcziemenging	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken).	2015: 45,2 2016: 45,6 2017: 45,8 2018: 46,4	LISA
16	Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	2015: 124,5 2016: 129,5 2017: 133,7 2018: 138,5	LISA
Lokaal	Banen in recreatie en toerisme	Het aantal banen in Recreatie en Toerisme per 1.000 inwoners 15-75 jaar.	2014: 37,1 2015: 39,3 2016: 38,7 2017: 41,5 2018: 41,0	LISA

Cultureel erfgoed en monumenten

Wat willen we bereiken?

Het bezitten en bewonen van een monument brengt meer met zich mee dan het feitelijk gebruik van zo'n pand. Het gaat om het behoud van culturele waarden. De eigenaar-bewoner speelt daarbij een cruciale rol met niet alleen de lusten van het pand, maar ook met de lasten.

De gemeente kan een rol spelen in het op weg helpen van inwoners in ingewikkelde regelgeving en in een lobby bij het Rijk en provincie om de fiscale aftrek voor rijksmonumenten te behouden en voor gemeentelijke monumenten mogelijk te maken.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Het behoud van de culturele waarden.	Op aanvraag verstrekken van informatie over geldende regelgeving en financieringsmogelijkheden.	Als er geen klachten zijn over de gemeentelijke informatievoorziening.

Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

Een veilige verkeersafwikkeling binnen de gemeente. Hierbij willen we doorgaand verkeer zo veel mogelijk via provinciale wegen om de kernen heen leiden.

Meer gebruik van de fiets, openbaar vervoer en elektrisch vervoer. Die vervoersmiddelen dragen bij aan een fossielvrije mobiliteit.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Vermindering van de geluidbelasting van de N348.	Lobbyen bij de provincie.	Als de geluidbelasting afneemt door provinciale maatregelen.
2	Minder doorgaand vrachtverkeer in de kern Brummen.	Vervolgonderzoek mogelijkheden doorgaand vrachtverkeer te beperken.	Als doorgaand vrachtverkeer de kern Brummen mijdt.
3	Een veilige fietsverbinding tussen Eerbeek en Zutphen.	Uitvoeringsmaatregelen treffen om de verbinding veiliger te maken (onder voorbehoud van provinciale subsidie).	Als scholieren veilig kunnen fietsen tussen Eerbeek en Zutphen.
4	Een goede inpassing van de N786/N787 in onze gemeente.	Monitoren van verkeersstromen en bijdragen aan planvorming	Als de inpassing van deze weg bijdraagt aan de leefbaarheid en veiligheid in onze gemeente.

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan	2011	2021
Kadernota Basismobiliteit 'Op Weg'	2015	
Gemeenschappelijke regeling Basismobiliteit	2016	n.v.t.

Ruimtelijke Ordening / Omgevingswet

Wat willen we bereiken?

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2021 in werking. Daarom bereiden we ons in 2020 verder voor op deze nieuwe wetgeving. We zijn geen koploper in het onderzoeken van nieuwe werkwijzen en aanpassingen in systemen en processen. Ons motto is 'de basis op orde'. De dienstverlening staat voorop. We zorgen er voor dat de nieuwe wetgeving niet leidt tot grote problemen in de uitvoering.

De invoering van de nieuwe wet loopt langs drie sporen:

1. We zorgen voor een goede aansluiting op het Digitale Stelsel Omgevingswet.
2. We zorgen dat onze lokale regelgeving past in het nieuwe wettelijke kader.
3. We werken vanuit vertrouwen volgens het 'ja-mits' principe en stimuleren vroegtijdige participatie.

We zorgen er voor dat we een goede dienstverlening kunnen bieden als de wet in werking treedt. Na 2020 gaan we aan de slag met een Omgevingsvisie. De Toekomstvisie 2030 en de structuurvisie Ligt op Groen! zijn in samenspraak met inwoners tot stand gekomen. Deze visies vormen dan ook een goede basis voor een op te stellen Omgevingsvisie.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Actuele beleidsstukken; van voorschriften naar doelen.	Inventariseren van beleidsstukken en per beleidsveld bepalen welke doelen relevant zijn.	Actuele beleidsstukken; van voorschriften naar doelen.
2	Een goede digitale dienstverlening.	In 2020 onze ICT voorbereiden op de Omgevingswet	Als we bij inwerkingtreding van de wet onze digitale dienstverlening kunnen uitvoeren.
3	Toename van landschapselementen op agrarische grond met landschapswaarden.	De aanleg van landschapselementen planologisch toestaan via een parapluplan bestemmingsplanwijziging.	Als we geen planologische drempel meer hebben voor de aanleg van landschapselementen.

Wonen

Wat willen we bereiken?

We willen een vertrouwd en dorps woonklimaat in een economische vitale gemeente met een duurzaam en sociaal karakter. We willen dat jong en oud goed kan wonen doordat er een gedifferentieerd aanbod is van kwalitatief hoogwaardige woningen.

We ondersteunen dorpsinitiatieven vanuit de kleine kernen om de leefbaarheid van deze kleine kernen te waarborgen. In het buitengebied staan we open voor creatieve oplossingen bij het hergebruik van bestaande gebouwen. Hierbij staat kleinschaligheid centraal.

Nieuwe woningen willen we zo laten bouwen dat ze flexibel zijn qua indeling. Daardoor kunnen ze meegroeien met de bewoners, voor kleine gezinnen, maar ook ouderen. We zetten in op betaalbaar wonen voor de (lage) middeninkomens en levensloop geschikte (of eenvoudig geschikt te maken) woningen.

We staan open voor meer creativiteit en diversiteit in de architectuur van de woningen. Hierdoor kunnen wijken en buurten zich meer van elkaar onderscheiden, bijvoorbeeld via welstandsvrij bouwen.

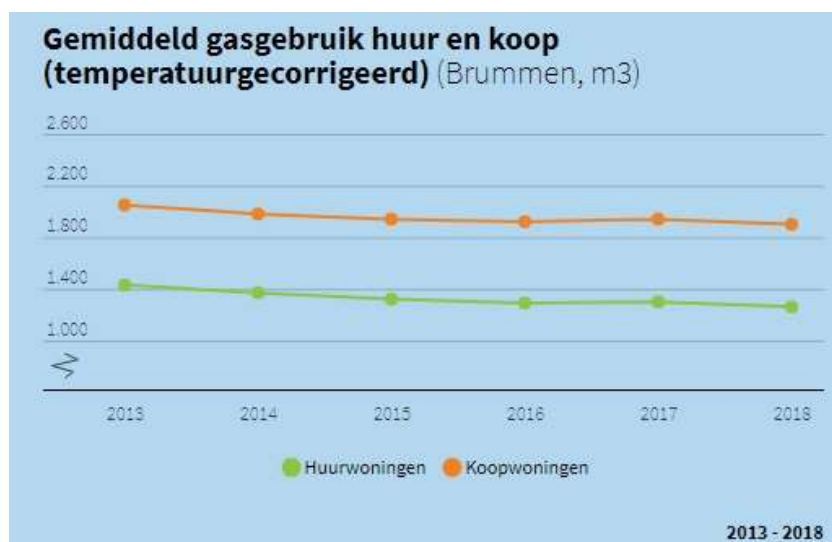
Samen met inwoners, bedrijven, maatschappelijke partners en overige stakeholders zijn we ons bewust van de noodzaak tot verduurzaming en klimaatbestendig bouwen en herstructureren. We gaan onderzoeken hoe we in de toekomst van het gasnet af kunnen. Een wijkgerichte aanpak is hierbij het uitgangspunt. Wij stimuleren innovatie en bieden ruimte aan (experimentele) initiatieven. Daarbij stellen we ons de vraag waar zich belemmeringen voordoen die verduurzaming frustreren. Vervolgens kijken we hoe we die belemmeringen weg kunnen nemen. We zien dus een onlosmakelijke verbinding tussen wonen en duurzaamheid / klimaat.

We blijven investeren in een goede relatie met onze lokale woningstichting. We zijn enthousiast over de nabijheid en ambities van Veluwonen. Deze woningstichting beheert ongeveer 3.000 huurhuizen verspreid over de dorpen. Het doel van Veluwonen is om haar huurders nu en in de toekomst goed te laten wonen in een betaalbare en duurzame woning.

Onze lokale woonagenda 2019-2023 gaat uit van vier opgaven:

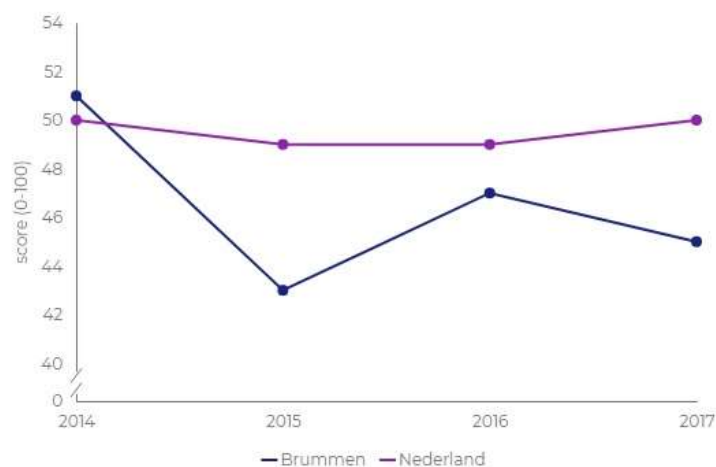
- Betaalbaarheid en beschikbaarheid
- Wonen, zorg en welzijn, in combinatie met de vergrijzing
- Duurzaamheid, met focus op de bestaande woningvoorraad
- Leefbaarheid

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Druk op de woningmarkt (lage) middeninkomens verkleinen	Stimuleren nieuwbouw van koopwoningen tussen de € 150.000 en € 250.000.	Als deze doelgroep binnen twee jaar een passende woning heeft gevonden.
2	Voldoende sociale huurwoningen.	Actief vraag en aanbod monitoren.	Als de slaagkans voor deze doelgroep niet verslechtert.
3	Een passende woning voor elke levensfase.	We faciliteren woningbouwinitiatieven vanuit de markt.	Als mensen met een zorgbehoefte prettig kunnen wonen.
4	Een duurzamere woningvoorraad	Leningen verstrekken voor het isoleren van woningen.	Als het gemiddelde gasgebruik per woning een dalende trend laat zien.
5	Gevarieerde opbouw van wijken en kernen	Waar mogelijk stimuleren van een gedifferentieerd woningaanbod.	Als de score op 'woon omgeving' een stijgende trend laat zien.

Bron: klimaatmonitor

Score op woonomgeving

Gebaseerd op: Tevredenheid woning, winkels, woonomgeving, leegstand, nieuwbouw, migratiesaldo, afstand tot dagelijkse voorzieningen. 0= zeer laag, 100 = zeer hoog. Bron: waarstaatjegemeente.nl

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
35	Gemiddelde WOZ-waarde	De gemiddelde WOZ waarde van woningen in euro's	2015: € 233.000 2016: € 233.000 2017: € 236.000 2018: € 243.000	CBS
36	Nieuw gebouwde woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen	2014: 4,3 2015: 1,8 2016: 1,5	Basisregistratie adressen en gebouwen
37	Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	2016: 80,2% 2017: 80,8% 2018: 81,1% 2019: 81,0%	CBS
38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (eigenaar/bewoner)	2015: € 569 2016: € 565 2017: € 557 2018: € 549 2019: € 528	COELO
39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (eigenaar/bewoner)	2015: € 832 2016: € 817 2017: € 802 2018: € 781 2019: € 743	COELO

Relevante (beleids)documenten

Document	Laatste versie	Evaluatie
<u>Woonagenda 2019-2023</u>	2019	

Wat mag het kosten?

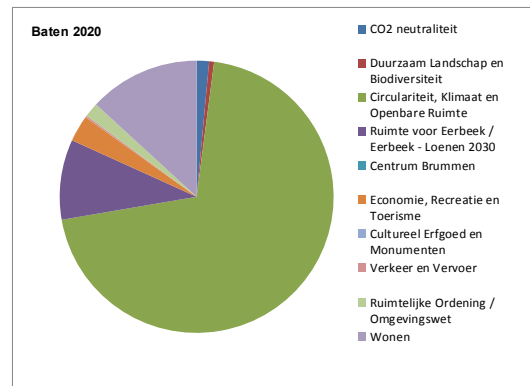
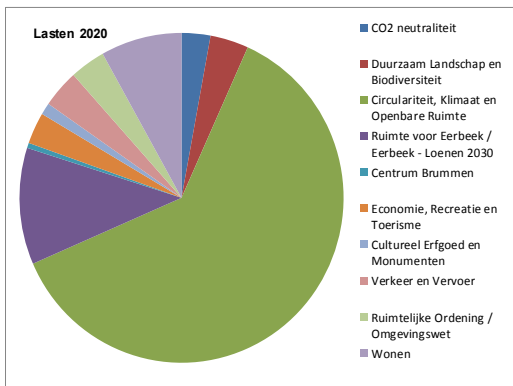
Programma 2 - Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer

	Rekening 2018	Begroting 2019 NW	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
Incidenteel	€ 383	€ 1.255	€ 486	€ 384	€ 363	€ 325
Structureel (incl. organisatie)	€ 8.847	€ 8.473	€ 9.689	€ 10.147	€ 10.236	€ 10.378
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 9.230	€ 9.728	€ 10.175	€ 10.531	€ 10.599	€ 10.703
Baten						
Incidenteel	€ 262	€ 513	€ 50	€ 150	€ 0	€ 0
Structureel	€ 6.360	€ 5.342	€ 5.509	€ 5.325	€ 5.379	€ 5.495
Totale baten (excl. bestemming)	€ 6.622	€ 5.855	€ 5.559	€ 5.475	€ 5.379	€ 5.495
Saldo excl. bestemmingen	-€ 2.608	-€ 3.873	-€ 4.616	-€ 5.057	-€ 5.220	-€ 5.208
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 472	€ 175	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 996	€ 996	€ 654	€ 637	€ 684	€ 603
Bestemmingen per saldo	€ 524	€ 821	€ 654	€ 637	€ 684	€ 603
Saldo incl. bestemmingen	-€ 2.084	-€ 3.052	-€ 3.961	-€ 4.420	-€ 4.536	-€ 4.605
	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig	nadelig

Het financiële verloop van de werkgebieden

Bij het programma horen de volgende werkgebieden. De bedragen betreffen de uitkomsten na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Voor een uitgebreid overzicht van de werkgebieden zie bijlage 4.

	2018 Rek	2019 NW	2020	2021	2022	2023
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
CO2 neutraliteit	-€ 128	-€ 185	-€ 175	-€ 243	-€ 194	-€ 195
Duurzaam Landschap en Biodiversiteit	-€ 485	-€ 338	-€ 361	-€ 366	-€ 371	-€ 374
Circulariteit, Klimaat en Openbare Ruimte	-€ 1.162	-€ 1.305	-€ 1.442	-€ 1.900	-€ 1.905	-€ 1.967
Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek - Loenen 2030	-€ 245	-€ 481	-€ 1.066	-€ 1.107	-€ 1.117	-€ 1.125
Centrum Brummen	-€ 20	-€ 50	-€ 41	-€ 43	-€ 44	-€ 45
Economie, Recreatie en Toerisme	-€ 91	-€ 92	-€ 51	-€ 54	-€ 56	-€ 57
Cultureel Erfgoed en Monumenten	-€ 70	-€ 115	-€ 41	-€ 41	-€ 52	-€ 42
Verkeer en Vervoer	-€ 344	-€ 354	-€ 246	-€ 252	-€ 256	-€ 258
Ruimtelijke Ordening / Omgevingswet	-€ 181	-€ 233	-€ 494	-€ 352	-€ 480	-€ 487
Wonen	€ 642	€ 100	-€ 45	-€ 62	-€ 60	-€ 55
Totaal 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	-€ 2.084	-€ 3.053	-€ 3.962	-€ 4.420	-€ 4.535	-€ 4.605

Overzicht van de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Werkgebied	Onderwerp	2020	2021	2022	2023
CO2 Neutraliteit	Regionale aanpak wet milieubeheer (motie 11 Perspectiefnota 2018-2021)	€ 9			
	Duurzame energie; circulair bermgras (uit reserve Duurzaamheid)	€ 6	€ 6		
	Duurzame energie; gebiedsgericht grondwaterbeheer (uit reserve Duurzaamheid)	€ 5	€ 5		
Duurzaam landschap en biodiversiteit	Landschapscontract 2019-2022 (uit reserve Duurzaamheid)	€ 13	€ 13	€ 15	
	Amendement A2: Cofinanciering natuurinclusiviteit / kringlooplandbouw (uit reserve Duurzaamheid)	€ 30			
Circulariteit, klimaat en openbare ruimte	Onderzoekskosten gemeentelijk rioleringsplan (GRP 2016-2020)	€ 40			
	Nieuwe urnenzuil begraafplaats Brummen		€ 10		
	Vervanging mobiele watertank			€ 5	
	Vervanging sneeuwplough			€ 8	
Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek - Loenen 2030	Inhuur, plan- en onderzoekskosten	€ 300	€ 325	€ 325	€ 325
Ruimtelijke ordening / Omgevingswet	Verkoop snippergroen (Perspectiefnota 2020-2023, voorstelnr. 24)	€ 75	€ 25		
	Aankoop sloot Voorsterweg	€ 5			
	Amendement A1: Parapluplan - bestemmingsplanwijziging landschapselementen (uit reserve Duurzaamheid)	€ 3			
Cultureel erfgoed en monumenten	Actualiseren archeologiebeleid (4 jaarlijks)			€ 10	
	Totaal Programma 2	€ 486	€ 384	€ 363	€ 325

Overzicht van de geraamde incidentele baten (bedragen x € 1.000)

Werkgebied	Onderwerp	2020	2021	2022	2023
Ruimtelijke ordening / Omgevingswet	Verkoop snippergroen (Perspectiefnota 2020-2023, voorstelnr. 24)	€ 50	€ 150		
	Totaal Programma 2	€ 50	€ 150	€ 0	€ 0

Toelichting financiële ontwikkelingen

CO2-neutraliteit

Voor duurzaamheid is in 2020 een budget van € 125.000 , in 2021 € 200.000 en vanaf 2022 een jaarlijks budget van € 150.000 opgenomen voor de ambities vanuit het coalitieakkoord.

Duurzaam landschap en biodiversiteit

Als cofinanciering voor een toekomstige provinciale subsidie in het kader van het mogelijk maken van natuurinclusiviteit / kringlooplandbouw is een bedrag van € 30.000 gereserveerd. Deze cofinanciering wordt gedekt uit de reserve Duurzaamheid.

Circulariteit, Klimaat en Openbare ruimte***Algemeen***

Met ingang van 2020 worden de kosten van tractie en de gemeentewerf niet meer onder Overhead begroot maar worden deze met een verdeelsleutel toegerekend aan de verschillende onderdelen (zoals openbaar groen en wegen) binnen dit werkgebied. Hierdoor zijn de kosten voor 2020 binnen dit werkgebied hoger dan in 2019.

Wegen

Voor het groot onderhoud aan de wegen is in 2021 een extra budget van € 175.000 en vanaf 2022 € 200.000 opgenomen.

Openbaar Groen

Voor het onderhoud van groen in de openbare ruimte is in 2020 een extra budget van € 75.000, in 2021 € 130.000 en vanaf 2022 € 147.000 opgenomen.

Afval

De kosten voor het verzamelen en verwerken van afval door Circulus Berkel stijgen in 2020 met € 252.000 naar een bedrag van € 1.426.000. De stijging komt voort uit een verhoging van de verbrandingsbelasting op restafval en landelijke stijgingen in de verwerking van het PMD. In de meerjarenraming stijgen de kosten jaarlijks met € 37.000 tot een bedrag van € 1.536.000 in 2023. De bijdrage die we jaarlijks ontvangen van Nedvang voor de inzameling van PMD zal in de komende jaren naar verwachting lager worden omdat de afzetmarkt van plastic onder druk staat. In 2020 houden we nog rekening met een bijdrage van € 250.000. Deze daalt naar verwachting jaarlijks met € 50.000 tot € 150.000 in 2022.

De opbrengsten vanuit de afvalstoffenheffing stijgen met € 48.000 (3,5%) ten opzichte van 2019.

De totale inkomsten zijn lager dan onze totale kosten. Daarom halen we in 2020 een bedrag van € 403.000 uit de reserve Afvalstoffenheffing.

In paragraaf A Lokale heffingen leest u wat de gevolgen zijn voor de tarieven van de afvalstoffenheffing.

Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek – Loenen 2030

Voor Ruimte voor Eerbeek begroten we een budget voor plankosten, inhuur en onderzoekskosten (zie de geraamde incidentele lasten). Deze kosten rekenen we tot incidentele kosten omdat het projectkosten zijn. Voor 2020 gaat het om € 300.000, voor 2021, 2022 en 2023 jaarlijks om € 325.000. De gemeentelijke bijdrage aan Eerbeek – Loenen 2030 bedraagt € 350.000 per jaar. Dit is een structureel bedrag zodat we hier in de toekomst ook kapitaallasten mee kunnen dekken.

Centrum Brummen

Net als in de concept-perspectiefnota stellen we voor de kosten voor Centrumplan Brummen vanaf 2020 op te nemen in een grondexploitatie (GREX). Dit is geen gevaar voor de voortgang van de planvorming. Het is een boekhoudkundige verschuiving waardoor deze kosten niet uit de reguliere begroting worden gedekt maar uit een grondexploitatie. Concreet leidt dit voorstel tot een voordeel voor de exploitatie van € 100.000 voor 2020 en 2021 en van € 50.000 voor 2022 en 2023.

Ruimtelijke ordening / Omgevingswet

Voor de invoering van de Omgevingswet ramen we vanaf 2020 een budget van € 100.000.

Door verkoop van snippergroen ramen we in 2020 € 50.000 en in 2021 € 150.000 aan inkomsten. Om deze inkomsten binnen te halen maken we extra kosten. In 2020 gaat het om een bedrag van € 75.000 en in 2021 € 25.000. Deze bedragen ziet u terug in het overzicht van geraamde incidentele lasten en geraamde incidentele baten.

Portefeuillehouder: J. Pierik - van der Snel

Dit programma gaat over de volgende werkgebieden:

- Werk en Inkomen
- Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Welzijn
- Sport, kunst en cultuur
- Jeugdzorg
- Volksgezondheid
- Onderwijs en Kinderopvang

Sociaal Domein, algemeen

We staan voor grote uitdagingen. De bevolking vergrijsst en inwoners wonen langer thuis. Hierdoor maken ze steeds meer gebruik van voorzieningen in het sociaal domein. We hebben vanaf 2020 geen reserve sociaal domein meer. De middelen die het rijk beschikbaar stelt lopen verder terug. Sinds 2019 zijn we zelf verantwoordelijk voor onze WSW-medewerkers. Toch is het onze ambitie om inwoners betere zorg te bieden. We zetten het huidige beleid zoveel mogelijk voort. We kunnen niet alles wat we willen. Dat kan alleen als we structureel financieel gezond blijven.

Daarom richten we ons binnen het sociaal domein op de volgende speerpunten:

- De vraag van inwoners, versterking van zelfredzaamheid en eigen regie staan centraal;
- We zorgen voor nog betere ondersteuning van inwoners met een zorgvraag;
- Meer arbeidsparticipatie;
- We zorgen dat iedereen de zorg krijgt die nodig is;
- Betere zorg met minder middelen.

Uitgangspunten zijn:

- Team voor Elkaar bepaalt welke zorg passend is binnen de kaders die de gemeenteraad stelt;
- Geen verspilling van middelen door versnippering;
- Als de totale kosten structureel hoger zijn dan de geraamde inkomsten (voor de taken na de decentralisaties in 2015) en ramingen in de begroting in 2018 (voor de overige taken in het sociaal domein) doen wij voorstellen om het beleid te wijzigen om de kosten te verlagen tot het bovenstaande niveau. Als dit onvoldoende oplevert om de gewenste zorg te blijven bieden, dan kunnen we voorstellen om de tekorten aan te vullen met middelen buiten het sociaal domein;
- We zorgen dat op elk gewenst moment informatie beschikbaar is om als raad, als college en als organisatie te kunnen sturen;
- We baseren subsidie-afspraken op (contract)afspraken over doelen, resultaten en wie wat doet;
- We richten zo min mogelijk voorzieningen in voor specifieke doelgroepen;
- We meten de effecten van beleid en uitvoering.

Programma-brede uitgangspunten zijn:

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Efficiënte en effectieve uitvoering van de taken.	Opstellen van uitvoeringsafspraken en resultaatafspraken met zorgaanbieders.	Wanneer we contractafspraken hebben over doelen, resultaten en wie wat doet.
2	Betere zorg met minder middelen	Op basis van onderzoeksresultaten en monitorgegevens maatregelen treffen die leiden tot minder toekomstige uitgaven.	Wanneer we in 2020 een aantal concrete maatregelen hebben doorgevoerd en inwoners de zorg krijgen die nodig is binnen de kaders van budgetneutraliteit.
3	Effectieve inzet van mensen en middelen.	Doortwikkeling van de monitor sociaal domein	Wanneer de raad per kwartaal inzicht krijgt in de effecten van het gevoerde beleid.
4	Zelfredzame inwoners en lagere uitvoeringskosten	We passen de uitvoering en werkprocessen zodanig aan dat dit leidt tot een administratieve lastenverlichting.	Wanneer medewerkers in de uitvoering meer tijd kunnen besteden aan zorg en ondersteuning en minder tijd kwijt zijn met administratie. Wanneer regie en eigenaarschap van inwoners toeneemt.
5	Budgetneutraliteit in het sociaal domein	Monitoren via het overzicht 'budgetneutraliteit in het sociaal domein'	Als we voldoen aan de uitgangspunten van het bestuursprogramma

Relevante (beleids)documenten voor het hele programma

Document	In werking	Evaluatie
Integraal beleidskader sociaal domein	2020	2024

Werk en Inkomen

Wat willen we bereiken?

Op 1 januari 2019 is WerkFit Brummen van start gegaan. WerkFit Brummen voert de Wet sociale Werkvoorziening (Wsw) uit. Hiermee helpen we inwoners met een Participatiewet uitkering aan betaald werk. Daarnaast ondersteunen we inwoners met een indicatie arbeidsmatige dagbesteding om door te groeien naar (gedeeltelijk) betaald werk.

Een eigen inkomen door werk zorgt ervoor dat mensen weer regie krijgen over hun eigen leven. Mensen krijgen door werk meer structuur en een ander sociaal netwerk. Ze hebben minder snel te maken met schulden en voelen zich over het algemeen gezonder en gelukkiger. WerkFit Brummen is een middel om mensen zoveel mogelijk bij reguliere werkgevers te laten werken. We gaan uit van de mogelijkheden die mensen hebben in plaats van de (mogelijke) belemmeringen.

WerkFit Brummen draagt bij aan de volgende doelen en uitgangspunten:

- We beheersen de risico's van de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening;
- Het aantal inwoners dat afhankelijk is van een Participatiewet uitkering daalt jaarlijks;
- We creëren geen nieuwe gesubsidieerde banen;
- De gemeentelijke organisatie biedt zelf ook het aantal wettelijk bepaalde garantiebanen.

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
1	We beheersen de risico's van lokale uitvoering van de wet sociale werkvoorziening, Participatiewet en arbeidsmatige dagbesteding.	We creëren voldoende reguliere en betaalde werkplekken voor onze Wsw werknemers en werkfitte inwoners.	Wanneer iedereen een passende werkplek heeft.
2	Inwoners kunnen zoveel mogelijk in hun eigen inkomen voorzien.	We maken inwoners met een Participatiewet-uitkering zoveel mogelijk werkfit.	Wanneer het aantal uitkeringen een dalende trend laat zien tot minder dan 200 uitkeringen in 2022.
3	Inwoners met dreigende financiële problemen krijgen snelle en adequate ondersteuning.	Een plan maken om het gebruik van minimaregelingen en schuldhulpverlening te vergroten.	Wanneer meer inwoners met dreigende financiële problemen deze voorzieningen vaker gebruiken.
4	Een goede invoering van de nieuwe Wet inburgering	In samenwerking met de gemeente Lochem uitvoering geven aan een door het rijk gefinancierde pilot.	Wanneer we beleidsmatig en in de uitvoering goed voorbereid 2021 in gaan en nieuwkomers in de toekomst sneller zelfredzaam worden.
5	Minder inwoners zijn laaggeletterd en meer inwoners zijn digitaal vaardig.	We ontwikkelen een lokaal plan van aanpak voor het bestrijden van laaggeletterdheid en bevorderen van digitale vaardigheden.	Als het percentage laaggeletterdheid in 2022 is gedaald van 14% naar 11%.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Integrale nota 'ondersteuning voor mensen met een laag inkomen en/of financiële problemen 2018-2021</u>	2018	2020

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
21	Aantal banen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	2015: 585,1 2016: 592,2 2017: 608,7 2018: 627,5	LISA
24	Netto participatiegraad	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2015: 65,8% 2016: 66,1% 2017: 66,6% 2018: 67,0%	CBS
27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2015: 227,0 2016: 229,0 2017: 246,5 2018: 255,0	CBS
28	Personen met een lopend re-integratietraject.	Het aantal re-integratie voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	2015: 546 2016: 397 2017: 90	CBS

Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Welzijn

Wat willen we bereiken?

We willen een gezonde, sterke en sociale samenleving. Een samenleving waarin inwoners zelf en met elkaar verantwoordelijk zijn voor hun eigen leven. We willen inwoners dan ook ondersteunen in het versterken van zelfredzaamheid en zelfregie. Daarnaast stimuleren we de sociale samenhang en samenredzaamheid. Vanuit eigen kracht zorgen inwoners zelf en met hun eigen netwerk voor oplossingen.

En in de gevallen waarin inwoners het echt niet zelf of met hun omgeving kunnen oplossen?

Dan zorgen wij voor een vangnet van algemene en maatwerkvoorzieningen. Deze integrale zorg bieden we volgens het uitgangspunt 1 gezin 1 plan 1 regisseur en het leefringenmodel.

Om dit vangnet betaalbaar te houden willen we overlap in voorzieningen voorkomen en willen we blijven innoveren. Daarom stimuleren we initiatieven die een bijdrage leveren aan de transformatie: betere zorg met minder middelen.

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
1	Een goede uitvoering van de wet verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ).	Bij een melding bepalen we binnen twee weken of we een aanvraag voor verplichte zorg indienen bij de officier van justitie.	Wanneer we deze nieuwe taak binnen de wettelijke termijnen uitvoeren.
2	Efficiënte en effectieve uitvoering van de taken.	Opstellen van uitvoeringsafspraken en resultaatafspraken met gesubsidieerde zorgaanbieders en lokale gesubsidieerde partijen.	Wanneer we contractafspraken hebben over doelen, resultaten en wie wat doet en de voorwaarden voor inkoop of subsidie helder zijn.
3	Uitvoering van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen binnen het budget.	In regionaal verband afspraken maken over de decentralisatie van centrumgemeente naar lokale gemeenten in 2022.	Wanneer de regiogemeenten eind 2020 afspraken hebben gemaakt.
4	Een veilige thuissituatie voor onze inwoners.	We maken een lokaal actieplan om het gebruik van de meldcode huiselijk geweld & kindermishandeling te vergroten.	Wanneer er meer meldingen gedaan worden bij Veilig Thuis.

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
20	Niet sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	2014: 50,2% 2016: 47,3%	RIVM

32	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.	2016: 66,0 2017: 65,5 2018: 68,0	GMSD
----	--	---	--	------

Jeugdzorg

Wat willen we bereiken?

We willen dat kinderen in onze gemeente gezond en veilig kunnen opgroeien. Aangezien voorkomen beter is dan genezen willen we proberen dreigende problemen eerder en sneller te signaleren. Deze vroegsignalering vinden we extra belangrijk bij dreiging van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het vroeg signaleren van problemen is niet alleen een taak van ouders of de overheid. Dit is een taak van ons allemaal. Zoals een Afrikaanse spreekwoord luidt: Je hebt het hele dorp nodig om een kind groot te brengen. En de kinderen van nu zijn de ouders van later. Daarom vinden we bijvoorbeeld een goede samenwerking met het onderwijs, met huisartsen en met sportverenigingen cruciaal.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Betere zorg met minder middelen.	We zetten meer in op accountmanagement richting zorgaanbieders.	Wanneer een kind en het gezin de juiste en passende zorg krijgen.
2	Minder gebruik van individuele en maatwerkvoorzieningen.	We zetten een POH'er Jeugd in bij huisartsen.	Wanneer deze inzet leidt tot minder verwijzingen en wanneer een verschuiving optreedt van zwaardere naar lichtere vormen van zorg.
3	Betere zorg met minder middelen.	We voeren een pilot op een basisschool uit en monitoren de samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg.	Wanneer blijkt dat door vroegsignalering we snel passende hulp thuis en op school aan kind en gezin kunnen bieden.

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
22	Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	2014: 1,67% 2015: 0,90%	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
23	Kinderen in uitkeringsgezinnen	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	2012: 3,60% 2015: 4,01%	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
26	Werkeloze jongeren	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).	2014: 1,18% 2015: 0,60%	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
29	Jongeren t/m 18 jaar met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp.	2015: 7,8% 2016: 7,6% 2017: 7,7% 2018: 9,9%	CBS
30	Jongeren t/m 18 jaar met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel.	2015: 1,2% 2016: 1,1% 2017: 1,1% 2018: 1,2%	CBS
31	Jongeren t/m 23 jaar met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-23 jr) met een jeugdreclasseringsmaatregel.	2015: 0,4% 2016: 0,4%	CBS

Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

Gezondheid omvat meer dan de aanwezigheid of afwezigheid van ziekte. Het gaat om jezelf kunnen redden ondanks de uitdagingen van het leven en zin te kunnen geven aan het leven. En dan gaat het om levensuitdagingen op fysiek, emotioneel en sociaal vlak. Volksgezondheid gaat dus ook om meer dan preventie van lichamelijke ziekten en klachten. Dit gaat ook veel breder dan alleen de taken van de gemeente binnen het sociale domein. Daarom willen we meer samenwerken met partners binnen de gemeente en gezamenlijke acties ondernemen. Inwoners met een zorgvraag hebben vaak te maken met veel verschillende instanties. Dat zorgt voor veel administratie en veel verschillende

contactpersonen. Hierdoor is zorg niet op elkaar en de vraag van de inwoner afgestemd. Daar willen we wat aan doen. Samenwerking met de GGD, SWB, onderwijs, zorgaanbieders, huisartsen, wijkverpleging, de bibliotheek, verenigingen en andere maatschappelijke organisaties is daarvoor essentieel. Samen met hen zorgen we voor betere en vroegere signalering. En we kijken samen hoe we problemen het best kunnen voorkomen.

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
1	Dat inwoners minder vaak hun zorgvraag hoeven te herhalen.	Afspraken maken binnen het gezondheidsnetwerk Brummen.	Als in de samenwerking zijn afspraken gemaakt over gegevensuitwisseling en indicatiestelling.

Sport, Kunst en Cultuur

Wat willen we bereiken?

In onze gemeente is veel cultuur. Velen voelen zich betrokken en verantwoordelijk. We willen een sterke en verbindende cultuurcombinatiefunctionaris. Die kan alle partijen ondersteunen, verbinden en samen met hen aan een toekomstvisie bouwen. Zo vergroten we de leefbaarheid en uniciteit van onze gemeente en brengen deze in beeld.

In Brummen en Eerbeek zetten we in op het zoeken naar gezamenlijke oplossingen voor het gebruik van de sport-, cultuur- en welzijnsaccommodaties.

We stimuleren sport en bewegen voor inwoners van alle leeftijden, uitvoering van het gemeentelijk sportbeleid is bij het Sportkompas belegd.

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
1	Sociale samenhang in de samenleving.	Op basis van de gewijzigd vastgestelde perspectiefnota zijn diverse bezuinigingen op sport, cultuur, kunst en taalontwikkeling niet opgenomen in deze begroting.	Als sport, cultuur en taalvoorzieningen in onze gemeente blijven bestaan.
2	Een betaalbare bibliotheekvoorziening	De huisvestingsmogelijkheden van de bibliotheekvoorzieningen bezien in de planvorming van de centra in Brummen en Eerbeek.	Als de bibliotheek een goede en betaalbare huisvesting behoudt in de centra.

Onderwijs en kinderopvang

Wat willen we bereiken?

We willen voortijdige uitval van leerlingen en thuiszitters voorkomen door leerplicht meer preventief in te zetten. We willen dat minder kinderen met een taalachterstand naar school gaan. Ook willen we de ouder-betrokkenheid bij kinderen met een taalachterstand vergroten. Daardoor werken we zowel op de voorschoolse educatie, als in de thuissituatie aan het voorkomen van taalachterstanden. Wij willen goede huisvesting voor de lokale onderwijsinstellingen.

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we doen?</i>	<i>Wanneer zijn we tevreden?</i>
1	Daling van het absoluut schoolverzuim (kind gaat niet naar school en staat niet ingeschreven).	Uitvoeringsafspraken maken met leerplicht en Regionaal Meld- en coördinatiepunt voortijdige schoolverlaters (RMC).	Als leerlingen snellere en integrale ondersteuning krijgen, het schoolverzuim daalt en het percentage leerlingen met een startkwalificatie stijgt.
2	Alle peuters gaan naar de peuteropvang.	We stimuleren ouders om gebruik te maken van de peuteropvang.	Wanneer 90% van de peuters naar de peuteropvang gaat zodat de achterstand in taal- en sociale ontwikkeling vermindert.
3	Goede onderwijshuisvesting.	Afspraken maken over huisvesting De Lans en de scholen in Brummen en Eerbeek.	Als de schoolgebouwen van goede kwaliteit zijn en passen bij het aantal leerlingen.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen</u>	2007	2019
<u>Nadere regels Alle peuters naar de voorschool</u>	2017	2019
<u>Onderwijsachterstandenbeleidsplan</u>	2017	2019

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
17	Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.	2015: 1,26 2016: 2,59 2017: 4,37	DUO
18	Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.	2015: 25,55 2016: 24,95 2017: 27,59	DUO
19	Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	Percentage leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, (zonder startkwalificatie) het onderwijs verlaat.	2014: 1,2% 2015: 1,3% 2016: 1,6%	Ingrado
Lokaal	Gebruik peuteropvang	Het percentage peuters dat gebruik maakt van de peuteropvang	2018: 85%	lokaal

Wat mag het kosten?

Programma 3 - Sociaal Domein en Samenleving

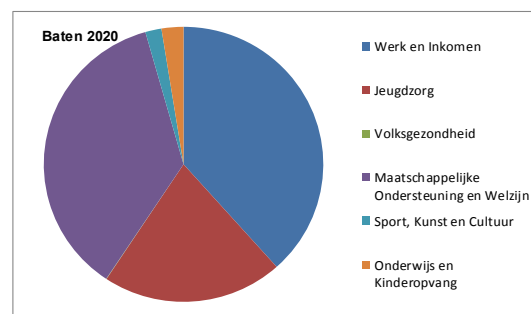
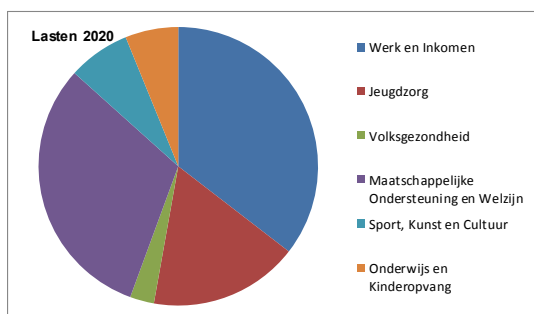
	Rekening 2018	Begroting 2019 NW	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
Incidenteel	€ 91	€ 499	€ 273	€ 150	€ 50	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 26.111	€ 24.999	€ 25.638	€ 25.737	€ 25.864	€ 26.117
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 26.202	€ 25.498	€ 25.911	€ 25.887	€ 25.914	€ 26.117
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 17.188	€ 17.267	€ 6.087	€ 5.944	€ 5.902	€ 5.910
Totale baten (excl. bestemming)	€ 17.188	€ 17.267	€ 6.087	€ 5.944	€ 5.902	€ 5.910
Saldo excl. bestemmingen	-€ 9.014	-€ 8.231	-€ 19.825	-€ 19.942	-€ 20.012	-€ 20.207
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 1.181	€ 1.140	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 2.431	€ 2.064	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingen per saldo	€ 1.250	€ 924	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Saldo incl. bestemmingen	-€ 7.764	-€ 7.307	-€ 19.825	-€ 19.942	-€ 20.012	-€ 20.207

nadelig nadelig nadelig nadelig nadelig nadelig

Het financiële verloop van de werkgebieden

Bij het programma horen de volgende werkgebieden. De bedragen betreffen de saldi na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Voor een uitgebreid overzicht van de werkgebieden zie bijlage 4.

	2018 Rek	2019 NW	2020	2021	2022	2023
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Werk en Inkomen	-€ 2.235	-€ 2.028	-€ 4.344	-€ 4.356	-€ 4.384	-€ 4.405
Jeugdzorg	-€ 93	-€ 573	-€ 4.839	-€ 4.798	-€ 4.758	-€ 4.819
Volksgesondheid	-€ 672	-€ 734	-€ 754	-€ 763	-€ 771	-€ 780
Maatschappelijke Ondersteuning en Welzijn	-€ 1.766	-€ 1.273	-€ 6.744	-€ 6.809	-€ 6.852	-€ 6.940
Sport, Kunst en Cultuur	-€ 1.568	-€ 1.553	-€ 1.553	-€ 1.604	-€ 1.615	-€ 1.620
Onderwijs en Kinderopvang	-€ 1.430	-€ 1.147	-€ 1.591	-€ 1.612	-€ 1.632	-€ 1.644
Totaal 3 Sociaal Domein en Samenleving	-€ 7.764	-€ 7.308	-€ 19.825	-€ 19.942	-€ 20.012	-€ 20.208

Overzicht van de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Werkgebied	Onderwerp	2020	2021	2022	2023
Werk en inkomen	Inhuur manager Werkfit	€ 70			
	Verhoging taalniveau statushouders	€ 15			
Jeugdzorg	Praktijkondersteuner Huisartsen (POH-Jeugd)	€ 100	€ 100	€ 50	
Maatschappelijke ondersteuning en welzijn	Innovatiesubsidie sociaal domein	€ 40	€ 50		
	Digitale sociale kaart	€ 25			
	Terugdringen laaggeletterdheid	€ 10			
	Data-Kracht	€ 13			
Totaal Programma 3		€ 273	€ 150	€ 50	€ 0

Toelichting financiële ontwikkelingen

Algemeen

De rijksmiddelen voor het Sociaal Domein werden tot en met 2019 als opbrengst geraamd binnen programma 3. Vanaf 2020 worden deze opbrengsten geheel binnen programma 4 opgenomen. Hierdoor dalen de structurele baten binnen dit programma met ruim € 11 miljoen. Het omgekeerde effect is te zien bij de opbrengsten binnen programma 4.

Met ingang van 2020 is er geen reserve sociaal domein meer. Een mogelijk tekort komt dan ook ten laste van de algemene middelen.

Werk en inkomen*Werkfit*

In 2020 houden we rekening met de loonkostenontwikkeling van de SW-medewerkers op basis van de nieuwe cao. Daarnaast hebben we een budget van € 90.000 opgenomen dat we jaarlijks aan Delta betalen voor de SW-medewerkers buitengemeente. In de incidentele lasten houden we rekening met de inhuur voor het 1e halfjaar 2020 van de manager Werkfit voor een bedrag van € 70.000.

In aanloop naar het nieuwe inburgeringsstelsel hebben het Rijk en gemeenten bestuurlijke afspraken gemaakt over de versterking van het taalniveau van statushouders die nog onder de huidige Wet inburgeren. Via de algemene uitkering ontvangt Brummen hiervoor in 2020 extra middelen. Voor deze extra taak nemen we een bedrag op van € 15.000.

Algemene bijstand

Doordat het aantal uitkeringsgerechtigden in 2019 daalt nemen de uitkeringslasten af. Ten opzichte van de raming in de perspectiefnota verlagen we het budget voor 2020 met ruim € 200.000 naar € 3.660.000. Voor 2021 ramen we de uitkeringen af met € 150.000 en in 2022 met € 50.000.

Tegenover de aframingen in 2021 en 2020 staat eenzelfde verlaging van de Rijksuitkering. Per saldo is dit dus een budgetneutrale ontwikkeling.

De lasten voor de inkomensvoorzieningen IOAW en IOAZ verhogen we op basis van de structurele toename van het beroep op deze regelingen per saldo met € 107.000.

Minimabeleid

Op basis van de besluitvorming bij de perspectiefnota is in juli 2019 de samenwerking met De Voorzieningenwijzer bekrachtigd. Voor 2020 en volgende jaren betekent dit een structurele besparing van € 143.000 op het minimabeleid ten opzichte van 2019. Op basis van de besluitvorming door de raad op 31 oktober 2019 wordt de bezuiniging op het participatiebudget van € 45.000 in 2020 en van € 80.000 vanaf 2021 met een jaar uitgesteld (amendement A5).

Voor schuldhulpverlening worden de kosten € 30.000 lager door het sluiten van een contract met een nieuwe aanbieder.

De kosten voor bijzondere bijstand stellen we op basis van de ontwikkelingen in 2019 met € 24.000 naar boven bij.

Jeugdzorg

De budgetten voor Jeugdzorg waren in de programmabegroting 2019-2022 voor 2019 incidenteel verhoogd. Gezien de ontwikkelingen in de jeugdzorg en de ontwikkeling van de kosten in de jaarrekening 2018 is het realistischer om deze verhoging structureel door te trekken voor 2020 en volgende jaren. Daarnaast indexeren we vanaf 2020 de budgetten binnen de jeugdzorg met 2,3%. In totaal gaat het om een structurele verhoging van het budget met € 753.000.

Het Rijk heeft bij de meicirculaire 2019 extra middelen toegevoegd aan de algemene uitkering voor jeugdzorg. Voor 2020 en 2021 gaat het om een incidenteel bedrag van jaarlijks € 308.000 (zie programma 4). Aanvullend zal er onderzoek verricht worden om te bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. Met deze extra middelen hebben we in de meerjarenraming nog geen rekening gehouden.

In de programmabegroting 2019-2022 was vanaf 2020 een taakstelling van € 150.000 oplopend naar € 300.000 in 2022 opgenomen. Bij de Perspectiefnota 2022-2023 is de taakstelling in 2020 incidenteel verlaagd naar € 50.000. Door inzet van de Praktijkondersteuner Huisartsen (POH) Jeugd verwachten we deze taakstelling te kunnen realiseren. Voor 2021 en 2022 en volgende jaren blijft de taakstelling zoals opgenomen in de programmabegroting 2019-2022 staan. Wij verwachten deze taakstellingen in te vullen aan de hand van de maatregelen die we onderzoeken binnen het sociaal domein. Voor de stand van zaken van de onderzoeken verwijzen we naar de memo D312163.

Volksgezondheid

De raming voor 2020 baseren we op de vastgestelde begroting 2020 van de GGD NOG. Hierin is de inwonerbijdrage voor Publieke gezondheid en Jeugdgezondheidszorg in totaal verhoogd met € 14.000 ten opzichte van 2019.

Maatschappelijke ondersteuning en welzijn***Innovatiesubsidie***

We stellen voor om in 2020 en 2021 budget voor innovatiesubsidies beschikbaar te stellen. De Regeling Innovatiesubsidie sociaal domein is bedoeld om lokale vernieuwende initiatieven te ondersteunen. Voor de uitvoering van deze regeling stellen we voor om een budget van € 40.000 in 2020 en € 50.000 in 2021 beschikbaar te stellen. We verwachten dat hiermee lokale innovatieve initiatieven een bijdrage gaan leveren aan de transformatie en leiden tot een besparing van kosten in de zorg.

Wet verplichte GGZ

Met ingang van 1 januari 2020 treedt de Wet verplichte ggz in werking. Voor de gemeentelijke taken en bijbehorende kosten nemen we een budget op van € 28.000. Deze middelen zijn in de meicirculaire 2019 toegevoegd aan de algemene uitkering (zie programma 4).

Algemene voorzieningen

De kosten voor het collectief regiovervoer zijn op basis van de begroting 2020 van PlusOV € 59.000 lager dan in de perspectiefnota. De ramingen in de perspectiefnota waren nog gebaseerd op de verwachtingen in de begroting 2019 van PlusOV.

Maatwerkvoorzieningen

Binnen de woonvoorzieningen zien we een toename van de verstrekkingen. Dit leidt tot een verhoging van het budget met € 45.000.

Begeleiding en ondersteuning

De kosten voor het dagbestedingsvervoer hebben we op basis van de begroting 2020 van PlusOV verhoogd. Daarnaast hebben we vanaf 2020 het budget voor begeleiding en ondersteuning met 2,3% geïndexeerd. In totaal gaat het om een verhoging van het budget met € 93.000.

Vanaf 2020 is een taakstelling opgenomen van € 100.000. Wij verwachten deze taakstelling in te vullen aan de hand van de maatregelen die we onderzoeken binnen het sociaal domein. Voor de stand van zaken van de onderzoeken verwijzen we naar de memo D312163.

Sport, Kunst en Cultuur***Sport***

Op basis van de besluitvorming door de raad op 31 oktober 2019 hebben we vanaf 2020 een structurele verhoging van € 50.000 opgenomen voor de budgetsubsidie aan Stichting Sportkompas (amendement A3). Verder moeten we alle uitgaven op sport vanaf nu inclusief Btw ramen. Hiervoor worden we voor een deel gecompenseerd door een bijdrage vanuit de Regeling specifieke uitkering sport (SPUK).

Onderwijs en kinderopvang***Leerlingenvervoer***

Op basis van de begroting 2020 van PlusOV verhogen we het budget voor leerlingenvervoer met € 214.000.

Kinderopvang

Voor de regeling tegemoetkoming kosten kinderopvang (SMI) zien we op basis van de ontwikkeling in 2019 de kosten stijgen. We verwachten dat deze ontwikkeling doorzet in 2020. Daarom verhogen we het budget met € 21.000.

Portefeuillehouders: A.J. van Hedel, P.J.Q. Steinweg en E. van Ooijen

Dit programma gaat over de volgende werkgebieden

- Bedrijfsvoering
- Financiering en overig

Bedrijfsvoering

Wat willen we bereiken?

We willen een organisatie die klant- en procesgericht werkt. We gaan verspillingen tegen en willen continu verbeteren. Daarom gaan we door met onze organisatieontwikkeling 'Wij werken voor Brummen'.

De meerjarige formatieplanning bevat de verwachte uitstroom van personeel, zodat we vroegtijdig kunnen inspelen op personele mutaties. Daarbij zijn en blijven we kritisch op de noodzaak van invulling van vacatures. Met het oog hierop ontwikkelen we medewerkers. We vergroten de flexibiliteit. Dit doen we om in te kunnen spelen op ontwikkelingen in wet- en regelgeving, landelijke ontwikkelingen en bestuurlijke ambities.

In 2020 is de inkoop van gemeenten minimaal 10% circulair, in 2023 is dat minimaal 25%. In het inkoopnetwerk Stedendriehoek delen de samenwerkende gemeenten hun kennis en best practices. Sinds kort staat ook circulair inkopen op die agenda.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Een organisatie die bijdraagt aan de transformatie in het sociaal domein en die klaar is voor de Omgevingswet.	Aanpassen van werkprocessen en trainen van medewerkers.	Als de werkprocessen zijn aangepast en medewerkers zijn getraind.
2	Een ziekteverzuim dat niet hoger is dan het landelijk gemiddelde bij gemeenten.	Invoeren van verzuimprotocollen en verzuimbegeleiding.	Als over 2020 het ziekteverzuimcijfer lager is dan het landelijk gemiddelde bij gemeenten.
3	Verduurzamen van de gemeentelijke mobiliteit	Toetsen en zo nodig wijzigen van bestaande arbeidsvoorwaarden op gebied van reismobiliteit	Als de dienstreizen bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen.
4	Efficiënte interne en externe informatieverstrekking die voldoet aan de AVG	Starten met het digitaliseren en anonimiseren van bouwdoSSIERS.	Als alle bouwdoSSIERS in- en extern digitaal ontsloten zijn.
5	Beleid op het gebied van informatiebeheer (DIV/archief).	Opstellen van een beleidsnota informatiebeheer.	Als we eind 2020 actueel beleid hebben vastgesteld.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
I-Visie	2018	2020
Plan van Aanpak organisatieontwikkeling	2015	

Financiering en overig

Wat willen we bereiken?

We willen een financieel gezonde gemeente zijn. De raad heeft in februari 2019 de kaders hiervoor vastgesteld. We stellen elk jaar een (meerjaren)begroting op die structureel sluitend is. We willen een algemene reserve die 1,4 tot 2 maal zo groot is als de ingeschatte risico's. Deze ratio moet minimaal 2 jaar boven de 1,4 uitkomen om uit te sluiten dat het een incident is.

De grootste risico's zijn de grondexploitaties (in Eerbeek) en de kosten in het sociaal domein.

In 2019 hebben we een overzicht ‘budgetneutraliteit’ voor het Sociaal Domein opgesteld. Als de kosten de baten overtreffen dan doen wij voorstellen om het beleid te wijzigen. Als dit onvoldoende oplevert om de gewenste zorg te blijven bieden, dan kunnen we voorstellen deze tekorten aan te vullen met middelen buiten het sociaal domein.

Subsidieplafonds overschrijden we niet. We willen nadere kaders stellen voor subsidiëring en verantwoording daarvan. Per beleidsterrein kan subsidiebeleid worden geformuleerd.

	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
1	Een gezonde financiële gemeentelijke huishouding.	Eenzijds zorgen voor positieve resultaten in de jaarrekening. Daardoor kan de algemene reserve verder gevoed worden. Anderzijds proberen we de risico's te verkleinen.	Als de algemene reserve vanaf 2022 twee jaar een omvang heeft van minimaal 1,4 keer de weerstandsreserve.
2	Inzicht in alle gemeentelijke subsidiestromen.	Actualiseren van onze subsidieregels.	Als we eind 2020 een actueel subsidiebeleid hebben.

Relevante (beleids)documenten

Document	In werking	Evaluatie
<u>Nota weerstandsvermogen 2018-2021</u>	2018	2021
<u>Nota grondbeleid 2016-2020</u>	2016	2020
<u>Financiële verordening (art. 212 Gemeentewet)</u>	2006	2020
<u>Algemene subsidieverordening</u>	2016	2020
<u>Kaders financieel gezond Brummen</u>	2019	n.v.t.

Kengetallen

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Waarde	Bron
1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2017: 6,65 2018: 7,28 2019: 7,61 2020: 8,09	Eigen begroting
2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	1-1-2016: 6,00 1-1-2017: 6,88 1-1-2018: 7,32 1-1-2019: 7,44	Eigen begroting
3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2017: € 574 2018: € 601 2019: € 638 2020: € 675	Eigen begroting
4	Externe inhuur	Kosten als % van totale Eigen begroting loonsom + totale kosten inhuur externen	2017: 0,31% 2018: 0,28% 2019: 0,25% 2020: 0,11%	Eigen begroting
5	Overhead	% van totale lasten	2017: 14,6% 2018: 15,3% 2019: 15,1% 2020: 14,9%	Eigen begroting

Wat mag het kosten?

Programma 4 - Bedrijfsvoering en Financiering

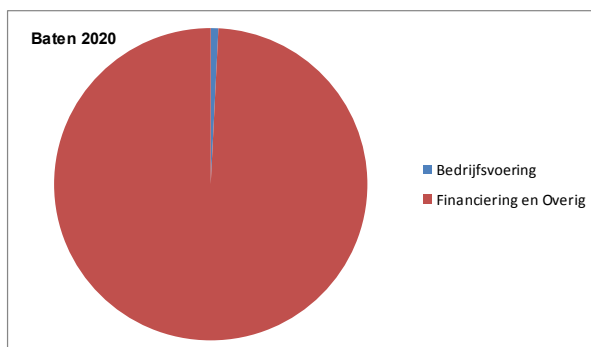
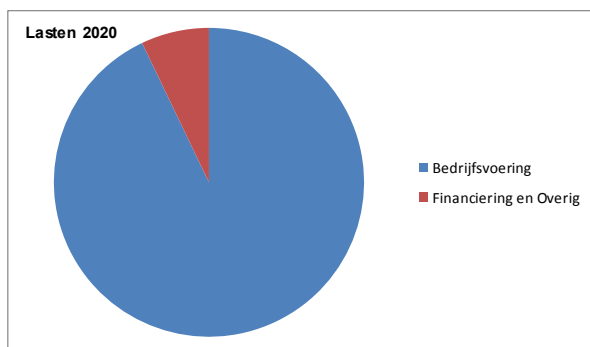
	Rekening 2018	Begroting 2019 NW	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
Incidenteel	€ 41	€ 8	-€ 117	€ 90	€ 0	€ 8
Structureel (incl. organisatie)	€ 7.470	€ 7.496	€ 7.260	€ 7.201	€ 7.331	€ 7.378
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 7.511	€ 7.504	€ 7.143	€ 7.291	€ 7.331	€ 7.386
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 20.953	€ 21.842	€ 35.853	€ 36.363	€ 36.645	€ 37.549
Totale baten (excl. bestemming)	€ 20.953	€ 21.842	€ 35.853	€ 36.363	€ 36.645	€ 37.549
Saldo excl. bestemmingen	€ 13.442	€ 14.338	€ 28.709	€ 29.072	€ 29.314	€ 30.164
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 186	€ 247	€ 737	€ 742	€ 747	€ 752
Onttrekking aan reserves	€ 310	€ 528	€ 0	€ 0	€ 0	€ 8
Bestemmingen per saldo	€ 124	€ 245	-€ 737	-€ 742	-€ 747	-€ 744
Saldo incl. bestemmingen	€ 13.566	€ 14.619	€ 27.973	€ 28.330	€ 28.567	€ 29.420

voordelig voordelig voordelig voordelig voordelig voordelig

Het financiële verloop van de werkgebieden

Bij het programma horen de volgende werkgebieden. De bedragen betreffen de uitkomsten na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Voor een uitgebreid overzicht van de werkgebieden zie bijlage 4.

	2018 Rek	2019 NW	2020	2021	2022	2023
Werkgebieden x € 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Bedrijfsvoering	-€ 6.696	-€ 7.025	-€ 6.970	-€ 7.187	-€ 7.136	-€ 7.134
Financiering en Overig	€ 20.262	€ 21.644	€ 34.943	€ 35.517	€ 35.703	€ 36.554
Totaal 4 Bedrijfsvoering en Financiering	€ 13.566	€ 14.619	€ 27.973	€ 28.330	€ 28.567	€ 29.420

Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Werkgebied	Onderwerp	2020	2021	2022	2023
Bedrijfsvoering	Herdruk promotiefolder (dekking reserve T&R)				€ 8
	Digitalisering oud-archief en e-depot	€ 30	€ 90		
Financiering en overig	Doorschuiven investeringen	€ -147			
	Totaal Programma 4	€ -117	€ 90	€ 0	€ 8

Toelichting financiële ontwikkelingen

Algemeen

De rijksmiddelen voor het Sociaal Domein werden tot en met 2019 als opbrengst geraamd binnen programma 3. Vanaf 2020 nemen we deze opbrengsten geheel op binnen programma 4. Hierdoor stijgen de structurele baten binnen dit programma met ruim € 11 miljoen. Het omgekeerde effect is te zien bij de opbrengsten binnen programma 3.

Bedrijfsvoering

In de perspectiefnota hebben we voor de ontwikkeling van de salariskosten rekening gehouden met de indexcijfers uit de meicirculaire 2018. Inmiddels is er een principeakkoord voor een nieuwe cao met een looptijd tot 1 januari 2021. De salariskosten blijken in 2020 € 137.000 lager uit te vallen dan in de perspectiefnota opgenomen. Daarnaast bevat de meicirculaire 2019 nieuwe indexcijfers. Voor 2021 betekent dit nagenoeg niets. Voor 2022 en 2023 is dit een voordeel van € 105.000 en € 258.000.

Als werkgever zijn we verplicht te voldoen aan de wet- en regelgeving op het gebied van de arbeidsomstandigheden. In de Arbowet en in het Arbobesluit staan onze verplichtingen. In het Arbobeleidsplan hebben we deze verplichtingen nader uitgewerkt. Om aan onze Arbo- verplichtingen te kunnen voldoen hebben we een structureel budget van € 20.000 opgenomen in de begroting.

Vanaf 2017 staat in de begroting een taakstellende besparing op organisatiekosten van € 125.000 per jaar. Dit moet er toe leiden dat we eind 2020 een structurele besparing bereiken van € 500.000. Voor het eind van het jaar 2020 gaan we nog een besparing van afgerond € 110.000 realiseren. Bovenop deze meerjarige taakstelling leggen we een extra taakstelling op de organisatiekosten. De realisatie van deze aanvullende taakstelling van € 100.000 mag gevolgen hebben voor de dienstverlening. Een deel van deze taakstelling wordt in deze begroting ingevuld door de ureninzet voor de levering van dranghekken en afvalbakken bij evenementen (€ 30.000) ten laste van de reserve Toerisme en recreatie te brengen. Door deze verschuiving van algemene middelen naar reserve resteert er een taakstelling van € 70.000.

Financiering en overig

De algemene uitkering uit het gemeentefonds baseren we op de meicirculaire 2019. Voor 2020 betekent dit een positieve bijstelling met € 193.000. Voor het jaar 2021 is er een negatieve bijstelling van € 131.000. Voor 2022 en 2023 is er sprake van een negatieve bijstelling met ruim € 700.000 vanwege het wegvallen van de extra uitkering voor de Jeugdzorg en de lagere onderschrijding van het BCF-plafond (BTW-compensatiefonds).

De OZB-inkomsten gaan omhoog. Naast een inflatiecorrectie van 2,3% per jaar, worden op basis van de besluitvorming van 31 oktober 2019 structureel € 1.245.000 extra OZB-inkomsten gerealiseerd vanaf 2020. Hiervan wordt € 500.000 jaarlijks toegevoegd aan de weerstandsreserve / vrije reserve (amendement A6).

Ook de toeristenbelasting gaat stijgen. We stellen voor het tarief in 2020 te laten stijgen van € 1,37 naar € 1,75 per overnachting. Er vanuit gaande dat dit niet leidt tot een daling van het aantal overnachtingen, leidt dit tot een extra belastingopbrengst van € 190.000. Deze opbrengst wordt als volgt verdeeld: 75% van de inkomsten vloeit naar de algemene middelen en 25% wordt toegevoegd aan de reserve Recreatie en Toerisme.

De post onvoorzien is ongewijzigd en bedraagt voor de gehele begroting € 10.000 per jaar.

Bij de berekening van de rentelasten houden we rekening met een gemiddelde rente van 0,7 – 0,8%. Voor 2020 betekent dit een voordeel van € 229.000 ten opzichte van de Perspectiefnota.

In 2020 begroten we een incidenteel voordeel door minder kapitaallasten van € 147.000 omdat een deel van de investeringen in 2019 worden doorgeschoven of pas worden afgerond in 2020.

Er is rekening gehouden met een efficiencykorting van 1% op de budgetten die geïndexeerd worden met uitzondering van Jeugdzorg en WMO. Voor 2020 levert dit een voordeel van € 59.000 op oplopend naar € 245.000 in 2023.

Paragrafen

Algemeen

In deze paragraaf beschrijven we de beleidslijnen die van belang zijn voor de gemeentelijke belastingen en heffingen. De wijzigingen van de belastingverordeningen worden in de jaarlijkse, afzonderlijke, raadsvoorstellen vastgesteld.

De onroerende-zaak belastingen (OZB)

Onder de onroerende-zaak belastingen kennen we twee belastingen. Voor woningen geldt een eigenarenbelasting en voor niet-woningen kennen we naast de eigenarenbelasting ook een gebruikersbelasting.

Het beleid van de gemeenteraad van Brummen

Het bestuursprogramma “ De Kracht van Brummen, een Duurzaam Perspectief ” gaat uit van inflatiecorrectie bij de belastingtarieven. De jaarlijkse inflatiecorrectie baseren we op het indexeringcijfer voor de consumentenprijsindices (CPI). Dit percentage komt voor 2018-2019 uit op 2,3%, ruim binnen de landelijke macronorm.

In het kader van Financieel Gezond is de OZB-opbrengst extra verhoogd. In deze begroting is uitgegaan van een extra structurele verhoging van de OZB-opbrengst met € 1.245.000.

De Onroerende Zaakbelastingen als percentage van de waarde

De onroerende zaakbelastingen (OZB) worden geheven als een percentage van de WOZ-waarde van de betreffende onroerende zaak.

Bij de vaststelling van de percentages voor 2020 houden we rekening met de verschuiving van de waardepeildatum. De gemiddelde waardeontwikkeling in onze gemeente bij woningen schatten we op 4% en voor niet-woningen op 1,8%. Dit zorgt niet voor extra inkomsten omdat we bij de vaststelling van de tarieven voor 2020 rekening houden met deze waardeverhoging. In de begroting gaan we ervan uit dat ongeveer 65% van de OZB-opbrengst door de woningen en 35% door niet-woningen wordt gerealiseerd.

Onroerende-zaakbelastingen opbrengst	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Netto gerealiseerde c.q. te realiseren opbrengst incl. inflatie	€ 3.558.518	€ 3.707.018	€ 3.792.279
Extra verhoging 2020			€ 1.245.000
Totaal te realiseren opbrengst			€ 5.037.279

De toeristenbelasting

De hoogte van de aanslag toeristenbelasting wordt bepaald door twee factoren. Het aantal overnachtingen door personen die niet in onze gemeente woonachtig zijn en het tarief per overnachting. Op basis van het Bestuursprogramma verhogen we het tarief jaarlijks met de inflatiecorrectie. Daarnaast ramen we op basis van amendement A5 bij de Perspectiefnota en het voorstel in deze begroting € 190.000 aan extra inkomsten. Deze inkomsten dragen bij aan het streven naar een financieel gezonde gemeente. Het nieuwe tarief komt hierdoor uit op € 1,75 per overnachting. De totale opbrengst toeristenbelasting voor 2020 komt uit op een bedrag van afgerond € 946.000.

Van dit bedrag voegen we 25% toe aan de bestemmingsreserve Recreatie en Toerisme. Deze reserve zetten we in voor bestaande en nieuwe recreatieve voorzieningen.

Bedrijven Investeringszone (BIZ)

Op basis van de Verordening BI-Zone Eerbeek 2016-2020 heffen we een directe belasting.

De opbrengst wordt besteed aan activiteiten in de openbare ruimte en op het internet. Hiermee bevorderen we de economische versterking van het centrum van Eerbeek. De BIZ-bijdrage bedraagt per onroerende zaak € 550. In de begroting gaan we uit van een totaal opbrengst van € 44.000.

De afvalstoffenheffing

Beleidsuitgangspunt is 100% dekking van de toe te rekenen kosten. Dekkingstekorten of –overschotten verrekenen we met de bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing. De reserve betrekken we bij de tariefstelling in de komende jaren. Met de reserve Afvalstoffenheffing vangen we een deel van de kostenontwikkelingen in de komende jaren op. De kosten van afvalverwerking zijn gestegen in verband met een verhoging van de verbrandingsbelasting. De vergoeding voor PMD van het Afvalfonds is nog onzeker voor de komende jaren. Het tarief stijgt rekening houdend met bovenstaande ontwikkelingen met 3,5%.

Afvalstoffenheffing	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Gerealiseerde cq. te realiseren opbrengst via tarieven	€ 1.602.825	€ 1.368.760	€ 1.416.666
Procentuele ontwikkeling t.o.v. het voorgaande jaar	-7,5%	Vast recht -10% Gft -20%	+3,5%

De rioolheffing

Net als bij de afvalstoffenheffing is ook bij de rioolheffing het beleidsuitgangspunt dat 100% van de toe te rekenen kosten worden gedekt. Dekkingstekorten of –overschotten verrekenen we met de egalisatievoorziening rioolheffing. De voorziening betrekken we bij de tariefstelling in komende jaren. De egalisatievoorziening rioolheffing kan een deel van de kostenontwikkelingen in de komende jaren opvangen. Het tarief kan daarom in 2020 gelijk blijven aan het tarief van 2019.

Rioolheffing	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Gerealiseerde cq. te realiseren opbrengst via tarieven	€ 2.735.879	€ 2.450.007	€ 2.456.103
Aantal m ³ waterverbruik voor heffing	1.063.067 m ³	1.017.500 m ³	1.020.000 m ³
Procentuele ontwikkeling t.o.v. het voorgaande jaar	-5,0%	-5,0%	0%

Kostendekkendheid

Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing geven we hieronder de kostendekkendheid aan. Voor de berekening van de overhead is een opslagpercentage van **44%** op de organisatiekosten gehanteerd.

Berekening van de kostendekkendheid van een heffing	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing
Kosten product	€ 1.565.770	€ 1.768.018
Toevoeging aan voorziening		
Netto kosten taakveld (7.3/7.2)	€ 1.565.770	€ 1.768.018
Toe te rekenen kosten:		
Overhead op organisatiekosten	€ 39.054	€ 118.303
Kosten minimabeleid (taakveld 6.3)	€ 80.000	€ 100.000
Kosten openbare reiniging/straatvegen (taakveld 2.1)	€ 84.165	€ 126.247
Aandeel rente over investeringen (taakveld 0.5)	€ 2.708	€ 439.663
Toevoeging aan reserve		
BTW	€ 325.935	€ 351.322
Totale kosten	€ 2.097.632	€ 2.903.553
Opbrengst heffing	€ 1.416.666	€ 2.456.103
Opbrengst product, excl. heffingen	€ 250.000	€ 3.250
Onttrekking aan voorziening		€ 444.200
Netto opbrengsten taakveld (7.3/7.2)	€ 1.666.666	€ 2.903.553
Inzet reserve (taakveld 0.10)	€ 402.966	
Opbrengst dividend (taakveld 0.5)	€ 28.000	
Totale opbrengsten	€ 2.097.632	€ 2.903.553
Dekkingspercentage	100%	100%

Onder kostendekkendheid vallen meer kosten dan alleen de kosten van de riolering en afval zelf. Ook kosten van overhead, minimabeleid, openbare reiniging, rente, btw en dividendopbrengsten worden doorberekend.

Overhead

In deze paragraaf maken we ook inzichtelijk welke methodiek we hanteren voor de toerekening van de overheadkosten aan de tarieven.

Berekeningsmethodiek van overhead Brummen:

- A) Totale loonsom ambtelijke organisatie Brummen
- B) Totale kosten minus opbrengsten van de overhead

Het opslagpercentage overhead wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{Totaal van B}}{\text{Totaal van A}} \times 100\% = \text{uitkomst in \%}.$$

Het berekende percentage zal elk jaar opnieuw beoordeeld worden.

Berekening overhead:

Voor begrotingsjaar 2020 geldt een percentage van **44%**, op basis van onderstaande berekening:

Totaal overhead € 4.689.555 = 44,7%

Totale loonsom ambtelijke organisatie € 10.495.406

Leges

De opbrengst van de leges wordt jaarlijks verhoogd met de inflatiecorrectie. Voor 2020 een percentage van 2,3%. Daarnaast wordt bij de rijks- en gemeentelijke leges burgerzaken rekening gehouden met de verwachte aantal documenten dat aangevraagd gaat worden (op basis van geldigheidsdatum)

Opbrengst leges	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Rijks- en gemeentelijke leges productgroep burgerzaken	€ 337.722	€ 204.785	€ 181.397
Leges naturalisaties	€ 9.862	€ 10.618	€ 10.699
Leges burgerlijke stand	€ 56.396	€ 53.047	€ 54.320
Leges o.b.v. de Algemene Plaatselijke Verordening (APV)	€ 8.242	€ 8.112	€ 8.307
Leges omgevingsvergunningen w.o. bouwen	€ 373.660	€ 546.298	€ 532.369

Begrafenisrechten

Ook bij deze ramingen houden we rekening met inflatiecorrectie van 2,3%.

Opbrengst leges	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Gerealiseerde cq. te realiseren opbrengst	€ 89.120	€ 93.344	€ 95.584

Het kwijtscheldingsbeleid

Gemeenten hebben de mogelijkheid om belastingvorderingen kwijt te schelden als belastingplichtigen niet in staat zijn te betalen. Ons gemeentelijk beleid is dat we geen kwijtscheldingsbeleid voeren, maar belastingplichtigen waar nodig compenseren via het minimale beleid.

De lokale lastendruk

Met het weergeven van de lokale lastendruk geven we aan welke belastingaanslag een gemiddeld huishouden in onze gemeente krijgt. Hierbij rekenen we een aantal algemene heffingen mee. Dit zijn de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Het berekenen van een belastingaanslag is lastig omdat er geen gemiddeld huishouden bestaat. De gezinnen kunnen de hoogte van hun aanslag zelf mede bepalen door hun gedrag aan te passen. Het waterverbruik, de grootte van de container en het aantal keren dat deze geleedigd wordt zijn hierbij bepalend. Om een berekening te maken moeten de volgende gegevens bekend zijn:

- a. Wat is de Woz-waarde van de woning waarin het gezin woont;
- b. Is het gezin eigenaar van de woning;
- c. Welke containergrootte heeft het gezin voor het restafval en hoe vaak wordt deze aan de weg gezet;
- d. Welke containergrootte heeft het gezin voor het gft-afval en hoe vaak wordt deze aan de weg gezet;
- e. Wat is het waterverbruik van het gezin.

Omdat we jaarlijks dezelfde uitgangspunten hanteren, kunnen we lokaal een vergelijking maken met voorgaande jaren.

De provincie Gelderland berekent ook jaarlijks de lokale lastendruk. De provincie doet dat op basis van een aantal eigen uitgangspunten. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) heeft weer andere uitgangspunten en dus ook andere uitkomsten.

De provincie Gelderland stelt jaarlijks een lijst samen rond de ontwikkeling van de gemeentelijke heffingen in Gelderland. Als het gaat om de *belastingdruk per inwoner* dan staat Brummen in 2019 op de 39^e plaats, van alle 51 Gelderse gemeenten. In 2018 was dat nog plaats 32. Er zijn in 2019 dus 38 gemeenten in Gelderland waar de belastingdruk hoger ligt dan in onze gemeente.

Ons 'gemiddelde' huishouden is gebaseerd op de volgende uitgangspunten/berekeningsfactoren:

- a. Een huishouden van 4 personen, met een waterverbruik van 150 m3 totaal;
- b. Gehanteerde WOZ-waarden:
 2018 - € 222.846 peildatum 1-1-2017 (1-1-2016 plus 2,25%)
 2019 - € 230.645 peildatum 1-1-2018 (1-1-2017 plus 3,50%)
 2020 - € 239.871 peildatum 1-1-2019 (1-1-2018 plus 4%)
- c. Eén container voor groenafval met een inhoud van 140 liter. Deze container wordt per jaar 8 maal ter lediging aangeboden.
- d. Een container voor restafval met een inhoud van 140 liter. Deze container wordt per jaar 7 maal ter lediging aangeboden.
- e. 100% kostendekkend tarief bij zowel rioolrechten als afvalstoffenheffing.

Op basis van deze uitgangspunten ontstaat het volgende beeld van de lokale kostendruk en de verwachte ontwikkeling hiervan in 2020:

De Brummense Lokale Lasten Monitor

Onderdeel	2018	2019	2020
Rioolheffing	€ 365,26	€ 346,85	€ 346,85
OZB-aanslag eigenaren gedeelte	€ 233,98	€ 237,56	€ 324,13
Afvalstoffenheffing	€ 155,51	€ 141,49	€ 146,44
Totale aanslag	€ 754,75	€ 725,80	€ 817,42
Procentuele ontwikkeling t.o.v. het voorgaande jaar	-/- 3,73%	-/- 3,84%	+ 12,62%

Algemeen

Om financiële risico's op te kunnen vangen hebben we als gemeente een algemene reserve. Maar hoe bepalen we de risico's? Hoe groot zou de algemene reserve moeten zijn? Hoe verhoudt de financiële positie van Brummen zich tot andere gemeenten? Deze vragen komen in deze paragraaf aan bod. Achtereenvolgens gaan we in op:

- A. de weerstandscapaciteit;
- B. de inschatting van risico's;
- C. het beleid dat op de weerstandscapaciteit en de risico's van toepassing is;
- D. kengetallen die iets zeggen over de financiële positie van de gemeente.

A. De weerstandscapaciteit

Bij de weerstandscapaciteit gaat het om de volgende vraag: Welke mogelijkheden hebben we om lasten te dekken die zich voordoen zonder dat we daar rekening mee hebben gehouden in onze begroting. Hiervoor zijn zes mogelijkheden beschikbaar. In Brummen kijken we alleen naar de eerste vier mogelijkheden:

Omschrijving	Enge uitleg	Ruime uitleg
1. Algemene reserve	X	X
2. Bestemmingsreserves	X	X
3. Budget Onvoorzien	X	X
4. Flexibiliteit van de begroting	X	X
5. Stille reserves (niet direct beschikbaar)		X
6. Onbenutte belastingcapaciteit (vraagt beleidswijziging)		X

1. Algemene reserve

De prognose van de algemene reserve per 31 december 2019 is: € 3.121.000

Deze reserve kunnen we inzetten om risico's af te dekken en telt daarom volledig mee in de berekening van de weerstandscapaciteit.

2. Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves stelt de raad in om geld te reserveren voor bepaalde doelstellingen. De raad kan het bestedingsdoel aanpassen als hij dat nodig vindt. In geval van nood kunnen we een onvoorziene financiële tegenvaller dus opvangen door geld uit een bestemmingsreserve te halen.

We hebben in onze begroting slechts een beperkt aantal bestemmingsreserves. Deze reserves hebben we in de afgelopen jaren niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit. We stellen voor deze lijn vast te houden. De bestemmingsreserves blijven hierdoor buiten beschouwing bij het bepalen van de weerstandscapaciteit.

3. Budget voor onvoorziene uitgaven

In de begroting nemen we een bedrag op voor onvoorziene uitgaven. Bij het inzetten van dit bedrag voor onvoorziene uitgaven hanteren we een strikte begrotingsdiscipline. Dit budget zetten we alleen in voor onderwerpen die onvoorzien, onafwendbaar en onuitstelbaar zijn. Voor 2020 is dit budget € 10.000.

4. Flexibiliteit van de begroting

Zijn we in staat om ons inkomsten- en uitgavenpatroon aan te passen als een risico zich voordoet? Hoe flexibeler de begroting, hoe eenvoudiger we keuzes kunnen maken om risico's op te vangen. Door bezuinigingen is de flexibiliteit flink afgenomen. Daarom draagt dit onderdeel in 2020 niet bij aan de weerstandscapaciteit.

Stille reserves en Onbenutte belastingcapaciteit rekenen we niet tot de weerstandscapaciteit

Brummen hanteert een enge uitleg van de weerstandscapaciteit. Daarom rekenen we stille reserves en de onbenutte belastingcapaciteit niet mee. Deze enge uitleg staat in onze nota weerstandsvermogen. We lichten voor de volledigheid wel toe wat stille reserves en onbenutte belastingcapaciteit zijn:

5. Stille reserves

Een stille reserve ontstaat als de actuele waarde van een bezitting hoger is dan de boekwaarde op de balans. We kunnen zo'n stille reserve te gelde maken door de bezitting te verkopen. De omvang van stille reserves in Brummen is niet inzichtelijk.

6. De onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de belastingen en heffingen (OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges) te verhogen. Leges, afvalstoffenheffing en rioolheffing mogen wettelijk niet meer dan kostendekkend zijn. Op deze onderdelen is in de begroting geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

Voor de OZB vergelijken we de maximale belastingtarieven met de Brummense belastingtarieven. We gebruiken daarvoor de normen voor "een redelijk peil van eigen heffingen" bij het artikel 12 beleid. Deze normen staan in de circulaire Gemeentefonds. Onze onbenutte OZB capaciteit is afgerond € 1.014.000. Met andere woorden, Brummen kan de OZB inkomsten met hiervoor genoemd bedrag per jaar laten stijgen.

Samenvatting inventarisatie de weerstandscapaciteit

Onderdeel	Bedrag
Verwachte omvang algemene reserve per 31-12-2019	€ 3.121.000
Bijdrage vanuit bestemmingsreserves	€ 0
Stelpost onvoorzien	€ 10.000
Flexibiliteit van de begroting	€ 0
Totale weerstandscapaciteit per 31-12-2019	€ 3.131.000

B. De risico's

De gemeente is dus in staat om voor € 3.131.000 aan risico's op te vangen. Waaruit bestaan de risico's? Elk jaar schatten we de risico's opnieuw in. Dit doen we volgens een methode die staat in de nota weerstandsvermogen. Risico's die kleiner zijn dan € 10.000 nemen we niet mee in de berekening omdat we er vanuit gaan dat we die kunnen dekken binnen de begrotingsbudgetten. Op de totale risico-inventarisatie ligt geheimhouding omdat openbaarheid hiervan de belangen van de gemeente kan schaden. Wel geven we een samenvatting van de risico's die groter zijn dan € 100.000:

Werkgebied	Gebeurtenis	Bedrag
Veiligheid, handhaven en toezicht	Grote calamiteit zoals natuurramp, treinongeluk etc.	€ 100.000
Circulariteit, Klimaat en Openbare Ruimte	Minder rendabele grondexploitaties en contractrisico's	P.M.
Onderwijs en kinderopvang	Extra afschrijving geïnvesteerde gelden gebouwen en contractrisico's nieuwbouw	P.M.
Jeugdzorg	Overschrijding op budget	€ 500.000
Werk en inkomen	Taakstellende bezuiniging op exploitatie Werkfit wordt niet gehaald	€ 125.000
Risico's P.M.	Betreft meerdere risico's	€ 840.000
Overige risico's < € 100.000		€ 1.237.000
Totaal geïnventariseerde risico's 2019		€ 2.802.000

Bij de risico's P.M. vermelden we geen bedrag omdat het openbaar maken de gemeente mogelijk kan schaden.

C. Het beleid dat op de weerstandscapaciteit en de risico's van toepassing is

Hoe verhouden de weerstandscapaciteit en de risico's zich tot elkaar?

Door de weerstandscapaciteit te delen door het bedrag aan risico's ontstaat een ratio. Als de weerstandscapaciteit precies genoeg is om alle risico's te dekken dan is de ratio 1. Als de ratio onder de 1 zakt dan zijn de risico's groter dan de weerstandscapaciteit.

Het beleid in de raadsperiode 2018-2022 is om uit te gaan van een weerstandsratio van 1,4 tot 2. Deze ratio willen we minimaal 2 jaar achter elkaar boven de 1,4 hebben om uit te sluiten dat het een incident is. Voor eind 2019 ziet de situatie er nu als volgt uit:

De weerstandscapaciteit eind 2019: € 3.131.000
 Gedeeld door de risico's: € 2.802.000 = ratio 1,1.

Bovenstaand beeld is een momentopname. Nieuwe projecten, economische ontwikkelingen en investeringsbeslissingen kunnen het risicoprofiel beïnvloeden. Dit beeld actualiseren we jaarlijks.

De verwachte meerjarige ontwikkeling van de weerstandsratio is opgenomen onder de Financiële hoofdlijnen.

D. Kengetallen die iets zeggen over de financiële positie van de gemeente

De bedoeling van deze kengetallen is om de financiële positie weer te geven. Daarnaast kan men met deze kengetallen gemeenten met elkaar vergelijken. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles. Als de kengetallen gezamenlijk echter een verontrustend beeld geven, betekent dit dat de financiële positie van een gemeente onder druk staat. De provincie Gelderland hanteert kaders voor de kengetallen, deze lichten we bij de kengetallen toe.

1a – Netto schuldquote, exclusief verstrekte leningen

Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
126,1%	123,0%	138,5%	130,4%	126,1%	117,8%

De netto schuld geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer, ten opzichte van de eigen middelen. Bij de netto schuldquote worden alle schulden, verminderd met geldelijk bezit, afgezet tegen alle structurele baten (excl. mutaties reserves).

Provincie Gelderland geeft de volgende signaleringswaarde;

- boven 130%: er is sprake van een zeer hoge schuld,
- boven 100%: er is waakzaamheid geboden,
- tot 100%: norm is voldoende.

1b – Netto schuldquote, inclusief verstrekte leningen

Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
129,5 %	126,2%	141,1%	132,8%	128,4%	120,1%

Om inzicht te krijgen in welke mate er sprake is van doorlenen van kapitaal, wordt de netto schuldquote zowel exclusief (1a) als inclusief (1b) verstrekte leningen weergegeven. Zo wordt duidelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast van de gemeente.

2 – De solvabiliteitsratio

Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
9,4%	7,5%	7,0%	7,2%	7,0%	7,7%

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft het eigen vermogen weer als percentage van het balanstotaal.

Provincie Gelderland geeft de volgende signaleringswaarde;

- lager dan 20%: risicovol,
- tussen 20 en 50%: voldoende,
- boven 50%: goed.

3 – Grondexploitatie

Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
27,3%	23,5%	22,2%	16,6%	15,5%	14,2%

Het kengetal geeft aan het aandeel van boekwaarde van de gronden in exploitatie ten opzichte van de totale bate van de gemeente (exclusief de verrekeningen met reserves).

Provincie Gelderland geeft de volgende signaleringswaarde;

Cat A (<20%): gezond

Cat B (20<35%): neutraal

Cat C (>=35%): risicovol

4 – Structurele exploitatieruimte

Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
-3,2%	0,7%	0,9%	0,3%	0,1%	1,0%

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Ook geeft het aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen en/of er ruimte is voor nieuw beleid. Voor de berekening delen we het saldo van structurele baten en lasten vermeerderd met het saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (*) door de totale baten. Een kengetal dat kleiner is dan 0 duidt op een tekort in de structurele ruimte.

(*) exclusief verrekening met de Vrije Reserve

5 – Belastingcapaciteit – Woonlasten meerpersoonshuishoudens

Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
104,4%	98,2%	110,6%	109,8%	110,0%	110,6%

Dit kengetal geeft aan wat de woonlasten in Brummen zijn, uitgedrukt in een percentage van het landelijk gemiddelde. Is het kengetal lager dan 100%, dan zijn onze woonlasten dus lager dan gemiddeld in Nederland. De Provincie stelt de volgende signaleringswaarde voor dit kengetal;

Cat A (<95%),

Cat B (95<105%) en

Cat C (>=105%).

De cijfers van de Brummense lokale lastenmonitor in de paragraaf Lokale heffingen, vormen de basis van de berekening.

Samenvatting kengetallen

Op basis van bovenstaande kengetallen kunnen we concluderen dat de financiële positie van de gemeente Brummen nog steeds zorgelijk is. De netto-schuldquote en solvabiliteitsratio zitten de komende twee jaar in de signaleringswaarde "rood". De netto-schuldquote herstelt zich vanaf 2022 naar voldoende. De solvabiliteitsratio blijft de komende vier jaar risicovol.

We zien wel een positieve ontwikkeling in de risico's met betrekking tot de grondexploitaties en in de structurele exploitatieruimte. Deze laten in de komende jaren een "groene" signaleringswaarde zien. De woonlasten voor meerpersoonshuishoudens tenslotte worden hoger door de extra verhoging van de OZB en stijging van de afvalstoffenheffing.

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot onze 'grotere' kapitaalgoederen. Hierbij denken we aan de kosten van aanleg en instandhouding van wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Een groot deel van het 'vermogen' van onze gemeente bestaat uit het bezit van wegen, rioleringen, groenvoorzieningen en gebouwen. Een zorgvuldig beheer en onderhoud hiervan vinden we dan ook belangrijk. Daarnaast wordt de kwaliteit van het openbaar gebied door inwoners vaak het meest intensief beleefd. Zwerfvuil, hondenpoep, loszittende stoeptegels, boomwortels, slecht onderhouden gebouwen, moeilijk toegankelijke gemeentelijke gebouwen: deze onderwerpen raken inwoners direct.

De kosten van instandhouding van wegen, groen, riolering en gebouwen berekenen we aan de hand van onderhoudsplannen (de beheersplannen). De hoogte van de onderhoudskosten zijn voor een deel te beïnvloeden door keuzes te maken in het niveau van onderhoud.

Om het onderhoudsniveau en de kosten daarvan vast te kunnen stellen hebben we het Beheerkwaliteitsplan Gemeente Brummen. In dit plan hebben we de kwaliteit van het beheer van de openbare voorzieningen geanalyseerd en meetbaar gemaakt. Het vastgestelde kwaliteitsniveau is het toetsingskader voor bestuur en medewerkers.

In 2017 hebben we een Integrale visie Beheer Openbare Ruimte opgesteld. In deze visie staan de kaders waarbinnen het beheer van de openbare ruimte plaatsvindt. Ook staat hierin de ambitie om de buitenruimte beter toekomstbestendig en duurzaam te maken.

Het onderhoud van de wegen

In 2019 is het gemeentelijk wegenbestand geïnspecteerd en gaan we een beheerplan wegen opstellen voor de jaren 2020-2024. Op basis van de resultaten van de weginspectie en het beheerplan stellen we een onderhoudsplanning voor 2020 op.

Voor de financiering van de uitvoering voegen we jaarlijks een bedrag toe aan de voorziening Onderhoud wegen. Uit deze voorziening bekostigen we het groot onderhoud van de asfalt- en elementenverhardingen en ook de oppervlaktebehandelingen. Voor de financiële overzichten, zie hoofdstuk Financiële positie.

Naast het uitvoeringsbudget is een incidenteel budget voor het wegwerken van onderhoudsachterstanden in de openbare ruimte beschikbaar. Met dit bedrag worden gebreken in plantsoenen en wegen hersteld. We hanteren hierbij het uitgangspunt dat door de inrichting de beheersituatie voor de toekomst verbeterd en de onderhoudskosten dalen.

Het asfaltonderhoud en de straat- en andere werkzaamheden worden in de markt gezet en aanbesteed.

Verwacht Asfaltonderhoud, herstraat- en andere werkzaamheden aan wegen en fietspaden in 2020

Reparaties asfalt deklaag: Voorstondensestraat, Voorsterweg (buiten bebouwde kom), Boerenstraat/Lendeweg (afhankelijk van bouwactiviteiten), Brederietweg, Plagweg.

Aanbrengen slijtlaag: Kaniestraat, Imboschweg, Boshoffweg

Herstraatwerkzaamheden:

Diverse trottoirs vogelbuurt Brummen, diverse trottoirs omgeving Doornbosch Hofstede

n.b. bij het opstellen van deze planning was de weginspectie 2019 nog niet uitgevoerd. Bovengenoemde werkzaamheden zijn gebaseerd op oudere weginspecties. Op basis van de resultaten van de inspectie 2019 kunnen andere prioriteiten gesteld worden.

Bruggenbeheer

In 2020 worden de bruggen over het Apeldoorns kanaal geïnspecteerd op mogelijke gebreken. Groot onderhoud voorzien we niet eerder dan in 2032.

Openbare reiniging

Het ruimen van zwerfvuil is sinds 1 januari 2019 ondergebracht bij onze buitendienst. Handmatig ruimen zij zwerfafval in de kernen en het buitengebied. Voor de dorpscentra en de toegangswegen naar de centra wordt het onderhoud op beeldniveau¹ B uitgevoerd. Dat is het basisniveau. De overige gebieden binnen de bebouwde kom worden nog op C-niveau onderhouden. Het streven is om op B-niveau te komen. In het buitengebied wordt twee keer per jaar zwerfvuil geruimd.

Daarnaast zijn er vrijwilligers actief met het ruimen van zwerfafval. Zij kunnen prikkers, hesjes en afvalzakken van de gemeente krijgen. Volle zakken worden bij de vrijwilligers aan huis opgehaald.

Het vegen van wegen is op bestekbasis voor 5 jaar uitbesteed. Het bestekmatig vegen van wegen gebeurt alleen binnen de bebouwde komen. Voor het vegen van wegen hanteren we dezelfde kwaliteitscriteria als bij het ruimen van zwerfafval. In de herfstperiode zetten we een veegwagen in voor het verwijderen van blad. Het ruimen van het blad vindt dan gecoördineerd per wijk op wegen en in plantsoenen plaats.

Huishoudelijk afval

We zijn bezig met een nieuw beleids- en een uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval. Hierin komt de nadruk nog meer te liggen op het inzamelen van grondstoffen. We streven er naar de hoeveelheid restafval verder terug te dringen met uiteindelijk als doelstelling 10 kg restafval per inwoner per jaar in 2030. Een inwoner van de gemeente Brummen heeft nu gemiddeld iets meer dan 100 kg restafval per jaar. Samen met de andere CirculusBerkel-gemeenten zoeken we naar een format waarbij de afvalscheiding verder toeneemt zonder dat de her te gebruiken grondstoffen te veel vervuild worden.

De openbare straatverlichting

Op basis van het beleidsplan openbare verlichting verduurzamen we het bestand van lichtmasten en armaturen. Eind 2020 zijn ca. 1.150 lichtmasten met ca 1.500 armaturen vervangen door aluminium masten en LED-armaturen.

Het regulier onderhoud van de verlichting (o.a. vervangen kapotte armaturen) hebben we uitbesteed. De aanbesteding van een bestek voor een volgende onderhoudsperiode doen we begin 2020 in regionaal verband.

De rioleringsstelsels in de gemeente

Voor onderhoud aan rioolgemaal, (correctief) onderhoud en onderzoek aan het rioolstelsel zijn binnen de exploitatiebegroting jaarlijkse budgetten beschikbaar. Voor toekomstige renovaties van rioolstelsels is een voorziening beschikbaar die jaarlijks wordt gevoed ten laste van de exploitatiebegroting. In 2020 storten we € 600.000 in deze voorziening. De storting baseren we op gegevens uit het rioolbeheerpakket en het kostendekkingsplan uit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Dit wordt jaarlijks aangepast. Voor de financiële overzichten, zie hoofdstuk Financiële positie.

Het uitvoeren van verbetermaatregelen aan het bestaande rioolstelsel doen we op basis van het GRP. Noodzakelijke investeringen plannen we meerjarig in en de kapitaallasten komen ten laste van de exploitatiebegroting. Het huidige GRP geldt van 2016 tot en met 2020. In 2020 starten we met het opstellen van een nieuw rioolbeleidsplan.

In 2020 verplaatsen we in de wijk Elzenbos de riooloverstortvoorziening van de Veldweide naar de Elzenbosweg. Hiervoor wordt een buisleiding met een doorsnede van 2 meter door de groenzone aangelegd.

De kosten voor het rioolstelsel worden voor 100% gedekt door de rioolheffing. Hierbij hanteren we het principe "de vervuiler betaalt".

¹ Beeldniveau uit de CROW kwaliteitscatalogus

Renovatie en vervanging van riolen in 2020	
Rioolvervangingen:	
Rioolvervanging in de Eerbeekse Enk (fase 9): o.a. Ruysdaelstraat, Gerard Doustraat, Rembrandtlaan en gedeelte Weth. Sanderstraat + vervanging/relining op nog nader te bepalen locaties	€ 609.712
Verbetermaatregel: afkoppelen Eerbeekse Enk fase 9	€ 490.000
Vervanging gemalen (Buurtweg Oeken)	€ 36.616
Vervanging persleiding Soerense Zand	€ 159.008
Milieumaatregelen	
Aanleg infiltratieriool en of maatregelen op maaiveldniveau	€ 50.000

Het onderhoud van bermen en sloten

De biodiversiteit staat onder druk. Om de biodiversiteit te verbeteren is samen met Landschapsnetwerk Brummen en andere beherende instanties gekeken naar mogelijkheden om de biodiversiteit in de bermen te vergroten. Dit kan door de bredere bermen in onze gemeente niet meer te klepelen maar door de vegetatie te maaien en af te voeren. In 2020 worden de bredere bermen op deze manier onderhouden. Het vrijkomende maaisel van bermen en sloten wordt zo veel mogelijk op agrarische gronden in onze gemeente verwerkt.

In 2020 brengen we een nieuw maaibestek op de markt waarin deze werkwijze is verwerkt.

Op enkele locaties zijn ongewenste invasieve exoten in bermen en sloten aanwezig. Op deze locaties voeren we het maaisel af. Hiermee gaan we verdere verspreiding van de soorten tegen.

Het openbaar groen in de gemeente

Het inrichtingsniveau en het onderhoud van het openbaar groen in de gemeente heeft haar basis in de groenstructuurplannen. Het onderhoud voeren we uit op basis van beeldkwaliteit. Het onderhoudsniveau van onkruidbestrijding in het openbaar groen vindt, met uitzondering van de centra en de toegangswegen, plaats op het lage en sobere niveau C. Voor de centra en de toegangswegen geldt een basisonderhoudsniveau (B).

Na jaren met een laag onderhoudsniveau en uitgestelde snoei- en renovatiewerkzaamheden zijn we begonnen met een inhaalslag om de verwaarloosde beplantingen te vervangen. Hierbij voeren we ook klimaatmaatregelen door. We willen dat de beplantingen toekomstbestendig zijn en een nog grotere bijdrage aan het leefklimaat geven.

Daarnaast streven wij er naar het onderhoudsniveau van de plantsoenen de komende jaren weer terug te brengen op het gewenste B-niveau.

De begraafplaatsen

Op de begraafplaatsen zijn in de zomer van 2018 veel bomen en struiken door warmte en droogte bezweken. Het komende jaar worden veel van deze beplantingen vervangen.

Het op de begraafplaats Brummen aanwezige graf- en rijksmonument van Bogaardt verkeert in een verwaarloosde status. Samen met vrijwilligers kijken we naar mogelijkheden om dit graf voor Brummen te behouden en op te knappen. Het onderhoudsniveau op de begraafplaatsen vindt plaats op B-niveau (CROW kwaliteitcatalogus).

Boombeheer

Gemeentelijke bomen worden volgens de wettelijke normen geïnspecteerd. Het boomonderhoud vindt, uit financiële overwegingen, op een laag onderhoudsniveau plaats. Het onderhoud richt zich vooral op het voorkomen van gevaarlijke situaties en schade. Voor het verwijderen van dode en slechte bomen worden vrijwilligers van de groep Holthakkers ingezet.

In 2019 is gestart met het opstellen van een nieuw boombeleidsplan. Het boombeleid uit de bomenvisie uit het jaar 2000 was aan een actualisatie toe. Naar verwachting kan het beleidsplan begin 2020 ter vaststelling aan de raad aangeboden worden.

Vanaf 2017 is er een toename in overlast door de eikenprocessierups in inlandse eiken. De verwachting is dat in 2020 de eikenprocessierups weer in overmaat aanwezig zal zijn. Wederom kan hierdoor veel overlast ontstaan. De aanwezigheid van de rups is niet te voorkomen. Door gerichte bestrijding op loca-

ties waar veel mensen komen of verblijven wordt de overlast zo veel mogelijk beperkt. Eind 2019 wordt een plan van aanpak voor de bestrijding in 2020 opgesteld.

Bosbeheer

Het gewenste uit te voeren bosbeheer voor de gemeentelijke bossen is vastgelegd in het bosbeheerplan. Hierin wordt meer ruimte gegeven aan inheemse loofhoutsoorten, aan ecologische processen en een verlaging van het risico op stormschade.

Om financiële redenen vindt er momenteel geen planmatig onderhoud plaats. Alleen gevaar gevende takken en bomen worden uit de bosranden verwijderd om schade aan derden te voorkomen.

Speeltoestellen

De gemeentelijke speeltoestellen worden conform de wettelijke eisen structureel gecontroleerd op gebreken (5x per jaar). Gebreken worden waar mogelijk gerepareerd. Onveilige en niet te repareren speeltoestellen worden verwijderd. Vervanging van speeltoestellen en herinrichting van speellocaties vindt plaats volgens uitgangspunten die in 2019 zijn vastgesteld.

Sportvelden

De sportvelden worden door de gemeente dusdanig onderhouden dat ze voldoen aan de bespelings-eisen van de sportbonden. De gemeente beheert natuurgrasvelden, rubber en zand ingestrooide kunstgrasvelden en hybridevelden. Groot onderhoud aan de velden vindt plaats in overleg met de betreffende sportverenigingen. Voor 2020 staat groot onderhoud aan het hoofdveld van het sportcomplex Hall gepland.

Het onderhoud van gemeentelijke gebouwen

Voor periodiek- en groot onderhoud is een voorziening beschikbaar die jaarlijks wordt gevoed. Hiermee is in 2020 een bedrag gemoeid van € 267.000. Uit de voorziening moet het onderhoud worden bekostigd van alle gebouwen die bij de gemeente in eigendom zijn. Deze bedragen zijn exclusief te nemen verduurzamingsmaatregelen en het wegwerken van uitgesteld onderhoud. De financiële overzichten staan in het hoofdstuk Financiële positie.

Het reguliere onderhoud van schoolgebouwen wordt gedaan door de schoolbesturen. Alleen nieuwbouw, uitbreiding en zeer groot onderhoud valt nog onder de gemeente. Aanvragen daarvoor lopen via de huisvestingsverordening voor het onderwijs. Budgetten die hiervoor nodig zijn worden jaarlijks aangevraagd en via de investeringslijst in de begroting inzichtelijk gemaakt.

Herijking reserves en voorzieningen

Voor alle kapitaalgoederen waarbij voor het onderhoud en/of renovatie wordt gewerkt met een voorziening geldt dat de toereikendheid jaarlijks getoetst moet worden aan het beleid dat is vastgelegd in de notitie reserves en voorzieningen.

Actualiteit van beheers- en beleidsplannen

Beheersplan	Actueel	Financiële gevolgen verwerkt
Beheerplan gemeentelijke gebouwen	t/m 2018	Ja
Beheerplan wegen	t/m 2020	Ja
Uitvoeringsplan gladheidbestrijding	Ja	Ja
Beheerplan groenvoorzieningen	Nee	N.v.t.
Openbare verlichting	t/m 2020	Ja
Beheerplan riolen	t/m 2020	Ja
Beleidsplannen		
Beleidsplan gemeentelijke gebouwen	t/m 2018	Ja
Beleidsplan Wegen	t/m 2020	Ja
Gladheidsbestrijding	t/m 2021	Ja
Groenstructuurplan Brummen	April 2003	Ja, echter grotendeels teruggedraaid
Groenstructuurplan Eerbeek	Nov. 2003	Ja, echter grotendeels teruggedraaid
Landschapsbeleidsplan	Mei 2008	Ja
Openbare verlichting	t/m 2020	Ja
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	t/m 2020	Ja
Afvalbeleidsplan	2013-2017	Ja
Structuurplan spelen	Actualisatie 2019	Ja

Algemeen

In de paragraaf Financiering geven we informatie over de manier waarop de gemeente geld aantrekt. We beschrijven hoe we de financieringsfunctie uitvoeren voor de jaren 2020 – 2023.

De wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en de wet Hof zijn de kaders waarbinnen de uitvoering van de financieringsfunctie plaatsvindt. Daarnaast heeft de raad kaders vastgesteld in de financiële verordening en in het treasury statuut.

Het gemeentelijke financieringsbeleid is opgesteld om te voorzien in de financieringsbehoefte op korte en op lange termijn. De belangrijkste doelstelling is het beheersen van de risico's die hieraan verbonden zijn en de rentekosten te beperken.

Renteontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) bepaalt het monetaire beleid. Een ECB-doel is om de inflatie op de middellange termijn onder, maar dicht bij 2% te houden. Prijsstabiliteit draagt namelijk bij aan de toename van economische welvaart en de potentiële groei van de economie.

De door de ECB gehanteerde herfinancieringsrente is van invloed op de ontwikkeling van de rente op de kapitaalmarkt (lange termijn leningen). Het tarief is sinds 2016 0%. De Euribortarieven worden gehanteerd om de geldmarktrente (korte termijn leningen) te bepalen. Dit tarief ligt in juli 2019 tussen -0.395% en -0.286%.

Risicobeheer

Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

Schuldpositie en rente risiconorm

De financieringsbehoefte is afhankelijk van de geplande uitgaven en investeringen.

Hieronder volgt een overzicht van de schuldpositie met lang lopende leningen. De (resterende) looptijd varieert van 1 jaar tot 17 jaar. Het gemiddelde rente tarief ligt rond 1%.

Omschrijving (bedragen x1000)	2020 prognose	2021 prognose	2022 prognose	2023 prognose
Begroting	€ 48.500	€ 49.100	€ 49.300	€ 49.700
Rente risiconorm (20% begroting)	€ 9.700	€ 9.820	€ 9.860	€ 9.940
Stand leningen 1 januari	€ 53.854	€ 54.790	€ 54.726	€ 54.864
Nieuwe leningen	€ 6.000	€ 7.000	€ 17.000	€ 6.000
Reguliere aflossingen	€ 5.063	€ 7.064	€ 16.862	€ 6.397
Stand leningen per 31 december	€ 54.790	€ 54.726	€ 54.864	€ 54.467
Rentelasten	€ 396	€ 344	€ 442	€ 509

Jaarlijks lossen we lange termijnleningen af. De totale aflossing mag niet hoger zijn dan 20% van de begroting van dat jaar, zie ook bovenstaande tabel. In 2022 zal de rente risiconorm eenmalig overschreden worden.

Kasgeldlimiet

Het rentepercentage voor kasgeldleningen (kortlopend; < 1 jaar) is in 2019 negatief (ongeveer -0,37%). Het maximale op te nemen kasgeld is gebonden aan een limiet (8,5% van het begrotingstotaal). Deze wordt berekend aan de hand van de begroting en het saldo van de vlottende middelen en vlottende schulden.

Prognose kasgeldlimiet

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2019	2020 prognose	2021 prognose	2022 prognose	2023 prognose
Begroting	€ 47.000	€ 48.500	€ 49.100	€ 49.300	€ 49.700
Kasgeldlimiet (8,5% begroting)	€ 3.995	€ 4.120	€ 4.175	€ 4.190	€ 4.225

Rente

In het nieuwe BBV worden alle rentelasten en rentebaten in eerste instantie begroot en verantwoord op het taakveld treasury.

Een groot deel van onze (externe) rentelasten ligt vast omdat in het verleden geldleningen zijn opgenomen waarbij de op dat moment geldende markrente voor langere tijd contractueel is vastgelegd.

Rentetoerekening

De toerekening van rente aan producten berekenen we op basis van de zogenoemde "rente-omslag". Dit houdt in dat de totale rentelast moet worden omgeslagen over de boekwaarde van de relevante investeringen op basis van de berekening van een "gemiddeld" rentepercentage.

Het percentage voor de omslagrente wordt afgerond binnen een marge van 0,5%. De ruimte van 0,5% is bedoeld voor feitelijke afronding naar een dichtstbijzijnde handige rekenrente en dient ter stabiliteit bij kleine afwijkingen in navolgende jaren. Door deze afronding wijkt de rente die we aan taakvelden toerekenen enigszins af van de daadwerkelijke rentekosten. Het verschil wordt als renteresultaat verantwoord op het taakveld treasury en is zichtbaar als resultaat in onderstaand renteschema.

Renteschema

Schema renteomslag berekening		2019	2020	2021	2022	2023
a.	Externe rentelasten over de korte en lange financiering					
a1.	Rente afgesloten leningen t/m 2019	€ 474.085	€ 405.565	€ 306.813	€ 243.675	€ 207.251
a2.	Rente nog af te sluiten leningen 2019-2023	€ 8.410	-€ 9.857	€ 36.723	€ 199.233	€ 301.602
a3.	Lening tbv. De Stichting Welzijn Brummen	€ 3.730	€ 3.541	€ 3.350	€ 3.156	€ 2.961
b.	Af: De externe rentebaten over de lange en korte financiering	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Saldo rentelasten en rentebaten	€ 486.225	€ 399.249	€ 346.886	€ 446.064	€ 511.814
c1.	Af: De rente die direct aan de grondexploitatie wordt doorgerekend	-€ 191.477	-€ 167.193	-€ 135.410	-€ 96.923	-€ 67.237
c2.	Af: De rente van projectfinanciering die direct aan het betreffende taakveld / product wordt toegerekend (lening SWB)	-€ 3.730	-€ 3.541	-€ 3.350	-€ 3.156	-€ 2.961
c3.	Bij: De rentebaten van doorverstrekte leningen, als daarvoor een specifieke lening is aangetrokken en als deze bate rechtstreeks aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€ 291.018	€ 228.515	€ 208.126	€ 345.985	€ 441.616
d1.	Bij: Rente over het eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
d2.	Bij: Rente over voorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (via rente-omslag)	€ 291.018	€ 228.515	€ 208.126	€ 345.985	€ 441.616
e.	Af: De aan taakvelden toegerekende rente (rente-omslag)	-€ 248.562	-€ 285.132	-€ 281.550	-€ 275.122	-€ 265.322
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	€ 42.456	-€ 56.617	-€ 73.424	€ 70.863	€ 176.294
	Rente-omslag per jaar	0,59%	0,42%	0,37%	0,63%	0,83%
	Te hanteren rente-omslag afgerond op 0,5% cf. BBV	0,50%	0,50%	0,50%	0,50%	1,00%

Bouwgrondexploitatie

Ten aanzien van de bouwgrondexploitatie moet een rente (percentage) worden toegerekend, die gerelateerd is aan de werkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen (de leningen). Voor de complexen leidt dit tot een rentebelasting van **1,3%**.

Over de waarde van de grondexploitatie wordt rente berekend en geboekt als bate in de exploitatie. Het te hanteren percentage volgt uit onderstaande berekening:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2018
Rente leningenportefeuille volgens begroting	1.50%
Werkelijke rente jaarrekening	1.38%
Bedragen x € 1.000	
Eigen vermogen cf gewaarmerkte JR -1	€10.191
Vreemd vermogen cf gewaarmerkte JR -1	€67.174
Balanstotaal	€77.365
Rentetarief grex	1,30%

De rentelast zal voor 2020 ongeveer €167.000 bedragen.

Vennootschapsbelasting

De gemeenten hebben te maken met de vennootschapsbelasting. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat de gemeente Brummen niet door de ondernemerspoort komt en daarom niet vennootschapsbelasting plichtig is.

Algemeen

Het realiseren van doelstellingen is mede afhankelijk van een goede sturing en van een goede interne bedrijfsvoering. In deze paragraaf gaan we in op actuele ontwikkelingen op deze terreinen.

1. Planning en Control

Als vertegenwoordiging van de inwoners van onze gemeente heeft de raad een sturende en controlerende rol. De vraag welke doelen de gemeente nastreeft en welke maatregelen en middelen daarvoor beschikbaar zijn beantwoorden we in deze begroting. De controle op de uitvoering vindt plaats via bestuursrapportages en de jaarrekening.

Om de tussentijdse aanpassingen zo gering mogelijk te laten zijn, blijven we ook in 2020 werken aan verbeteringen in het budgetbeheer. Dit doen we onder andere door verbeteringen in de ICT-ondersteuning van het planning- en controlproces, waardoor het risico van fouten afneemt.

Doorgaande lijn p&c-documenten

De opzet en lay-out van de p&c-documenten sluiten op elkaar aan. Hierdoor ontstaat een herkenbare lijn. De perspectiefnota bevat de uitgangspunten voor de begroting. De begroting bevat de beleidsmatige en financiële kaders. In de bestuursrapportages rapporteren we over de uitvoering van de begroting en kan de raad de begroting aanpassen. In het jaar daarop leggen we in de jaarstukken verantwoording af over het hele begrotingsjaar.

2. Kwaliteitszorg

Het borgen van een goede kwaliteit doen we zoveel mogelijk door kwaliteitstoetsen te verankeren in de werkprocessen. Vanuit de houding van continu verbeteren werken we aan het verminderen van fouten die kunnen optreden in de werkprocessen. Daarnaast vinden er gedurende het jaar interne controles plaats door eigen medewerkers. De uitkomsten van deze interne controles worden door de accountant gebruikt bij de controle van de jaarstukken.

3. Personeel en Organisatie**Wij werken voor Brummen**

De ingezette organisatieontwikkeling 'Wij werken voor Brummen' wordt in 2020 voortgezet. De gemeentelijke organisatie werkt sinds 2016 al klant- en procesgericht en wij hanteren 'lean' als leidend principe. De decentralisatie in het sociaal domein en de invoering van de Omgevingswet in het fysieke domein vragen veel van de organisatie. Daarom hebben we binnen het kader van 'Wij werken voor Brummen' een uitvoeringsagenda met projecten die we in de komende jaren realiseren. Diverse werkprocessen passen we aan. Het vraagt veel van onze medewerkers om deze ontwikkelingen in eigen beheer vorm te geven. We richten ons daarbij ook op de communicatie met en de participatie van onze inwoners.

Strategisch HRM-beleid

Strategisch HRM is het creëren van verbinding tussen de organisatiedoelstellingen enerzijds en het menselijk kapitaal anderzijds. We kijken naar welke keuzes we nu en in de toekomst binnen het HR werkgebied moeten maken om de gestelde organisatiedoelen te bereiken. Het doel daarbij is het maken van gerichte keuzes binnen het HRM-beleid om zo te kunnen voldoen aan de missie en visie van de gemeente Brummen. Wij zijn afgestapt van het voornemen een "afzonderlijk" strategisch HRM beleidsplan op te stellen. Het HRM-beleid moet ondersteunend zijn aan de doelen van beleidsvisies in kader van Wij Werken voor Brummen, zoals de visie op dienstverlening, de I-visie, de implementatie van de Omgevingswet, de Participatiewijzer etc. Dit betekent dat ons HRM-beleid is ontwikkeld in samenhang met de strategie, structuur en cultuur van de organisatie. In 2019 hebben we ons gericht op de digitalisering (E-HRM), op de invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA), op nieuw beleid op het gebied van Duurzame Inzetbaarheid en op ons Arbo- en verzuimbeleid. Het jaar 2020 gebruiken we voor een vervolg van het programma 'Wij werken voor Brummen' en voor de implementatie van HR-beleidsinstrumenten, zoals de nieuwe gesprekscyclus, het verzuimbeleid en het verbeteren van de arbeidsomstandigheden.

Meerjarige formatieplanning

De vraag vanuit de samenleving is aan verandering onderhevig. De lokale samenleving heeft hoge verwachtingen van de gemeentelijke organisatie. Tegelijkertijd vragen ook de landelijke overheid en de provincie een steeds grotere bijdrage van de gemeente. Het is daarom noodzakelijk om continu te peilen welke nieuwe ontwikkelingen in wettelijke taken, ambities, en afspraken uit het bestuursakkoord op ons afkomen. Flexibiliteit van de organisatie is een belangrijk uitgangspunt in de organisatieontwikkeling "Wij werken voor Brummen". Dat vraagt van onze medewerkers inzet en vakkennis, maar ook doorzettingsvermogen en veerkracht. De meerjarenraming bevat de vertaling van die inzet van onze medewerkers voor de gemeentelijke taken naar de benodigde uren en de gevraagde kwaliteit voor de komende jaren van 2020 t/m 2023.

De formatie en de loonsom

De ontwikkeling van de formatie (in aantal fte's) in de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

Omschrijving	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020
Griffie	1,36	1,80	1,80
Gemeentesecretaris	1,00	1,00	1,00
Management	6,67	5,67	5,67
Ambtelijke organisatie	151,07	156,83	157,45
Concernposten	0,72	0,72	1,44
Totaal	160,82	166,02	167,36

In de onderstaande tabel zijn de personeelslasten en overige kerncijfers over de organisatie opgenomen.

Onderdeel	Raming 2019 na wijziging	Raming 2020
Griffie	€ 124.390	€ 129.968
Gemeentesecretaris	€ 122.082	€ 126.452
Management	€ 608.288	€ 631.526
Ambtelijke organisatie	€ 10.501.294	€ 10.495.406
Concernposten	€ 52.283	€ 100.709
Totaal	€ 11.408.337	€ 11.484.061
Aantal personeelsleden	178	178
Percentage mannen in dienst (in personen)	49%	48%
Percentage vrouwen in dienst (in personen)	51%	52%
Percentage mannen in dienst (in FTE)	53%	52%
Percentage vrouwen in dienst (in FTE)	47%	48%
Ziekteverzuimpercentage, totaal (excl zwangerschap)	6,4%	5,6%

De ramingen 2019 (na wijziging) en 2020 zijn gebaseerd op het in juni 2019 gesloten cao-akkoord voor het gemeentepersoneel.

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, activiteiten en de mate van de financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden, waarin onze gemeente deelneemt en verder een bepaalde bestuurlijke invloed kan uitoefenen.

Besluit Begroting en Verantwoording

Een “verbonden partij” is een privaot- of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk **en** financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang is: “zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht”.

Financieel belang is: “indien een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt”.

In lijn met de BBV voorschriften geven we in deze paragraaf aandacht aan de visie die onze gemeente heeft op de verbonden partijen in relatie tot de uitvoering van de gemeentelijke doelstellingen. Wat willen we met deze partijen? Hoe past de uitvoering van de taken binnen onze gemeentelijke programma’s? Hoe dragen zij bij aan het uitvoeren van het door gemeente gewenste beleid? Ook komen beleidsvoornemens van de partijen zelf aan de orde. De laatst beschikbare cijfers over vermogens en resultaten staan per verbonden partij vermeld.

De verbonden partijen van onze gemeente zijn:**I – Deelname in vennootschappen;**

1. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG);
2. Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG);
3. Circulus-Berkel B.V.
4. Vitens;

II – Deelname in gemeenschappelijke regelingen

5. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG);
6. Regio Stedendriehoek / Cleantech Regio;
7. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord en Oost Gelderland (GGD NOG);
8. Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ);
9. Vervoerscentrale PlusOv.

III – Overige samenwerkingsvormen

10. Regionaal Archief Zutphen;
11. Stichting Archipel;
12. Leisure Lands;

Informatie per verbonden partij

1. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werktein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

Wij vragen altijd bij de BNG een offerte bij het aangaan van een nieuwe lening (zie paragraaf D). Brummen heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op aandelen die de gemeente in bezit heeft.

Het financiële belang

De gemeente bezit 702 aandelen van € 2,50 per stuk, wat een waarde van € 1.755 vertegenwoordigt. Dit aantal is 0,00126% van het totaal aantal aandelen dat de BNG heeft uitgegeven. In 2020 verwachten we € 400 aan dividend te ontvangen. (In 2019 € 2.000, 2018 € 1.776 en 2017 € 1.151).

Geconsolideerde balans

(bedragen * miljoen)		2015		2016		2017		2018
Eigen vermogen	€	4.163	€	4.486	€	4.953	€	4.991
Vreemd vermogen	€	145.317	€	149.483	€	135.041	€	132.518
Achtergestelde schulden	€	31	€	31	€	31	€	32
Nettowinst (na belastingen)	€	226	€	369	€	393	€	337

Ontwikkelingen

BNG Bank verwacht toenemende investeringen door woningcorporaties in nieuwe woningen en toename van duurzaamheidsinvesteringen, zoals die in hernieuwbare energie. Deze ontwikkelingen zullen de kredietvraag van onze klanten positief beïnvloeden. Gegeven de afhankelijkheid van marktomstandigheden is een betrouwbare prognose over het resultaat financiële transacties niet te geven. In 2018 is een nettowinst van € 337 miljoen behaald (2017 € 393 miljoen).

2. Vereniging Nederlandse Gemeenten

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt

Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (pro actief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, Provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.

Vanuit de VNG, vestigingsplaats Den Haag, wordt regelmatig overlegd met besluitvoorbereiders van departementen en provincies. Zo vindt in een vroeg stadium beïnvloeding, in voor gemeenten gunstige zin, van wet- en regelgeving plaats. Deze belangenbehartiging zet zich voort in het gehele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies. De VNG initieert bestuurlijk overleg waarbij een delegatie van VNG-bestuurders en directieleden onderhandelt namens de gemeenten met ministers en staatssecretarissen. De VNG-belangenbehartiging richt zich ook op Tweede en Eerste Kamer en

belangrijke maatschappelijke organisaties. De soms tegenstrijdige belangen van grote en kleine gemeenten en de rol van de VNG daarbij is regelmatig punt van aandacht binnen de VNG.

Het financiële belang

De bijdrage van onze gemeente in 2020 bedraagt € 29.487. Aan de VNG, afdeling Gelderland betalen wij € 1.050 en een bijdrage van € 1.028 voor de Gelderland Academie. De definitieve hoogte van de financiële bijdrage (contributie) wordt in de Algemene Ledenvergadering bepaald. De Algemene Ledenvergadering van juni 2018 heeft besloten om de financiering van de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten te laten verlopen via het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU). De bijdrage van Brummen hieraan is € 52.768.

Geconsolideerde balans

(bedragen x € 1.000)		2015		2016		2017		2018
Vaste Activa	€	68.906	€	69.897	€	71.308	€	69.933
Vlottende Activa	€	82.213	€	76.879	€	70.596	€	70.917
Groepsvermogen	€	64.156	€	65.548	€	65.530	€	61.975
Voorzieningen	€	2.363	€	1.499	€	1.189	€	2.068
Kortlopende schulden	€	84.601	€	79.729	€	75.185	€	76.807

Ontwikkelingen

Geen specifieke ontwikkelingen.

3. Circulus-Berkel B.V.

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt

Circulus-Berkel B.V. verzorgt de inzameling van al het huishoudelijk afval voor o.a. de gemeente Brummen. Naast de lediging van groene en grijze containers ook de inzameling van onder meer papier, glas, chemisch afval, snoeiafval, kunststoffen en grof huishoudelijk afval. Verder houdt Circulus-Berkel zich ook actief bezig met ongediertebestrijding en beheert de afvalbrenpunten in Brummen.

Het financiële belang

De gemeente is aandeelhouder van Circulus Berkel BV. De waarde van deze deelneming in de balans is gebaseerd op de historische inbrengwaarde in de voorloper van deze BV en is toen bepaald op € 37.210. Brummen heeft 4,61% van de aandelen in haar bezit. Een schatting van de actuele waarde zou dan kunnen uitkomen op 4,61% van € 12,9 miljoen (is eigen vermogen ultimo 2017) is € 594.690.

Op basis van een jaarlijkse dienstverleningsovereenkomst wordt de hoogte van de bijdrage van onze gemeente bepaald. In 2020 gaat het daarbij om een bedrag van afgerond € 1.426.000 (incl. meerwerk). Aan uit te keren dividend is een bedrag van € 28.000 geraamd.

Geconsolideerde balans

(bedragen x miljoen euro)		2015		2016		2017		2018
Netto Omzet	€	42,473	€	43,648	€	47,405	€	53,023
Bedrijfsresultaat	€	2,333	€	2,598	€	2,565	€	1,680
Balanstotaal Eigen Vermogen	€	10,4	€	11,6	€	12,9	€	
Balanstotaal Voorzieningen	€	2,4	€	2,4	€	2,5	€	
Balanstotaal	€	33,2	€	37,9	€	45,0	€	

Ontwikkelingen

Circulus heeft in 2014 de nieuwe strategie voor de periode 2015-2020 vastgesteld. Deze strategie borduurt voort op de vorige, maar heeft een aantal nieuwe elementen.

Circulus-Berkel wil bijdragen aan twee belangrijke veranderingen in de samenleving.

- De eerste is het verder terugdringen van afval en zoveel mogelijk producten en materialen die vrijkomen hergebruiken of omzetten in grondstoffen. Dat is goed voor het milieu, schept regionaal arbeidsplaatsen én stimuleert de economie.
- De tweede is het bijdragen aan het verbeteren van de leefomgeving in de regio. Een omgeving waarvan bewoners en passanten gebruikmaken en waarvan zij de kwaliteit waarderen en willen verbeteren.

Deze elementen sluiten goed aan op ons gemeentelijk beleidsplan “van afval naar grondstof”. Doelstelling hierin is o.a. het terugdringen van het huishoudelijk afval per inwoner tot 100 kg.

4. Vitens

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt

De primaire taak is en blijft om vierentwintig uur per dag betaalbaar drinkwater van hoge kwaliteit te leveren. Dat is de bron van het bestaan van Vitens.

Het financiële belang

Tot en met 2005 was de gemeente aandeelhouder via het in bezit hebben van zowel gewone- als preferente aandelen. Op 26 januari 2006 besloot de gemeenteraad de preferente aandelen aan het waterbedrijf te verkopen voor een bedrag van € 1.432.200. Om de aankoop te financieren heeft Vitens een zogenaamde “achtergestelde” lening van de gemeente ontvangen. Deze lening wordt in 15 jaar afgelost en levert in 2020 rentebaten op van € 10.503.

Elke jaarlijkse aflossing van € 95.480 verkleint het risico dat aan een achtergestelde lening zit. Bij een faillissement zal de uitbetaling van de resterende lening de minste kans van slagen hebben. Het jaarlijkse dividend op de 21.364 “gewone” aandelen wordt geraamd op € 19.228.

Balansgegevens

(bedragen x miljoen euro)		2015		2016		2017		2018
Bedrijfsopbrengsten	€	390,7	€	384,3	€	385,8	€	361,0
Bedrijfskosten	€	297,4	€	301,6	€	303,8	€	315,7
Bedrijfsresultaat	€	93,3	€	82,7	€	82,0	€	45,3
Netto Resultaat	€	55,4	€	48,5	€	47,7	€	13,0
Balanstotaal Eigen Vermogen	€	471,7	€	489,1	€	533,7	€	533,0
Balanstotaal Vreemd Vermogen	€	1.242,7	€	1.249,2	€	1.194,4	€	1.233,5

Ontwikkelingen

Om ook in de toekomst 24/7 betrouw- en betaalbaar drinkwater te kunnen blijven leveren is de strategie 2018-2020 “Samen in beweging voor mens en leefomgeving” geformuleerd.

5. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt

Op grond van de bepalingen in de Wet Veiligheidsregio's 2010 is deze gemeenschappelijke regeling belast met de regionale brandweertaken. Hieraan wordt invulling gegeven door de samenwerking van verschillende diensten en besturen.

Er wordt samengewerkt op het gebied van brandweertzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van de openbare orde en veiligheid.

Het financiële belang

De gemeentelijke bijdrage aan de regio voor 2020 en 2021 bedraagt respectievelijk € 1.115.143 en € 1.123.268 (incl. GHOR).

Balansgegevens

Bedragen * € 1.000	2015	2016	2017	2018
Nog te bestemmen resultaat	€ 354	€ -/- 211	€ 930	€ -/- 2.354
Algemene Reserve	€ 0	€ 627	€ 441	€ 401
Bestemmingsreserve	€ 5.214	€ 969	€ 404	€ 1.518
Totaal Eigen Vermogen	€ 5.569	€ 1.385	€ 1.775	€ -/- 436
Totaal Vreemd Vermogen	€ 35.365	€ 45.693	€ 45.919	€ 51.146

Ontwikkelingen

Voor de financiering van de Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG) geldt vanaf 2017 een nieuwe verdeelsleutel. Deze is gebaseerd op de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor het cluster openbare orde en veiligheid / brandweer en rampenbestrijding. Voor de invoering wordt een overgangstermijn aangehouden. Vanaf 2021 betalen alle gemeenten voor 100% volgens de nieuwe verdeelsleutel. De gevolgen van de nieuwe systematiek voor Brummen zijn beperkt. In het brandweercluster IJsselstreek werd deze verdeelsleutel ook al gebruikt.

6. Regio Stedendriehoek / Cleantech Regio

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt

De belangen voor de gemeente Brummen in de regionale samenwerking liggen concreet in de actuele ontwikkelingen in Eerbeek. Onderzoek naar bodemwarmte, hergebruik van warmte uit productieprocessen en een duurzamere papierindustrie. Ook de gezamenlijke inspanningen in de regio voor circulaire innovatie, klimaataanpak, landbouwtransitie, biodiversiteit, asbestsanering en voedselkwaliteit sluiten aan op onze belangen.

Deelnemende gemeenten zijn Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen. De gemeenschappelijke regeling Regio Stedendriehoek coördineert en faciliteert de samenwerking van de deelnemende gemeenten. Daarnaast ondersteunt het regiobureau de Regioraad en het Dagelijks Bestuur op het gebied van communicatie, lobby, Europese subsidies en bedrijfsvoering. Andere inhoudelijke activiteiten worden verricht door gedetacheerde medewerkers uit de deelnemende gemeenten.

Samen met de stichting Strategische Board Stedendriehoek wordt gewerkt aan gedeelde belangen op thema's als leefbaarheid, arbeidsmarktbeleid en mobiliteit. Dit onder de noemer: Cleantech Regio. De gezamenlijk opgestelde Agenda Cleantech Regio (zie [link](#)) heeft als prioritaire tophema's energietransitie en circulaire economie. Ook bevat deze regionale gebiedsagenda ambities op het gebied van:

- vestigingsklimaat,
- leefomgeving,
- innovatiekracht
- human capital
- schone mobiliteit

Het begrip Cleantech is het centrale perspectief en verbindende thema voor de samenwerking. Cleantech verwijst naar schone technologie, een duurzame toekomst, circulaire productie en verantwoorde consumptie.

Waar mogelijk benutten we de kansen die zich op regionaal niveau voordoen. Brummen is partner in de netwerksamenwerking van de Cleantech Regio Stedendriehoek en de provincie Gelderland.

Het financiële belang

De gemeentelijke bijdrage aan de regio is afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente. Voor 2020 bedraagt de bijdrage € 57.117. Daarnaast een bijdrage van € 36.335 voor het Strategische Board. Het weerstandsvermogen van de regio stedendriehoek is niet groot. Indien de regio niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen moet teruggevallen worden op de deelnemende gemeenten.

Eigen Vermogen		2014		2015		2016		2017		2018
Algemene reserve	€	0	€	0	€	0	€	0	€	0
Bestemmingsreserve	€	223.000	€	213.000	€	239.000	€	220.000	€	172.000
Nog te bestemmen resultaat	€	22.000	€	17.000	€	6.000	€	1.000	€	-/- 67.000
Totaal	€	245.000	€	230.000	€	245.000	€	221.000	€	105.000

Ontwikkelingen

De provincie zet de komende jaren in op de gebiedsopgaven uit de Gelderse omgevingsvisie. Wij maken deel uit van de gebiedsopgave als verwoord in de Agenda Cleantech Regio. Dit betekent dat onze samenwerking met de provincie steeds meer gebeurt binnen de regio. In de Omgevingsagenda Cleantech Regio Stedendriehoek worden projecten opgenomen die moeten helpen bij het halen van de ambities

7. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord en Oost Gelderland.

Noord- en Oost-Gelderland

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt

GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. De GGD biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners binnen de regio. Speciale aandacht is er voor jeugd en risicogroepen. De GGD voert de Wet Publieke Gezondheid (WPG) uit. Zij wil zich profileren als een herkenbare en laagdrempelige organisatie. Daarnaast als leverancier van betrouwbare en vakkundige zorg aan haar klanten.

Het financiële belang

De bijdrage van Brummen is in 2020 geraamd op € 161.892 voor de Publieke gezondheid. Voor de Jeugdgezondheidszorg € 163.980. Deze bijdragen zijn conform afspraak via een bijdrage per inwoner over de deelnemende gemeenten verdeeld. Daarnaast heeft de GGD nog producten die op basis van afname met de vragende gemeenten worden afgerekend. Voor Brummen betalen wij € 12.682 voor toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang en peuterspeelwerk.

De GGD heeft in 2018 een positief resultaat behaald van € 213.000. (2017 / € 193.000 en 2016 / negatief € 53.000).

(bedragen x € 1.000)		2015		2016		2017		2018
Algemene reserve	€	1.474	€	1.648	€	1.618	€	1.618
Bestemmingsreserve	€	1.250	€	1.230	€	1.345	€	1.197
Resultaat	€	224	€	-/- 53	€	193	€	213
Voorzieningen	€	355	€	337	€	299	€	138
Crediteuren	€	725	€	877	€	425	€	551
Overlopende passiva	€	1.962	€	2.351	€	2.069	€	2.234

Ontwikkelingen

De GGD is bezig om de bedrijfsvoering meer flexibel mogelijk vorm te geven en in te richten. Dit om meer en beter te kunnen anticiperen op veranderende omstandigheden en nieuwe ontwikkelingen. In overleg met portefeuillehouders van de nieuwe colleges heeft de GGD NOG in 2018 een aanzet gemaakt voor de 'Bestuursagenda 2019-2023 NOG Gezonder'. Daarin noemt de GGD NOG de volgende vier prioriteiten:

1. NOG gezondere jeugd
2. NOG gezondere leefomgeving
3. NOG gezonder oud worden
4. NOG gezondere leefstijl

Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ).

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt

Brummen maakt deel uit van de omgevingsdienst Veluwe/IJssel (OVIJ), vestigingsplaats Apeldoorn. De OVIJ bestaat uit de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Epe, Voorst en de provincie Gelderland.

De OVIJ is ingesteld voor de behartiging van de belangen van de deelnemers. Belangenbehartiging richt zich op het punt van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht ten aanzien van milieu. Onder de belangen van de deelnemers wordt ook verstaan, het belang van een goede samenwerking tussen de Gelderse Omgevingsdiensten (GO).

Het financiële belang

In de begroting van 2020 is een bedrag van € 352.239 opgenomen als bijdrage voor de OVIJ.

Balansgegevens:

		2014		2015		2016		2017		2018
Algemene Reserve	€	150.000	€	150.000	€	150.000	€	150.000	€	150.000
Bestemmingsreserves	€	120.000	€	73.627	€	106.402	€	179.080	€	150.029
Resultaat	€	100.527	€	229.365	€	80.551	€	266.436	€	218.463
Voorzieningen	€	137.068	€	153.134	€	124.916	€	75.594	€	55.065
Kortlopende schulden	€	737.738	€	1.146.994	€	760.864	€	1.485.220	€	272.696

Ontwikkelingen

In de wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving worden eisen gesteld ten aanzien van de kwaliteit en kwantiteit van de uit te voeren werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook de OVIJ moet hieraan voldoen. Qua risico's beperken die zich bij de OVIJ tot de normale bedrijfsvoering risico's.

In de begroting wordt in de programma's per partner de geplande output opgenomen, zodat duidelijk is welke producten en diensten aan de partners worden geleverd. Als basis voor deze planning wordt de informatie uit de samenwerkingsovereenkomsten en de meest recente jaarrekening gebruikt.

8. Vervoerscentrale PlusOv

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt.

Vanaf 9 maart 2016 hebben negen gemeenten, bestaande uit Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Hattem, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen het collectief vraagafhankelijk vervoer overgenomen van de Provincie. Hiervoor is een gemeenschappelijke regeling tussen deze gemeenten afgesloten.

De negen gemeenten hebben vervolgens de Vervoerscentrale PlusOv in het leven geroepen en daarbij een Dienstverleningsovereenkomst vastgesteld.

Vanaf 1 januari 2017 wordt voor alle negen gemeenten het vraagafhankelijk vervoer door PlusOv verzorgd. Vanaf 22 augustus 2017 wordt ook het route gebonden vervoer (leerlingenvervoer, vervoer in kader van jeugdwet en vervoer Wmo dagbesteding) door Vervoercentrale PlusOv verzorgd.

Per 1 augustus 2019 zijn drie gemeenten, te weten Apeldoorn, Deventer en Zutphen uit het route gebonden vervoer getreden. Dit betekent dat de Gemeenschappelijke regeling en de Dienstverleningsovereenkomst wordt aangepast.

Het financiële belang

Voor 2020 verzorgt PlusOv alle bovengenoemde vervoersstromen (vraagafhankelijk en route gebonden). De totaal geraamde kosten bedragen € 1.133.271.

		2016		2017		2018
Algemene reserve	€	0	€	148.705	€	148.705
Bestemmingsreserve	€	0	€	0	€	0
Nog te bestemmen resultaat	€	148.705	€	0	€	0
Kortlopende schulden	€	0	€	79.373	€	1.402.240
Overlopende passiva	€	0	€	3.760.644	€	7.243.552

Ontwikkelingen

De vervoerscentrale PlusOv ontvangt van de Provincie subsidie. De Provincie heeft nu een besluit genomen om de subsidie aan PlusOv vanaf 2021 af te bouwen. Tegen dit besluit is een proforma bezwaarschrift ingediend met verzoek om uitstel met 6 weken van indiening bezwaarschrift met de inhoudelijke gronden van bezwaar. Bezwaarschrift met inhoudelijke gronden wordt 20 september 2019 bij Provincie ingediend.

9. Regionaal Archief Zutphen.

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd.

Het Regionaal Archief Zutphen, vestigingsplaats Zutphen is een openbare archiefdienst met enkele wettelijke taken. Voor de gemeenten Brummen, Lochem en Zutphen bewaart het RAZ historisch informatie en stelt deze beschikbaar.

Het financiële belang

Sinds de verzelfstandiging tot Regionaal Archief Zutphen heeft de relatie de vorm van een inkooprelatie. Vanuit inkoopcriteria is er geen alternatief. In de begroting 2020 is een budget van € 40.500 beschikbaar. De aard van de verbondenheid brengt met zich mee dat informatie over de hoogte van het Eigen Vermogen hier niet hoeft te worden vermeld.

10. Stichting Archipel.

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt

Stichting Archipel, vestigingsplaats Zutphen, behartigt de belangen van het openbaar onderwijs in de gemeenten Brummen, Voorst en Zutphen.

Het financiële belang

De stichting voert de taak van bevoegd gezag uit en ontvangt hiervoor doeluitkeringen van het rijk. Binnen deze doeluitkeringen moeten alle kosten worden opgevangen. Er is geen aanspraak op een (jaarlijkse) bijdrage van Brummen. De gemeente blijft financieel wel eindverantwoordelijk.

		2014		2015		2016		2017		2018
Algemene Reserve	€	3.203.000	€	3.035.000	€	3.232.790	€	3.528.490		3.686.140
Bestemmingsreserves	€	1.105.000	€	827.000	€	737.600	€	1.316.590		1.554.580
Resultaat	€	-/- 418.396	€	-/- 445.975	€	108.080	€	874.690		395.640
Voorzieningen	€	147.000	€	149.000	€	175.000	€	168.700		197.340
Kortlopende schulden	€	1.633.000	€	1.118.000	€	1.435.400	€	1.486.270		1.613.600
Overlopende passiva	€	649.000	€	1.298.650	€	984.680	€	905.720		884.040

Ontwikkelingen

De afname van het aantal leerlingen is minder dan verwacht, maar zet wel door. Dit heeft tot gevolg dat de rijksbijdragen afnemen. Bij Archipel heeft dit al geleid tot het verminderen van het aantal medewerkers

en tot minder locaties. Archipel is waakzaam ten aanzien van het sluitend houden van de begroting en doet dit in goed overleg met de gemeenten. Hiermee wordt het risico op negatieve exploitaties maximaal beperkt. Het verder beperken van het aantal scholen binnen het gehele gebied van Archipel is dan ook denkbaar. In de gemeente Brummen zijn twee scholen die al meerdere jaren onder de opheffingsnorm zitten.

11. Leisure Lands

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt

Deze holding, vestigingsplaats Arnhem, behartigt de privaatrechtelijke belangen van de deelnemende gemeenten, waaronder Brummen. De belangen betreffen de recreatieve en toeristische ontwikkelingen binnen het gebied. Binnen de gemeentegrenzen van Brummen heeft Leisure Lands geen belangen.

Het financiële belang

Als aandeelhouder van de holding heeft Brummen een beperkt belang van 4.305 aandelen met een nominale waarde van € 1. De aandelen staan voor nul euro op de balans van de gemeente.

Het Eigen Vermogen van de holding bedraagt per 31 december 2017 € 57.556.000 (2016 € 56.279.000, 2015 € 55.004.000).

Ontwikkelingen

Financiële risico's zijn niet aanwezig. De overname van RAL kende een waarde van € 124 per aandeel RGV Holding. Dit bedrag als uitgangspunt nemend zou de waarde van de aandelen van Brummen theoretisch op € 533.820 te berekenen zijn. In 2018 heeft een aandeelhouder aandelen verkocht voor € 100 per aandeel. Voor Brummen zou dit een waarde van € 430.500 betekenen. In 2019 heeft de gemeente Brummen haar aandelen ook te koop aangeboden aan de medeaandeelhouders. Gegadigden hebben zich (nog) niet gemeld.

Visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's

Het grondbeleid van de gemeente is vastgelegd in de nota Grondbeleid. Op 30 juni 2016 is deze nota door de gemeenteraad vastgesteld. De hoofdlijnen van deze nota zijn:

- Het grondbeleid is dienend aan het ruimtelijk beleid voor wonen, werken en recreëren;
- Er wordt een regisserend grondbeleid gevoerd;
- Er worden marktconforme prijzen gehanteerd.

Door de invoering van de Wet ruimtelijke ordening zijn de mogelijkheden om ruimtelijke ontwikkelingen te faciliteren, zonder een actief grondbeleid te voeren, vergroot. De mogelijkheden die de Wet ruimtelijke ordening hiervoor biedt, worden dan ook benut.

Aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) biedt gemeenten verschillende mogelijkheden om invloed uit te oefenen op gebiedsontwikkelingen. De Wro kent hiervoor een privaatrechtelijk spoor (de anterieure overeenkomst) en een publiekrechtelijk spoor (het exploitatieplan).

In beide sporen kan de gemeente naast de eisen in het bestemmingsplan, ook kwaliteitseisen stellen ten aanzien van de woningcategorieën (sociale huurwoningen, sociale koopwoningen en particulier opdrachtgeverschap) en eisen stellen ten aanzien van de uitvoering, bijvoorbeeld duurzaamheidsvereisten. Binnen de gemeente Brummen wordt er zoveel mogelijk gebruik gemaakt van anterieure overeenkomsten waarin de afspraken met initiatiefnemers worden vastgelegd. Waar dat nodig is, wordt ook het exploitatieplan ingezet om invloed uit te kunnen oefenen op de gebiedsontwikkeling.

Woningbouw

In 2013 heeft de gemeenteraad besloten om de bestemmingsplannen Elzenbos en Lombok te herzien. Voor de grondexploitatie Elzenbos is er in de loop van 2015 overeenstemming bereikt met de ontwikkelaars. Op basis hiervan is de oorspronkelijke grondexploitatie Elzenbos gesplitst in drie delen, I, II en III. Deel I is eind 2015 afgesloten. De grondexploitaties van deel II en III zijn eind 2015 vastgesteld, waarbij in totaal 45 woningen en een zorgcomplex worden gerealiseerd tot en met 2025. Elzenbos deel II wordt volgens planning eind 2019 afgesloten.

De realisatie van Lombok wordt uitgevoerd door en voor rekening en risico van de ontwikkelaar. Het Centrumplan Eerbeek wordt ontwikkeld door de gemeente. Hierbij zal het Burgers terrein worden ontwikkeld als bedrijventerrein en de locatie Kersten als commercieel/wonen.

Bedrijventerrein

In 2013 is door de gemeenteraad de grondexploitatie voor de uitbreiding van het bedrijventerrein Hazenberg vastgesteld. Het complex is "in exploitatie" en er worden verkooponderhandelingen gevoerd met partijen. In het Centrumplan Eerbeek zal het voormalige Burgers terrein worden ontwikkeld als bedrijventerrein. De grondexploitatie hiervan is door de raad in maart 2018 vastgesteld en de grondexploitatie is per 1 januari 2019 in het MPG 2019 opgenomen.

Op dit moment worden in overleg met de Provincie en de Industriekern Eerbeek Loenen (IKEL) de mogelijkheden verkend om een Logistiek Centrum op het Burgersterrein te realiseren. Hierbij worden de volgende opties onderzocht:

- De gemeente verkoopt de grond aan een marktpartij en ontvangt hierbij een bijdrage van de provincie in het verschil tussen de marktwaarde en de boekwaarde.
- De gemeente verkoopt de grond aan de Provincie zodat zij deze kunnen doorverkopen aan een marktpartij of in erfpacht kunnen uitgeven.
- De gemeente geeft de grond in erfpacht uit gedurende 40 jaar en reserveert de inkomsten om een eventueel toekomstig verlies van de boekwaarde op te kunnen vangen.

Overige functies

De locatie Kersten terrein in Eerbeek zal worden ontwikkeld als commercieel winkels/kantoren mogelijk in combinatie met wonen.

De grondexploitatie hiervan is eveneens door de raad in maart 2018 vastgesteld en de grondexploitatie is per 1 januari 2019 in het MPG 2019 opgenomen.

Actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie

Voor complex Koppelenburg Zuid en Hazenberg worden voorsnog lichte positieve resultaat verwacht. Voor het complex Elzenbos II en Elzenbos III wordt een negatief resultaat verwacht. Bij vaststelling van de jaarrekening over het verslagjaar 2011 in 2012 is een voorziening getroffen voor de afdekking van de risico's binnen alle grondexploitaties. Met het sluiten van een aantal complexen is ook de voorziening afgenomen. In totaal is per eind 2018 een voorziening beschikbaar van € 3.401.953.

Per 1 januari 2016 is de belastingplicht voor ondernemingen van overheden voor de vennootschapsbelasting (VpB) ingevoerd. Dit betekent dat de gemeente in principe vennootschapsbelasting zal moeten betalen over werken en diensten die zij uitvoert als ondernemer. In die zin zullen naar verwachting ook de gemeentelijke grondexploitaties worden belast met vennootschapsbelasting.

Door de VNG wordt overlegd met de Fiscus over de manier waarop de gemeenten in het algemeen en in het bijzonder voor de grondexploitaties belast zullen worden. In overleg met de belastingadviseurs is geconcludeerd dat er voor de grondexploitaties geen winstoogmerk is en dat we daarom geen rekening hoeven te houden met hieruit voortvloeiende verplichtingen.

In juli 2015 is er door de commissie BBV een voornemen tot herziening van de verslagleggingsregels voor de grondexploitaties gepresenteerd. Hierin staan een aantal regels welke van belang zijn voor de berekening van de grondexploitaties in de gemeente Brummen namelijk:

- Een maximale duur van 10 jaar voor grondexploitaties (afwijkingen toegestaan mits geautoriseerd door de raad en verantwoord in de jaarstukken);
- Geen indexering voor opbrengsten later dan 10 jaar;
- De rente in de grondexploitaties moet gebaseerd zijn op de werkelijke rente over het vreemd vermogen.

Indien er duidelijkheid is over de gevolgen van de VpB en de aanpassing van de verslagleggingsregels conform de BBV zullen de grondexploitaties hierop worden aangepast en ter vaststelling worden aangeboden aan de gemeenteraad.

Onderbouwing van de geraamde winstneming

Het gemeentelijk beleid was er op gericht om alleen bij het afsluiten van een complex de eventuele winst te "nemen". Vanuit de BBV is er echter nieuwe regelgeving met betrekking tot winstneming waarbij de POC-methode (Percentage Of Completion) toegepast moet worden. Per 1 januari 2018 zal er middels de POC-methode winst genomen worden vanuit de complexen.

Financiële begroting

Meerjarig overzicht van baten en lasten per programma

Hieronder is het meerjarig overzicht van saldo van baten en lasten en het resultaat opgenomen. Voor een juist inzicht in de begrotingspositie wordt een onderscheid gemaakt in het saldo van baten en lasten (exclusief de mutaties in reserves) en het resultaat (inclusief de mutaties in reserves). De cijfers van de meerjarenbegroting zijn afgezet tegen de cijfers van de jaarrekening 2018 en begroting 2019 na wijziging 1^e bestuursrapportage 2019.

Programma Bedragen x € 1.000	Rekening 2018	Begroting NW 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1. Bestuur en Veiligheid						
Lasten	€ 4.750	€ 4.621	€ 4.519	€ 4.634	€ 4.716	€ 4.774
Baten	€ 518	€ 397	€ 346	€ 361	€ 320	€ 326
Saldo	-€ 4.232	-€ 4.224	-€ 4.173	-€ 4.273	-€ 4.397	-€ 4.448
2. Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer						
Lasten	€ 9.230	€ 9.728	€ 10.175	€ 10.531	€ 10.599	€ 10.703
Baten	€ 6.622	€ 5.855	€ 5.559	€ 5.475	€ 5.379	€ 5.495
Saldo	-€ 2.608	-€ 3.873	-€ 4.616	-€ 5.057	-€ 5.220	-€ 5.208
3. Sociaal Domein en Samenleving						
Lasten	€ 26.202	€ 25.498	€ 25.911	€ 25.887	€ 25.914	€ 26.117
Baten	€ 17.188	€ 17.267	€ 6.087	€ 5.944	€ 5.902	€ 5.910
Saldo	-€ 9.014	-€ 8.231	-€ 19.825	-€ 19.942	-€ 20.012	-€ 20.207
4. Bedrijfsvoering en Financiering						
Lasten	€ 7.511	€ 7.504	€ 7.143	€ 7.291	€ 7.331	€ 7.386
Baten	€ 20.953	€ 21.842	€ 35.853	€ 36.363	€ 36.645	€ 37.549
Saldo	€ 13.442	€ 14.338	€ 28.709	€ 29.072	€ 29.314	€ 30.164
Saldo van baten en lasten	-€ 2.412	-€ 1.990	€ 95	-€ 200	-€ 315	€ 301
Toevoegingen aan reserves						
1. Bestuur en Veiligheid	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2. Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer	€ 472	€ 175	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
3. Sociaal Domein en Samenleving	€ 1.181	€ 1.140	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
4. Bedrijfsvoering en Financiering	€ 186	€ 247	€ 737	€ 742	€ 747	€ 752
Totaal toevoegingen	€ 1.839	€ 1.562	€ 737	€ 742	€ 747	€ 752
Onttrekkingen aan reserves						
1. Bestuur en Veiligheid	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2. Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer	€ 996	€ 996	€ 654	€ 637	€ 684	€ 603
3. Sociaal Domein en Samenleving	€ 2.431	€ 2.064	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
4. Bedrijfsvoering en Financiering	€ 310	€ 528	€ 0	€ 0	€ 0	€ 8
Totaal onttrekkingen	€ 3.737	€ 3.588	€ 654	€ 637	€ 684	€ 611
Resultaat	-€ 514	€ 36	€ 14	-€ 306	-€ 377	€ 160

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de rioolheffing waar baten en lasten direct aan elkaar zijn gekoppeld of specifieke uitkeringen vanuit de rijksoverheid.

De volgende algemene dekkingsmiddelen zijn te onderscheiden:

- belastingen (lokale heffingen) waarvan de besteding niet gebonden is;
- de algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- financiering, bespaarde rente en dividend.

De algemene dekkingsmiddelen maken onderdeel uit van de baten en lasten van programma 4.

Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen wordt hieronder gepresenteerd. Ook zijn hierin de post voor onvoorzien uitgaven en vennootschapsbelasting opgenomen.

Algemene dekkingsmiddelen Bedragen x € 1.000	2020			2021			2022			2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Algemene uitkering gemeentefonds	€ 0	€ 29.619	€ 29.619	€ 0	€ 30.012	€ 30.012	€ 0	€ 30.174	€ 30.174	€ 0	€ 30.950	€ 30.950
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	€ 8	€ 5.983	€ 5.976	€ 8	€ 6.105	€ 6.098	€ 8	€ 6.230	€ 6.222	€ 8	€ 6.335	€ 6.328
Dividenden	€ 0	€ 20	€ 20	€ 0	€ 20	€ 20	€ 0	€ 20	€ 20	€ 0	€ 20	€ 20
Saldo Financieringsfunctie	-€ 57	€ 0	€ 57	-€ 74	€ 0	€ 74	€ 71	€ 0	-€ 71	€ 177	€ 0	-€ 177
Post onvoorzien	€ 10	€ 0	-€ 10	€ 10	€ 0	-€ 10	€ 10	€ 0	-€ 10	€ 10	€ 0	-€ 10
Vennootschapsbelasting	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
TOTALEN	-€ 39	€ 35.623	€ 35.661	-€ 57	€ 36.137	€ 36.194	€ 89	€ 36.424	€ 36.335	€ 195	€ 37.305	€ 37.111

Overhead

Met de vernieuwing van het BBV is bepaald dat gemeenten de uitgaven aan overhead in een apart overzicht moeten tonen. In onderstaand overzicht worden de lasten en baten van overhead die onderdeel uitmaken van programma 4 Bedrijfsvoering en Financiering gepresenteerd.

Overhead Bedragen x € 1.000	2020			2021			2022			2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Management	€ 647	€ 0	-€ 647	€ 664	€ 0	-€ 664	€ 686	€ 0	-€ 686	€ 633	€ 0	-€ 633
Bestuursondersteuning	€ 929	€ 0	-€ 929	€ 1.003	€ 0	-€ 1.003	€ 1.016	€ 0	-€ 1.016	€ 1.044	€ 8	-€ 1.036
Financiën, toezicht en controle	€ 549	€ 0	-€ 549	€ 571	€ 0	-€ 571	€ 595	€ 0	-€ 595	€ 605	€ 0	-€ 605
Juridische zaken	€ 319	€ 0	-€ 319	€ 330	€ 0	-€ 330	€ 337	€ 0	-€ 337	€ 342	€ 0	-€ 342
DIV	€ 316	€ 0	-€ 316	€ 387	€ 0	-€ 387	€ 304	€ 0	-€ 304	€ 309	€ 0	-€ 309
HRM	€ 1.194	€ 12	-€ 1.183	€ 1.213	€ 12	-€ 1.201	€ 1.225	€ 12	-€ 1.213	€ 1.234	€ 12	-€ 1.222
Informatisering en automatisering	€ 2.088	€ 21	-€ 2.067	€ 2.079	€ 20	-€ 2.059	€ 2.017	€ 19	-€ 1.998	€ 2.009	€ 19	-€ 1.990
Huisvesting	€ 778	€ 47	-€ 731	€ 787	€ 48	-€ 739	€ 801	€ 48	-€ 754	€ 810	€ 48	-€ 763
Facilitaire zaken	€ 353	€ 1	-€ 352	€ 359	€ 1	-€ 358	€ 363	€ 1	-€ 362	€ 366	€ 1	-€ 365
TOTALEN	€ 7.171	€ 81	-€ 7.091	€ 7.392	€ 80	-€ 7.312	€ 7.343	€ 79	-€ 7.264	€ 7.352	€ 87	-€ 7.264

Hieronder worden de verschillende onderdelen van de overhead toegelicht.

Management

Onder de kosten van management vallen de kosten van het Ondersteuningsteam (OT) (met uitzondering van de gemeentesecretaris) en de organisatiekosten voor leanmanagement.

Bestuursondersteuning

Hieronder vallen de organisatiekosten voor beleids- en bestuursondersteuning van het college en raad (inclusief gemeentesecretaris en exclusief de kosten griffie) en voor voorlichting en communicatie.

Financiën toezicht en controle

Bij dit onderdeel horen de organisatiekosten van de financiële administratie en advisering en interne controle.

Juridische zaken

Hieronder vallen de organisatiekosten voor algemene juridische advisering, gegevensbescherming en de bezwaarschriftencommissie.

DIV

Hieronder vallen de organisatiekosten voor documentaire informatievoorziening. Daarnaast is het incidentele budget voor digitalisering van het oud-archief en e-depot hieronder opgenomen.

HRM

Naast de organisatiekosten voor het HRM en de salaris- en personeelsadministratie vallen hieronder ook:

- de kosten voor arbeidsomstandigheden (Arbo)
- het budget voor ziektevervanging en inhuur derden
- het opleidingsbudget
- Ondernemingsraad (OR)
- Overige personeel gerelateerde budgetten

Informatisering en automatisering

Hieronder vallen de organisatiekosten voor informatisering en automatisering. Daarnaast zijn bij dit onderdeel alle kosten van ICT zoals aanschaf en kapitaallasten applicaties, beveiliging, applicatie- en systeembeheer en onderhoud en licentiekosten voor de gehele organisatie opgenomen.

Huisvesting

De kosten van het gemeentehuis in Brummen en het Servicepunt in Eerbeek zijn hieronder opgenomen. De kosten van: energie, belastingen, onderhoud, schoonmaak, verzekering en kapitaallasten maken hier onderdeel van uit. Daarnaast zijn de kosten van aanschaf en onderhoud van meubilair en de aanschaf van consumptievoorzieningen hieronder opgenomen. Hiertegenover staan de inkomsten vanuit verhuur (Servicepunt) en verkoop van consumptievoorzieningen (kantine Werkfit).

Facilitaire zaken

Hieronder vallen de kosten voor printers, portokosten en overige kantoorbenodigdheden

Incidentele baten en lasten

De specificatie van de incidentele baten en lasten is per programma opgenomen onder "Wat mag het kosten?".

In onderstaand overzicht zijn de totalen per programma opgenomen.

Programma Bedragen x € 1.000	2020			2021			2022			2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Bestuur en Veiligheid	€ 2	€ 0	€ 2	€ 0	€ 0	€ 0	€ 17	€ 0	€ 17	€ 0	€ 0	€ 0
2. Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer	€ 486	€ 50	€ 436	€ 384	€ 150	€ 234	€ 363	€ 0	€ 363	€ 325	€ 0	€ 325
3. Sociaal Domein en Samenleving	€ 273	€ 0	€ 273	€ 150	€ 0	€ 150	€ 50	€ 0	€ 50	€ 0	€ 0	€ 0
4. Bedrijfsvoering en Financiering	€ -117	€ 0	€ -117	€ 90	€ 0	€ 90	€ 0	€ 0	€ 0	€ 8	€ 0	€ 8
TOTALEN	€ 644	€ 50	€ 594	€ 624	€ 150	€ 474	€ 430	€ 0	€ 430	€ 333	€ 0	€ 333

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In onderstaand overzicht zijn de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves opgenomen. Dit overzicht is een onderbouwing bij de bepaling van het structureel begrotingsaldo.

Structurele toevoegingen / onttrekkingen aan reserves Bedragen x € 1.000	2020		2021		2022		2023	
	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.
Algemene reserve								
Weerstandsreserve / Vrije reserve	€ 500		€ 500		€ 500		€ 500	
Bestemmingsreserves								
Reserve toerisme en recreatie	€ 237	€ 194	€ 242	€ 194	€ 247	€ 194	€ 252	€ 194
Reserve afvalstoffenheffing		€ 403		€ 418		€ 475		€ 409
Totaal	€ 737	€ 597	€ 742	€ 613	€ 747	€ 669	€ 752	€ 603

Structureel begrotingssaldo 2020-2023

Om te bepalen of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van structureel evenwicht maken we met onderstaand overzicht inzichtelijk wat het effect is van de incidentele baten en lasten op het structurele saldo van de begroting en meerjarenraming. In het saldo van de incidentele baten en lasten zijn ook de incidentele mutaties in de reserves opgenomen.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Saldo van baten en lasten	€ 96	-€ 201	-€ 314	€ 301
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-€ 82	-€ 105	-€ 62	-€ 141
Begrotingssaldo na bestemming	€ 14	-€ 306	-€ 377	€ 160
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	€ 537	€ 450	€ 415	€ 325
Structureel begrotingssaldo	€ 551	€ 144	€ 38	€ 485

voordelig voordelig voordelig voordelig

Geprognosticeerde balans 2020-2023

Begrotingsjaar 2020

Activa	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
(im) Materiële vaste activa	53.880	58.533	61.247	59.884	57.846	55.722
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	3.104	3.104	3.104	3.104	3.104	3.104
Financiële vaste activa: Leningen	1.545	1.375	1.261	1.147	1.129	1.110
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	5.504	3.510	2.712	1.356	559	0 +
Totaal Vaste Activa	64.033	66.522	68.324	65.491	62.638	59.936
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	12.365	12.551	10.622	8.000	7.500	7.000
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	5	5	5	5	5	5
Uitzettingen <1 jaar	4.291	2.500	2.000	2.000	2.000	2.000
Liquide middelen	12	10	10	10	10	10
Overlopende activa	1.737	439	1.563	1.429	2.348	3.281 +
Totaal Vlottende Activa	18.410	15.505	14.200	11.444	11.863	12.296
Totaal Activa	82.443	82.027	82.524	76.935	74.501	72.232
Passiva	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Eigen vermogen	7.780	5.668	5.764	5.563	5.249	5.550
Voorzieningen	4.467	3.506	2.970	2.646	2.388	2.215
Vaste schuld	49.914	53.853	54.790	54.726	54.864	54.467 +
Totaal Vaste Passiva	62.161	63.027	63.524	62.935	62.501	62.232
Vlottende schuld	14.517	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Overlopende passiva	5.765	10.000	10.000	5.000	3.000	1.000 +
Totaal Vlottende Passiva	20.282	19.000	19.000	14.000	12.000	10.000
Totaal Passiva	82.443	82.027	82.524	76.935	74.501	72.232

EMU-saldo

De wet HOF (Wet Houdbare Overheidsfinanciën) bevat een richtlijn over de tekortnorm voor de decentrale overheden. Dit houdt in dat aan de kasstroom van de lagere overheden gezamenlijk (het EMU saldo) een maximum is gesteld

Omschrijving	2019	2020	2021
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2019, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2020	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2020
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.086	96	-201
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	4.653	2.714	-1.363
3. Mutatie voorzieningen	-961	-536	-324
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	186	-1.929	-2.622
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-7.886	-1.225	3.460

Investerings

Op 1 november 2018 is de Nota Investerings- en Afschrijvingsbeleid 2018 door de raad vastgesteld (D283888). De doelstelling van deze nota is het formuleren van beleid en vastleggen van uniforme regels voor:

- (Het aangaan van) investeringen;
- Activeren van activa;
- Waarderen van activa;
- Afschrijven van activa.

Investerings worden vastgesteld door de gemeenteraad. Dit gebeurt door hiervoor een bedrag in de programmabegroting (of in een begrotingswijziging) op te nemen. Bij de noodzaak tot doorschuiven van investeringskredieten langer dan 2 jaar wordt hiervoor een beslispunt bij de Jaarstukken opgenomen.

Bij het vaststellen van deze begroting wordt de 1^e jaarschijf 2020 beschikbaar gesteld. Voor het jaar 2020 zijn de volgende investeringen opgenomen. Zoals vastgelegd in de Nota Investerings- en Afschrijvingsbeleid 2018 start de afschrijving op 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief gereed is c.q. verworven wordt. (In de Programmabegroting wordt uitgegaan van het jaar T + 1)

nr	Investerings 2020	Investering	Termijn	Rente %	Afschrijving	Rentelast
	Programma 2 Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer					
1	GRP gemalen el/mech 2020	€ 36.616	15	0,50%	€ 2.441	€ 183
2	GRP persleiding 2020 Soerense Zand	€ 159.008	50	0,50%	€ 3.180	€ 795
3	Afkoppelmaatregelen 2020	€ 490.000	40	0,50%	€ 12.250	€ 2.450
4	Milieumaatregelen 2020	€ 50.000	40	0,50%	€ 1.250	€ 250
5	Verkeersmaatregelen Stroomdal 2020	€ 81.000	20	0,50%	€ 4.050	€ 405
6	Vervanging masten 2020	€ 200.000	40	0,50%	(*)	(*)
7	Vervanging armaturen 2020	€ 340.000	20	0,50%	(*)	(*)
8	Vervanging grote tractor met toebehoren 2020	€ 50.000	10	0,50%	€ 5.000	€ 250
9	Vervanging vrachtauto 2020	€ 200.000	8	0,50%	€ 25.000	€ 1.000
10	Vervanging Fiat Strada 2020	€ 28.000	6	0,50%	€ 4.667	€ 140
	Programma 3 Sociaal Domein en Samenleving					
11	Renovatie veld 1 Hall 2020	€ 15.000	15	0,50%	€ 1.000	€ 75
12	Duurzaamheidsmaatregelen zwembad 2020	€ 20.000	15	0,50%	€ 1.333	€ 100
13	Veldverlichting de Veldkant masten 2020	€ 15.000	40	0,50%	€ 375	€ 75
14	Veldverlichting de Veldkant armaturen 2020	€ 15.000	20	0,50%	€ 750	€ 75
15	Duurzaamheidsmaatregelen Werkfit 2020	€ 250.000	20	0,50%	€ 12.500	€ 1.250
	Programma 4 Bedrijfsvoering en Financiering					
16	Verduurzamen gemeentehuis 2020	€ 60.000	15	0,50%	€ 4.000	€ 300
17	I&A investeringen	€ 195.000	5	0,50%	€ 39.000	€ 975
		€ 2.204.624			€ 116.796	€ 8.323

Toelichting investeringen gepland in 2020

Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020 (nrs. 1 t/m 4)

Investerings voor rioleringsprojecten zijn opgenomen in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020. Dit plan beschrijft op hoofdlijnen hoe richting wordt gegeven aan de rioleringszorg in de gemeente. Het betreft een strategie voor de lange termijn. In het plan is vastgelegd welke personele en financiële middelen er nodig zijn om de strategie te kunnen realiseren.

Verkeersmaatregelen Stroomdal 2020 (nr. 5)

Investering is nodig die passen bij een woongebied, n.a.v. ervaringen en klachten over rijgedrag, te hoge snelheden, etc.

Beleidsplan openbare verlichting 2016-2020 (nrs. 6 en 7)

De gemeente beheert de straatverlichting in de openbare ruimte. De wijze waarop en in welke mate dit gedaan wordt staat beschreven in het beleidsplan openbare verlichting welke op 26 mei 2016 door de raad is vastgesteld.

De realisatie van het beleidsplan vraagt om een investering in het verlichtingsbestand van € 1.360.000 gedurende de jaren 2017 t/m 2021. Voor jaarschijf 2020 is dit € 540.000.

(*) Het project zal nog niet eind 2020 gereed zijn vandaar dat de kapitaallasten pas per 2022 in de exploitatie zijn opgenomen.

Vervanging vervoermiddelen (nrs. 8 t/m 10)

De buitendienst beschikt over een aantal vervoermiddelen die nodig zijn om de taken in de openbare ruimte te kunnen uitvoeren. Een aantal vervoermiddelen staat in het meerjarig vervangingsschema gepland om vervangen te worden.

Renovatie veld 1 Hall (nr.11)

Eenmaal in de 15 jaar wordt er een sportveld gerenoveerd. Voor het jaar 2020 is € 15.000 nodig voor hierboven genoemd veld.

Duurzaamheidsmaatregelen zwembad, Werkfit en verduurzamen gemeentehuis (nrs. 12, 15 en 16)

De gemeente heeft er in het Koersdocument Duurzame energie voor gekozen om in 2030 energieneutraal te zijn. Een groot deel van het energieverbruik bestaat uit het energieverbruik van het gemeentelijk vastgoed. Om het verbruik te verlagen is investeringskapitaal nodig om verduurzamingsmaatregelen uit te kunnen voeren.

Veldverlichting sportpark de Veldkant (nrs.13 en 14)

In 2016 zijn de velden gerenoveerd. Er is nu 1 veld met veldverlichting buiten gebruik gesteld en nu moet een ander veld van veldverlichting worden voorzien.

I&A investeringen (nr. 17)

Betreft noodzakelijke optimalisatie en vervanging van apparatuur o.a. in het kader van informatiebeveiliging, privacy en omgevingswet.

Hieronder de geplande investeringen voor de jaren 2021 t/m 2023

Investerings 2021	Investering	Termijn	Rente %	Afschrijving	Rentelast
Programma 2 Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer					
GRP gemalen el/mech BK 2021	€ 57.977	40	0,50%	€ 1.449	€ 290
GRP gemalen el/mech ME 2021	€ 22.090	15	0,50%	€ 1.473	€ 110
Afkoppelmaatregelen 2021	€ 310.000	40	0,50%	€ 7.750	€ 1.550
Retentievijver Veldkantweg 2021	€ 100.000	60	0,50%	€ 1.667	€ 500
Vervanging masten 2020 (*)		40	0,50%	€ 5.000	€ 1.000
Vervanging armaturen 2020 (*)		20	0,50%	€ 17.000	€ 1.700
Vervanging Fiat Strada 2021	€ 30.500	6	0,50%	€ 5.083	€ 153
	€ 520.567			€ 39.422	€ 5.303

(* investering al beschikbaar gesteld in 2020)

Investerings 2022	Investering	Termijn	Rente %	Afschrijving	Rentelast
Programma 2 Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer					
GRP gemalen el/mech BK 2022	€ 56.238	40	0,50%	€ 1.406	€ 281
Afkoppelmaatregelen 2022	€ 160.000	40	0,50%	€ 4.000	€ 800
GRP gemalen el/mech ME 2022	€ 35.179	15	0,50%	€ 2.345	€ 176
Maatregelen klimaatadaptatie riolen 2022	pm				
Vervanging kleine zoutstrooier 2022	€ 30.700	15	0,50%	€ 2.047	€ 154
Vervanging houtversnipperaar 2022	€ 20.000	10	0,50%	€ 2.000	€ 100
	€ 302.117			€ 11.798	€ 1.511

Investerings 2023	Investering	Termijn	Rente %	Afschrijving	Rentelast
Programma 2 Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer					
Vervanging DFSK City Transporter 2023	€ 68.000	6	0,50%	€ 11.333	€ 340
Vervanging kleine zoutstrooier 2023 (op tandemmaster)	€ 21.000	15	0,50%	€ 1.400	€ 105
GRP gemalen el/mech ME 2023	€ 41.796	15	0,50%	€ 2.786	€ 209
	€ 130.796			€ 15.520	€ 654

Reserves en Voorzieningen

Reserves en voorzieningen vormen een belangrijk onderdeel van de vermogenspositie van de gemeente Brummen. Op 1 november 2018 is de Nota reserves en voorzieningen gemeente Brummen 2018 door de raad vastgesteld (D283683).

Bij de begroting wordt de verwachte ontwikkeling van de reserves en voorzieningen aangegeven. Het daadwerkelijke verloop van de reserves en voorzieningen wordt jaarlijks inzichtelijk gemaakt in de jaarsstukken.

De nota geeft het onderscheid tussen reserves en voorzieningen weer.

Reserves behoren tot het *eigen vermogen* en zijn vrij besteedbaar. De gemeenteraad kan besluiten voor een bepaald doel bestemmingsreserves te vormen en kan deze bestemming te allen tijde wijzigen.

Voorzieningen behoren tot het *vreemd vermogen* en zijn niet vrij besteedbaar. Voorzieningen worden gevormd ten laste van het programma. De aanwending komt vervolgens ten laste van de gevormde voorziening. Een voorziening moet de omvang hebben van de betreffende verplichting/risico.

Stand en het gespecificeerde verloop van reserves

(bedragen x 1.000)

Aard van de reserve bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2023
Algemene reserve						
Weerstandsreserve	€ 2.768	€ 2.802	€ 3.077	€ 3.077	€ 3.077	€ 3.077
Vrije reserve	€ 856	€ 319	€ 557	€ 752	€ 875	€ 1.535
Rekeningresultaat 2018	-€ 514	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal algemene reserve	€ 3.111	€ 3.121	€ 3.634	€ 3.829	€ 3.952	€ 4.612
Bestemmingsreserves						
Toerisme en recreatie	€ 383	€ 161	€ 203	€ 251	€ 304	€ 354
Bovenwijkse voorzieningen	€ 14	€ 14	€ 14	€ 14	€ 14	€ 14
Jeugdvoorzieningen	€ 8	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Duurzaamheid/ LOG	€ 128	€ 180	€ 123	€ 99	€ 84	€ 84
Integraal Huisvesting Plan	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO 2007)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Afvalstoffenheffing	€ 2.448	€ 2.190	€ 1.787	€ 1.369	€ 893	€ 485
Gemeentelijk VVE/GOA	€ 150	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Sociaal Domein (3D's), vanaf 2018 incl. WMO 2007	€ 1.274	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Reserve Plan Eerbeek	€ 266	€ 3	€ 3	€ 3	€ 3	€ 3
Totaal bestemmingsreserves	€ 4.670	€ 2.547	€ 2.130	€ 1.734	€ 1.297	€ 938
Totaal reserves	€ 7.780	€ 5.668	€ 5.764	€ 5.563	€ 5.249	€ 5.550

Weerstandsreserve

Is de benodigde reserve om risico's op te vangen. Jaarlijks vindt een risico-inventarisatie plaats en wordt het weerstandsvermogen herijkt.

Op 27 juni 2019 heeft de raad het voorstel aangenomen om het overzicht risico's gemeente Brummen vast te stellen en de hoogte van de weerstandreserve vastgesteld op € 2.802.000. Voor de komende jaren wordt ingeschat dat deze reserve naar € 3.077.000 moet stijgen.

Vrije reserve

De reserve is bedoeld voor de financiering van incidentele uitgaven en het egaliseren van overschotten of opvangen van tekorten in de exploitatie. Vanaf 2020 wordt jaarlijks een bedrag van € 500.000 toegevoegd voor de verbetering van de financiële positie in het kader van Financieel Gezond Brummen.

Rekeningresultaat

In het raadsvoorstel/-besluit bij de Jaarstukken wordt door de raad bepaald met welke reserve het resultaat verrekend gaat worden. Standaard wordt het resultaat verrekend met de Vrije reserve.

Toerisme en Recreatie

Deze bestemmingsreserve is gericht op een versterking van de toeristische recreatieve sector. Daarbij gaat het om infrastructurele maatregelen, lokaal gastheerschap, promotie en marketing en de cofinanciering van passende initiatieven.

25% van het werkelijk bedrag aan toeristenbelasting in enig jaar wordt in deze reserve gestort.

De bestaande jaarlijkse structurele lasten zullen aan deze reserve worden onttrokken.

Structurele onttrekkingen bestaan uit bijdragen aan Visit Brummen Eerbeek, Visit Veluwe, netwerk fietsknooppunten, Apeldoorns Kanaal, Veluwezoom, Klompenpad, Veluwe Alliantie en diverse evenementen subsidies. Daarnaast worden de onderhoudskosten recreatieterreinen, organisatiekosten levering dranghekken/afvalbakken bij evenementen, afschrijvingslasten van de investeringen fietspaden Soerense Zand en Hallsepapad en de verkeersmaatregelen Boshoffweg uit deze reserve gedekt.

Verder kunnen incidentele bijdragen uit deze reserve worden bekostigd.

	2020	2021	2022	2023
Toevoeging aan reserve Toerisme, 25% van de opbrengst	€ 237	€ 242	€ 247	€ 252
Onttrekkingen structurele lasten:				
kosten toerisme en recreatie	-/- € 149	-/- € 149	-/- € 149	-/- € 149
afschrijvingslasten infrastructurele maatregelen	-/- € 6	-/- € 6	-/- € 6	-/- € 6
kosten vervanging verwijsborden	-/- € 2	-/- € 2	-/- € 2	-/- € 2
onderhoudskosten recreatieterreinen	-/- € 7	-/- € 7	-/- € 7	-/- € 7
Organisatiekosten levering dranghekken/afvalbakken evenementen	-/- € 30	-/- € 30	-/- € 30	-/- € 30
Onttrekkingen incidentele lasten:				
Promotiefolder 2023				-/- € 8
Saldo	€ 42	€ 48	€ 53	€ 50

Bovenwijkse voorzieningen

Op voorhand nog geen mutatie voorzien.

Jeugdvoorzieningen

Het restant zal in 2019 gebruikt worden voor realisatie van een speelterrein in park 't Goor waarna de reserve uitgeput zal zijn.

Duurzaamheid/LOG

De reserve wordt gevoed door bijdrages uit woningbouwinitiatieven. We innen deze bijdrages via grondexploitaties of anterieure overeenkomsten, (conform de Grondexploitatiewet). In de Structuurvisie (ROV) Ligt op Groen uit 2006 staan de contouren van dit fonds.

In de Nota Grondbeleid van januari 2006 heeft de gemeenteraad het fonds Ligt op Groen bekrachtigd.

Met de beschikbare middelen uit het fonds Ligt op Groen worden 'groene' projecten uitgevoerd samen met de inwoners en ondernemers in Brummen. De projecten zijn passend binnen de uitgangspunten van de reserve, zoals verwoord in het uitvoeringsprogramma 'De schop in de grond'.

	2020	2021	2022	2023
Onttrekkingen incidentele lasten:				
Landschapscontract 2019-2022	-/- € 13	-/- € 13	-/- € 15	
Circulair bermgras	-/- € 6	-/- € 6		
Gebiedsgericht grondwaterbeheer	-/- € 5	-/- € 5		
Parapluplan bestemmingsplan buitengebied	-/- € 3			
Cofinanciering natuurinclusiviteit / kringlooplandbouw	-/- € 30			
Saldo	-/- € 57	-/- € 24	-/- € 15	

Afvalstoffenheffing

Op begrotingsbasis worden de kosten van het ophalen, afvoeren en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen inclusief BTW, overhead, kosten minima, openbare reiniging/straatvegen en rente voor 100% doorberekend aan de burgers. Vanwege achterblijvende kosten of hogere inkomsten kan het voorkomen dat op rekeningsbasis meer dan 100% dekking wordt verkregen.

Bij de tariefstelling van de heffing wordt gewerkt met een gemiddelde vierjaarlijkse kostenontwikkeling.

Gevolg van deze systematiek is dat er jaarlijks onder- of overdekkingen ontstaan ten opzichte van de kosten. Deze worden verrekend met de reserve.

	2020	2021	2022	2023
Onttrekkingen structurele lasten:	-/- € 403	-/- € 418	-/- € 475	-/- € 409
Saldo	-/- € 403	-/- € 418	-/- € 475	-/- € 409

Gemeentelijk VVE/GOA

Op basis van raadsbesluit bij de 1^e bestuursrapportage 2019 wordt deze reserve opgeheven en het resultaat ten gunste van de algemene middelen gebracht.

Sociaal Domein

Op basis van raadsbesluit bij de 1^e bestuursrapportage 2019 wordt deze reserve opgeheven en het resultaat ten gunste van de algemene middelen gebracht.

Reserve Plan Eerbeek

De beschikbare middelen worden ingezet voor procesgeld (zoals kosten onderzoeken, advies, personeel, bestemmingsplan en deskundigheid) en voor cofinanciering en investeringen in het kader van het programma. Bij het vaststellen van de Programmabegroting stelt de Raad jaarlijks middelen beschikbaar voor de uitvoering van het programmaplan Ruimte voor Eerbeek.

Verder wordt ingezet op het verkrijgen van subsidies en cofinanciering. Op regionaal, provinciaal, landelijk en Europees niveau. Subsidies voor de organisatie van het programma de komende jaren (procesgelden). En subsidies voor daadwerkelijke investeringen in de gebiedsopgaven.

Vanaf 2020 zijn er incidentele en structurele middelen in de begroting opgenomen en worden deze middelen niet met deze reserve verrekend.

Stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen

(bedragen x 1.000)

Aard van de voorziening bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2023
Verplichtingen, verliezen, risico's						
Pensioenaanspraken wethouders	€ 1.394	€ 1.291	€ 1.217	€ 1.143	€ 1.068	€ 994
Afloopkosten complex Elzenbos	€ 166	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Subtotaal	€ 1.560	€ 1.291	€ 1.217	€ 1.143	€ 1.068	€ 994
Onderhoud egalisatie						
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	€ 167	€ 41	€ 78	€ 80	€ 120	€ 149
Wegenonderhoud	€ 254	€ 199	€ 142	€ 84	€ 24	€ 3
Straatverlichting	€ 71	€ 82	€ 94	€ 106	€ 118	€ 129
Subtotaal	€ 492	€ 322	€ 314	€ 270	€ 262	€ 282
Voorziening waarvoor heffing wordt gegeven						
Rioolrenovaties	€ 810	€ 599	€ 589	€ 623	€ 658	€ 692
Rioolrechten	€ 1.605	€ 1.294	€ 850	€ 610	€ 400	€ 247
Subtotaal	€ 2.415	€ 1.893	€ 1.439	€ 1.233	€ 1.058	€ 939
Totaal voorzieningen	€ 4.467	€ 3.506	€ 2.970	€ 2.646	€ 2.388	€ 2.215

Pensioenaanspraken wethouders

Deze voorziening is getroffen om aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen voor de pensioengerechtigden die op 31-12-2009 nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt.

	2020	2021	2022	2023
Onttrekkingen structurele lasten:	-/- € 74	-/- € 74	-/- € 74	-/- € 74
Saldo	-/- € 74	-/- € 74	-/- € 74	-/- € 74

Afloopkosten complex Elzenbos

Vanaf het jaar 2020 zijn geen onttrekkingen meer geraamd.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Op basis van gebouwenbeheersplan worden de budgetten vastgelegd voor kosten grootonderhoud (incl. klachtenonderhoud). Het gebouwbeheer is opgenomen in de meerjarenplanning. De meerjarenplanning is de basis voor de Programmabegroting.

Het uitvoeren van de diverse grootonderhoudswerkzaamheden aan de gemeentelijke gebouwen, die de gemeente beheert, kent budgettair geen jaarlijks gelijk niveau. Dit wordt veroorzaakt doordat vele onderhoudsmaatregelen een meerjarig karakter hebben, waardoor sterke schommelingen in de budgetbehoefte optreden. Om te voorkomen dat de begroting een jaarlijks wisselend beeld geeft, is de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen ingesteld. Deze voorziening wordt jaarlijks met een vastgesteld bedrag gevoed en kan, zonder de gemeentelijke exploitatie te beïnvloeden, worden aangewend voor uitgaven ten behoeve van het groot onderhoud.

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is het mogelijk een voorziening te creëren die betrekking heeft op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, zoals groot onderhoud. Voorwaarde is wel dat het instellen en voeden van een voorziening voor (groot) onderhoud is gebaseerd op een beheerplan. Dit beheerplan moet periodiek worden geactualiseerd. In Brummen wordt dit 2-jaarlijks geactualiseerd.

	2020	2021	2022	2023
Toevoeging vanuit exploitatie	€ 267	€ 273	€ 284	€ 289
Onttrekking vanuit gebouwenbeheersplan	-/- € 230	-/- € 271	-/- € 244	-/- € 260
Saldo	€ 37	€ 2	€ 40	€ 29

Wegenonderhoud

De wetgeving eist van de wegbeheerders de hen toegewezen wegen volgens goed rentmeesterschap te onderhouden (wegenwet) en maatregelen te nemen die de veiligheid van de weggebruiker waarborgen

(wegenverkeerswet). Voor gemeenten is het daarom van belang om de kwaliteit en de onderhoudsbehoefte van het te beheren areaal inzichtelijk te maken.

In 2019 heeft er een weginspectie van het gemeentelijk wegenbestand plaats gevonden en is een beheerplan wegen opgesteld voor de jaren 2020-2024. Op basis van de resultaten van de weginspectie en het beheerplan wordt de onderhoudsplanning voor 2020 opgesteld.

Voor de financiering van de uitvoering wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de voorziening onderhoud wegen. Uit deze voorziening worden het groot onderhoud van de asfalt- en elementenverhardingen bekostigd en ook de oppervlaktebehandelingen (zie Par. Kapitaalgoederen).

	2020	2021	2022	2023
Toevoeging vanuit exploitatie	€ 366	€ 375	€ 383	€ 392
Onttrekking vanuit wegenbeheersplan *	-/- € 423	-/- € 433	-/- € 443	-/- € 413
Saldo	-/- € 57	-/- € 58	-/- € 59	-/- € 21

*) n.b. bij het opstellen van deze planning was de weginspectie 2019 nog niet uitgevoerd. Bovengenoemde werkzaamheden zijn gebaseerd op oudere weginspecties. Op basis van de resultaten van de inspectie 2019 kunnen andere prioriteiten gesteld worden.

Straatverlichting

De gemeente beheert de straatverlichting in de openbare ruimte. De wijze waarop en in welke mate dit gedaan wordt staat beschreven in het beleidsplan openbare verlichting 2016-2020 welke op 26 mei 2016 door de raad is vastgesteld.

Vervangingen die voortvloeien uit het plan worden opgenomen in de investeringslijst van de Programmabegroting. Voor het schilderwerk van stalen masten is een schilderinterval van 7 tot 10 jaar. Hiervoor wordt jaarlijks € 11.750 toegevoegd vanuit de exploitatie. In de periode 2020 t/m 2023 zijn geen onttrekkingen gepland.

	2020	2021	2022	2023
Toevoeging vanuit exploitatie	€ 11	€ 11	€ 11	€ 11
Onttrekking tbv schilderen				
Saldo	€ 11	€ 11	€ 11	€ 11

Rioolrenovaties

Voor de rioolrenovaties wordt gebruik gemaakt van een voorziening. Deze voorziening is ingesteld om een gelijkmatige belasting van de exploitatie te verkrijgen en daarmee ook een meer gelijkmatige ontwikkeling van de rioolheffing. De ontwikkeling van de stortingen en de gehele ontwikkeling van de toekomstige kosten is in beeld gebracht op basis van het gemeentelijke rioleringsplan (GRP).

	2020	2021	2022	2023
Toevoeging vanuit exploitatie	€ 600	€ 450	€ 450	€ 450
Onttrekking vanuit gemeentelijke rioleringsplan voor renovaties	-/- € 610	-/- € 416	-/- € 415	-/- € 416
Saldo	-/- € 10	€ 34	€ 35	€ 34

Rioolrechten

Op begrotingsbasis worden de kosten voor rioleringszorg inclusief BTW, overhead, kosten minima, openbare reiniging/straatvegen en rente voor 100% doorberekend aan de burgers. Vanwege achterblijvende kosten of hogere inkomsten kan het voorkomen dat op rekeningsbasis meer dan 100% dekking wordt verkregen.

Bij de tariefstelling van de heffing wordt gewerkt met een gemiddelde vierjaarlijkse kostenontwikkeling. Gevolg van deze systematiek is dat er jaarlijks onder- of overdekkingen ontstaan ten opzichte van de kosten. Deze worden verrekend met de voorziening rioolrechten.

	2020	2021	2022	2023
Onttrekkingen structurele lasten:	-/- € 444	-/- € 240	-/- € 210	-/- € 153
Saldo	-/- € 444	-/- € 240	-/- € 210	-/- € 153

Bijlagen

In deze bijlage wordt het subsidieplafond per beleidsterrein als bedoeld in artikel 5, lid 1, van de Algemene Subsidieverordening Gemeente Brummen (INT16.3004, vastgesteld op 15 dec. 2016, RB160069) beschreven. Binnen de plafonds stelt het college vervolgens het definitieve subsidie vast voor de individuele organisaties en instellingen.

In het onderstaande overzicht staat voor het jaar 2020 de verdeling per beleidsveld en een recapitulatie van de totaalbedragen naar de 4 programma's van de begroting.

Beleidsterrein		Plafond 2019	Plafond 2020
1. Veiligheidsbeleid			
	Plafond	€ 5.700	€ 6.750
2. Ruimtelijk economisch beleid			
	Plafond	€ 0	€ 0
3. Technologie			
	Plafond	€ 0	€ 0
4. Midden- en kleinbedrijf			
	Plafond	€ 0	€ 0
6. Natuur- en landschapsbeleid			
	Plafond	€ 0	€ 0
7. (Openlucht)recreatie en toerisme			
	Plafond	€ 148.400	€ 148.400
8. Cultuurhistorie			
	Plafond	€ 2.400	€ 2.400
11. Maatschappelijk beleid			
	Plafond	€ 293.727	€ 185.753
12. Sociale cohesie			
	Plafond	€ 38.184	€ 34.973
13. Lokaal onderwijsbeleid			
	Plafond	€ 62.873	€ 17.000
15. Sport- en cultuurbeleid			
	Plafond	€ 1.005.259	€ 1.116.334
16. Gezondheidsbevordering			
	Plafond	€ 346.425	€ 361.670
Totaal generaal plafonds		€ 1.902.968	€ 1.873.280
Totaal generaal per programma			
Programma 1		€ 5.700	€ 6.750
Programma 2		€ 151.591	€ 151.602
Programma 3		€ 1.745.677	€ 1.714.928
Programma 4		€ 0	€ 0
Totaal generaal alle programma		€ 1.902.968	€ 1.873.280

Hieronder staan de financiële uitgangspunten die zijn gehanteerd bij het opstellen van de programmabegroting. Ten opzichte van de Perspectiefnota 2020-2023 is het inflatiepercentage aangepast van 2,4% naar 2,3% op basis van de actuele cijfers van het CBS. De loonontwikkeling voor 2020 is aangepast aan het principeakkoord dat de vakbonden en de VNG eind juni 2019 bereikt. Voor 2021 en volgende jaren zijn de indexcijfers aangepast aan de cijfers zoals opgenomen in de meicirculaire 2019.

Uitgangspunten	Programmabegroting 2020-2023
Lasten	
Prijsstijging 2020 (inflatie)	Uitbestedings- en subsidiebudgetten zijn, waar dat aan de orde is, meerjarig geïndexeerd met een percentage van 2,3% per jaar. De index is gebaseerd op het gemiddelde consumentenprijsindexcijfer (CPI) over de periode juli 2018 – juni 2019. In de meerjarenbegroting 2020-2023 is een efficiencykorting van 1% opgenomen op de uitbestedings- en subsidiebudgetten (met uitzondering van WMO en Jeugdzorg)
Gemeenschappelijke regelingen (GR)	Op basis van de (concept)begroting 2020 van de gemeenschappelijke regeling of de meest recente gegevens over de ontwikkeling van de bijdrage aan de GR.
Loonkosten (inclusief sociale lasten)	De raming voor 2020 is gebaseerd op de het principeakkoord dat . eind juni 2019 door de vakbonden en de VNG is bereikt. De cao heeft een looptijd van 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. Voor 2021 en volgende jaren is de loonkostenontwikkeling gebaseerd op de kaders Financieel gezond Brummen (D293484). Hierin staat dat als uitgangspunt voor de indexering van salarissen de Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers zoals opgenomen in de jaarlijkse meicirculaire t-1 wordt gebruikt. Op basis van bovenstaande zijn de volgende indexeringen voor salarissen opgenomen ten opzichte van de loonkosten 2019 op basis van de nieuwe cao: 2020: 1,76% 2021: 2,6% 2022: 2,2% 2023: 2,0%
Kapitaallasten	Op basis van de staat van activa en het meerjarige investeringsplan in de Programmabegroting 2020-2023.
Rentelasten	Op basis van de leningenportefeuille tot en met 2018 en de ontwikkeling financieringsbehoefte 2019-2023. Hierbij is rekening gehouden met een gemiddelde rente van 0,7% - 0,8% voor langlopende leningen.
Rente over activa	Op basis van de begrotingsvoorschriften wordt gewerkt met de zogenoemde renteomslag. De totale rentelast wordt via een gemiddeld percentage omgeslagen over de boekwaarde van de activa. Voor 2020-2022 bedraagt de renteomslag 0,5%. In 2023 verwachten we dat de renteomslag 1% wordt.
Eigen financieringsmiddelen	Hierover wordt geen rente berekend.

Uitgangspunten	Programmabegroting 2020-2023
Baten	
Onroerende zaakbelastingen	De jaarlijkse inflatiecorrectie die voor 2020 van toepassing is bedraagt 2,3%. De extra verhoging vanaf 2020 op basis van deze begroting bedraagt € 1.245.000.
Toeristenbelasting	De jaarlijkse inflatiecorrectie die voor 2020 van toepassing is bedraagt 2,3%. De extra verhoging vanaf 2020 op basis van deze begroting bedraagt € 190.000.
Rioolrechten	100% kostendekkend.
Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend.
Grafrechten	Inflatiecorrectie met 2,3%.
Leges	Inflatiecorrectie met 2,3% en maximaal 100% kostendeckking.
Rente verstrekte leningen	Op basis van de bestaande leningenportefeuille.
Overige grondslagen	
Begrotingscijfers 2019	De begrotingscijfers 2019 die in deze begroting zijn opgenomen zijn de cijfers van de vastgestelde 1e bestuursrapportage 2019.
Aantal inwoners	Voor de berekening van de algemene uitkering is uitgegaan van een inwoneraantal van 20.698 voor de jaren 2020 t/m 2023.
Aantal woningen	Voor de berekening van de algemene uitkering is uitgegaan van 9.356 woningen voor de jaren 2020 t/m 2023

De gemeenten zijn vrij in de manier waarop de lasten en baten aan programma's toegedeeld worden. In Brummen doen we dit via de aanduiding "werkgebieden".

Voor de onderlinge vergelijkbaarheid met andere gemeenten wordt in deze bijlage een overzicht van lasten en baten op landelijke taakvelden weergegeven.

Bedragen x € 1.000		Lasten	Baten	Saldo 2020
0 - Bestuur en Ondersteuning				
0.1	Bestuur	€ 1.525	€ 92	-€ 1.433
0.2	Burgerzaken	€ 728	€ 246	-€ 481
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	€ 226	€ 142	-€ 85
0.4	Overhead	€ 7.171	€ 81	-€ 7.091
0.5	Treasury	-€ 56	€ 146	€ 202
0.61	OZB woningen	€ 212	€ 3.274	€ 3.063
0.62	OZB niet woningen	€ 58	€ 1.763	€ 1.705
0.63	Parkeerbelasting	€ 0	€ 0	€ 0
0.64	Belastingen, overig	€ 0	€ 0	€ 0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	€ 1	€ 29.619	€ 29.619
0.8	Overige baten en lasten	-€ 121	€ 54	€ 175
0.10	Mutaties reserves	€ 737	€ 654	-€ 82
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0
1 - Veiligheid				
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	€ 1.236	€ 0	-€ 1.236
1.2	Openbare orde en veiligheid	€ 474	€ 14	-€ 460
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1	Verkeer en vervoer	€ 2.106	€ 75	-€ 2.031
2.2	Parkeren	€ 0	€ 0	€ 0
2.3	Recreatieve havens	€ 0	€ 0	€ 0
2.4	Economische havens en waterwegen	€ 0	€ 0	€ 0
2.5	Openbaar vervoer	€ 0	€ 0	€ 0
3 - Economie				
3.1	Economische ontwikkeling	€ 46	€ 0	-€ 46
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	€ 0	€ 0	€ 0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	€ 46	€ 44	-€ 2
3.4	Economische promotie	€ 183	€ 957	€ 774
4 - Onderwijs				
4.1	Openbaar basisonderwijs	€ 0	€ 0	€ 0
4.2	Onderwijshuisvesting	€ 669	€ 0	-€ 669
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	€ 1.105	€ 312	-€ 794

Bedragen x € 1.000		Lasten	Baten	Saldo 2020
5 - Sport, cultuur en recreatie				
5.1	Sportbeleid en activering	€ 207	€ 0	-€ 207
5.2	Sportaccommodaties	€ 1.289	€ 467	-€ 822
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	€ 85	€ 0	-€ 85
5.4	Musea	€ 57	€ 0	-€ 57
5.5	Cultureel erfgoed	€ 25	€ 0	-€ 25
5.6	Media	€ 408	€ 0	-€ 408
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	€ 1.652	€ 0	-€ 1.652
6 - Sociaal Domein				
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	€ 1.790	€ 162	-€ 1.627
6.2	Wijkteams	€ 1.082	€ 0	-€ 1.082
6.3	Inkomensregelingen	€ 5.416	€ 4.329	-€ 1.088
6.4	Begeleide participatie	€ 3.243	€ 500	-€ 2.743
6.5	Arbeidsparticipatie	€ 440	€ 0	-€ 440
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	€ 378	€ 3	-€ 375
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	€ 4.109	€ 300	-€ 3.809
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	€ 4.479	€ 0	-€ 4.479
6.81	Geescaleerde zorg 18+	€ 57	€ 0	-€ 57
6.82	Geescaleerde zorg 18-	€ 360	€ 0	-€ 360
7 - Volksgezondheid en milieu				
7.1	Volksgezondheid	€ 757	€ 0	-€ 757
7.2	Riolering	€ 1.768	€ 2.904	€ 1.136
7.3	Afval	€ 1.566	€ 1.667	€ 101
7.4	Milieubeheer	€ 613	€ 0	-€ 613
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	€ 163	€ 96	-€ 67
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1	Ruimtelijke Ordening	€ 1.516	€ 0	-€ 1.516
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	€ 112	€ 66	-€ 46
8.3	Wonen en bouwen	€ 570	€ 532	-€ 37
TOTAAL GENERAAL		€ 48.485	€ 48.499	€ 14

Bijlage 4 – Uitkomst van de werkgebieden meerjarig

2020

2023

Werkgebieden x € 1.000	2018 Realisatie			2019 Na wijziging			2020			2021			2022			2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en Dienstverlening	€ 2.672	€ 507	-€ 2.165	€ 2.582	€ 389	-€ 2.193	€ 2.408	€ 338	-€ 2.070	€ 2.486	€ 352	-€ 2.134	€ 2.523	€ 311	-€ 2.212	€ 2.574	€ 317	-€ 2.257
Veiligheid, Handhaving en Toezicht	€ 2.078	€ 11	-€ 2.067	€ 2.039	€ 8	-€ 2.031	€ 2.111	€ 8	-€ 2.103	€ 2.148	€ 8	-€ 2.140	€ 2.193	€ 9	-€ 2.185	€ 2.200	€ 9	-€ 2.191
Totaal 1 Bestuur en veiligheid	€ 4.750	€ 518	-€ 4.232	€ 4.621	€ 397	-€ 4.224	€ 4.519	€ 346	-€ 4.173	€ 4.634	€ 360	-€ 4.274	€ 4.716	€ 320	-€ 4.397	€ 4.774	€ 326	-€ 4.448
Werkgebieden x € 1.000	2018 Realisatie			2019 Na wijziging			2020			2021			2022			2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
CO2 neutraliteit	€ 213	€ 85	-€ 128	€ 285	€ 100	-€ 185	€ 186	€ 11	-€ 175	€ 254	€ 11	-€ 243	€ 194	€ 0	-€ 194	€ 195	€ 0	-€ 195
Duurzaam Landschap en Biodiversiteit	€ 499	€ 13	-€ 485	€ 379	€ 40	-€ 338	€ 404	€ 43	-€ 361	€ 379	€ 13	-€ 366	€ 387	€ 16	-€ 371	€ 375	€ 0	-€ 374
Circulariteit, Klimaat en Openbare Ruimte	€ 6.063	€ 4.902	-€ 1.162	€ 6.117	€ 4.812	-€ 1.305	€ 6.618	€ 5.176	-€ 1.442	€ 6.896	€ 4.995	-€ 1.900	€ 6.996	€ 5.091	-€ 1.905	€ 7.096	€ 5.129	-€ 1.967
Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek - Loenen 2030	€ 1.082	€ 837	-€ 245	€ 1.133	€ 652	-€ 481	€ 1.066	€ 0	-€ 1.066	€ 1.107	€ 0	-€ 1.107	€ 1.117	€ 0	-€ 1.117	€ 1.125	€ 0	-€ 1.125
Centrum Brummen	€ 20	€ 0	-€ 20	€ 50	€ 0	-€ 50	€ 41	€ 0	-€ 41	€ 43	€ 0	-€ 43	€ 44	€ 0	-€ 44	€ 45	€ 0	-€ 45
Economie, Recreatie en Toerisme	€ 313	€ 222	-€ 91	€ 306	€ 214	-€ 92	€ 275	€ 224	-€ 51	€ 278	€ 224	-€ 54	€ 280	€ 224	-€ 56	€ 281	€ 224	-€ 57
Cultureel Erfgoed en Monumenten	€ 180	€ 111	-€ 70	€ 115	€ 0	-€ 115	€ 41	€ 0	-€ 41	€ 41	€ 0	-€ 41	€ 52	€ 0	-€ 52	€ 42	€ 0	-€ 42
Verkeer en Vervoer	€ 352	€ 8	-€ 344	€ 369	€ 15	-€ 354	€ 261	€ 15	-€ 246	€ 268	€ 15	-€ 252	€ 271	€ 15	-€ 256	€ 273	€ 15	-€ 258
Ruimtelijke Ordening / Omgevingswet	€ 443	€ 262	-€ 181	€ 350	€ 117	-€ 233	€ 563	€ 69	-€ 494	€ 519	€ 167	-€ 352	€ 498	€ 17	-€ 480	€ 505	€ 18	-€ 487
Wonen	€ 536	€ 1.178	€ 642	€ 801	€ 900	€ 100	€ 719	€ 674	-€ 45	€ 747	€ 685	-€ 62	€ 760	€ 700	-€ 60	€ 766	€ 711	-€ 55
Totaal 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	€ 9.701	€ 7.618	-€ 2.084	€ 9.905	€ 6.850	-€ 3.053	€ 10.174	€ 6.212	-€ 3.962	€ 10.532	€ 6.110	-€ 4.420	€ 10.599	€ 6.063	-€ 4.535	€ 10.703	€ 6.097	-€ 4.605
Werkgebieden x € 1.000	2018 Realisatie			2019 Na wijziging			2020			2021			2022			2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Werk en Inkomen	€ 9.644	€ 7.409	-€ 2.235	€ 9.449	€ 7.421	-€ 2.028	€ 9.172	€ 4.828	-€ 4.344	€ 9.035	€ 4.678	-€ 4.356	€ 9.013	€ 4.628	-€ 4.384	€ 9.033	€ 4.628	-€ 4.405
Jeugdzorg	€ 4.451	€ 4.358	-€ 93	€ 4.616	€ 4.042	-€ 573	€ 4.839	€ 0	-€ 4.839	€ 4.798	€ 0	-€ 4.798	€ 4.758	€ 0	-€ 4.758	€ 4.819	€ 0	-€ 4.819
Volksgezondheid	€ 679	€ 7	-€ 672	€ 742	€ 7	-€ 734	€ 754	€ 0	-€ 754	€ 763	€ 0	-€ 763	€ 771	€ 0	-€ 771	€ 780	€ 0	-€ 780
Maatschappelijke Ondersteuning en Welzijn	€ 8.736	€ 6.970	-€ 1.766	€ 8.281	€ 7.008	-€ 1.273	€ 7.213	€ 469	-€ 6.744	€ 7.281	€ 472	-€ 6.809	€ 7.328	€ 476	-€ 6.852	€ 7.419	€ 479	-€ 6.940
Sport, Kunst en Cultuur	€ 1.974	€ 406	-€ 1.568	€ 1.914	€ 362	-€ 1.553	€ 2.030	€ 477	-€ 1.553	€ 2.086	€ 482	-€ 1.604	€ 2.101	€ 487	-€ 1.615	€ 2.111	€ 491	-€ 1.620
Onderwijs en Kinderopvang	€ 1.899	€ 469	-€ 1.430	€ 1.636	€ 490	-€ 1.147	€ 1.903	€ 312	-€ 1.591	€ 1.924	€ 312	-€ 1.612	€ 1.943	€ 312	-€ 1.632	€ 1.956	€ 312	-€ 1.644
Totaal 3 Sociaal Domein en Samenleving	€ 27.383	€ 19.619	-€ 7.764	€ 26.638	€ 19.330	-€ 7.308	€ 25.911	€ 6.086	-€ 19.825	€ 25.887	€ 5.944	-€ 19.942	€ 25.914	€ 5.903	-€ 20.012	€ 26.118	€ 5.910	-€ 20.208
Werkgebieden x € 1.000	2018 Realisatie			2019 Na wijziging			2020			2021			2022			2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bedrijfsvoering	€ 6.949	€ 253	-€ 6.696	€ 7.200	€ 175	-€ 7.025	€ 7.051	€ 81	-€ 6.970	€ 7.267	€ 80	-€ 7.187	€ 7.215	€ 79	-€ 7.136	€ 7.222	€ 87	-€ 7.134
Financiering en Overig	€ 748	€ 21.010	€ 20.262	€ 550	€ 22.195	€ 21.644	€ 829	€ 35.772	€ 34.943	€ 766	€ 36.283	€ 35.517	€ 863	€ 36.566	€ 35.703	€ 916	€ 37.470	€ 36.554
Totaal 4 Bedrijfsvoering en Financiering	€ 7.697	€ 21.263	€ 13.566	€ 7.750	€ 22.370	€ 14.619	€ 7.880	€ 35.853	€ 27.973	€ 8.033	€ 36.363	€ 28.330	€ 8.078	€ 36.645	€ 28.567	€ 8.138	€ 37.557	€ 29.420
Totaal saldo inclusief bestemmingen	€ 49.531	€ 49.018	-€ 513	€ 48.914	€ 48.950	€ 36	€ 48.484	€ 48.497	€ 13	€ 49.086	€ 48.777	-€ 309	€ 49.307	€ 48.931	-€ 376	€ 49.733	€ 49.890	€ 157
			nadelig			voordelig			voordelig			nadelig			nadelig			voordelig

